

Härnösands kommun
Årsredovisning

13

Innehållsförteckning

Del 1 Inledning

Det händer mycket i Härnösand!	2
Härnösand 2013	3
Kommunkoncernens organisation	4
Vart går dina pengar	5
Fem år i sammandrag	6

Del 2 Förvaltningsberättelse

Omvärldsanalys	8
Kommunens styrning och mål	12
Finansiell analys	17
Medarbetare	25

Del 3 Verksamhetsberättelser

Kommunstyrelsen	32
Arbetslivsnämnden	35
Samhällsnämnden	38
Skolnämnden	41
Socialnämnden	44
AB Härnösandshus	47
Härnösand Energi & Miljö AB	49
Räddningstjänsten Höga Kusten - Ådalen	51

Del 4 Finansiella rapporter

Resultaträkning, Kassaflödesrapport	54
Balansräkning	55
Noter	56
Driftredovisning, Investeringsredovisning	64
Redovisningsprinciper	65
Ekonomisk ordlista	67
Revisionsberättelse	68

Det händer mycket i Härnösand!

Välkommen att läsa om sånt som hänt i kommunen 2013.

Titta bara på bilderna till höger. Jag tror att vi alltmer kan säga att Härnösand lever upp till att vara en livaktig kommun. Läs gärna på sidan 10 om att befolkningen i Härnösand vuxit med 111 personer. Något sådant har inte hänt på mer än 25 år. Studera sidorna 12-16 om hur kommunen lever upp till de mål vi satt. Det avsnittet är ett av de viktigaste i denna årsredovisning och den som vill sätta sig in i hur pass bra det går för oss, finner här mycket att titta på. Färgerna signalerar på ett sammanfattande sätt: 13 av 15 mål är gröna och bedöms bli uppfyllda inom angiven tidsperiod. För två mål är prognosen osäkrare: mål 11 "Härnösand ska vara en kommun där alla chefer är goda ledare" och mål 12 "Härnösand ska vara en kommun där människors olikheter ses som en tillgång och där strukturella hinder överbryggas". Här måste vi alltså lägga på ett extra kol.

Härnösand går plus

- Resultat för 2013 är +18,5 mnkr. Räknar vi efter riksdagens så kallade balanskravsregler (som gör jämförelser mellan kommuner rättvisa) så blir det +12,1 mnkr.
- Alla nämnder utom skolan har klarat sina budgetar. Skolans underskott på 1,8 mnkr beror på att de fått fler elever än beräknat, vilket kan bero på att Härnösands befolkning ökat under året.
- Under åren 2011-2013 har kommunen sammanlagt ett plus på 50 mnkr enligt balanskravet. Under 2013 har vi lagt in 88,5 mnkr i vår pensionsstiftelse som nu har ett värde av 221 mnkr.
- Kommunen har de fyra senaste åren investerat 250 mnkr i satsningar på att göra Härnösand attraktivt. Läger vi till HEMABs och Härnösandshus investeringar blir det mer än 600 mnkr! Detta är bra för framtiden!

Till det allra viktigast som hänt under 2013 hör att vi startat ett starkt arbete för att förbättra kommunens sätt att arbeta. Det projektet ska pågå i två år och inte bara ge ökad effektivitet, utan även en arbetskultur som präglas av större trygghet utifrån vår värdegrund. Det finns ett behov av att utveckla och effektivisera förvaltningarna på ett sätt som involverar chefer och medarbetare. Detta för att skapa en väl fungerande organisation med handlingsberedskap för framtiden. Arbetet kommer att steg för steg omfatta hela kommunens organisation. Vi har varit nästan 1900 anställda under året. Du kan läsa mer om detta i avsnittet om medarbetare.

Läs också de olika nämndernas berättelser. Där står det, bland mycket annat, om

- Kommunstyrelsens insatser för att förbättra näringslivets möjligheter
- Arbetslivsnämndens arbete med att pressa ner arbetslösheten
- Samhällsnämndens ambitiösa utvecklingsarbete med fritidsanläggningar

- Skolnämndens genomtänkta plan för bättre undervisning och stärkt elevhälsa
- Socialnämndens arbete för att stärka kvaliteten för alla individer inom omsorgen. Ingen ska hamna "mellan stolarna".

Läs också om våra välsköta bolag. Härnösandshus 1700 lägenheter är i stort sett alla uthyrda och HEMAB har byggt en toppmodern kretsloppspark. Och missa inte Räddningstjänsten, där vi tillsammans med Kramfors och Sollefteå arbetar olycksförbyggande.

En kommun som Härnösand utsätts varje år för utmaningar.

Med starkt stöd från medborgare har vi under året haft en tydlig inriktning på framtiden och att Härnösand håller på att förändras. Under en rad framtidsmöten har tankar och insatser vuxit fram för Boendestaden, Företagsstaden, Kunskapsstaden och den Hållbara staden Härnösand. Jag tänker att vår tro på goda kommande dagar har stärkts under året som gått och att vi med tilltro fortsätter att utveckla Härnösand som en *hållbar, livaktig och solidarisk kommun*.

Fred Nilsson
Kommunstyrelsens ordförande (S)

HÄRNÖSAND 2013

— några bilder från året som gått

Murberget firar 100 år.

Invgång av Härnösand Arena

MATCHEN. Helsingborg vs Härnösands FF.

Äntligen invigning av Härnösand Central.

Nyrenoverade sjöbodar på Sälsten invigs.

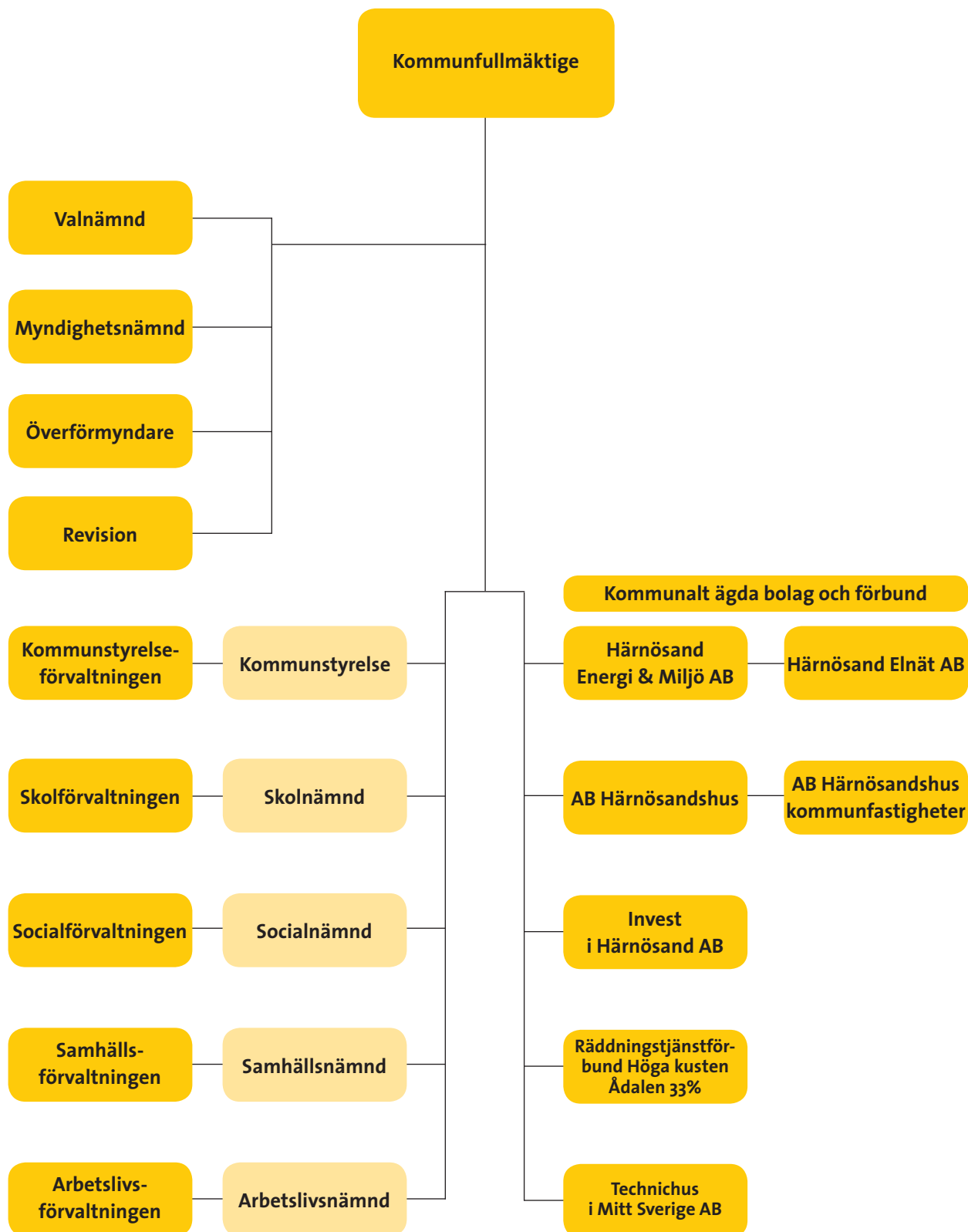

Kommunen köper Technichus.

Invgång av Härnösands kretsloppspark.

Kommunkoncernens organisation

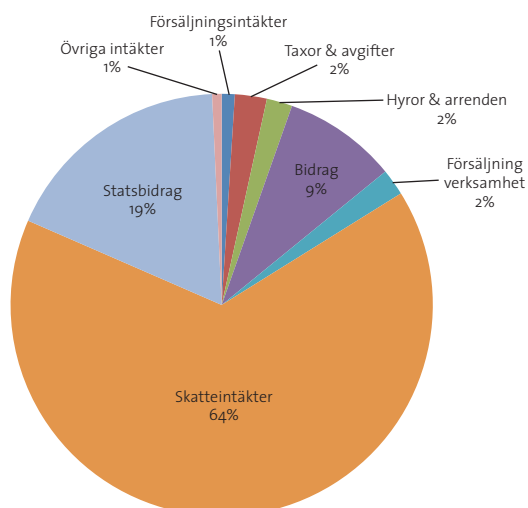
Var går dina pengar?

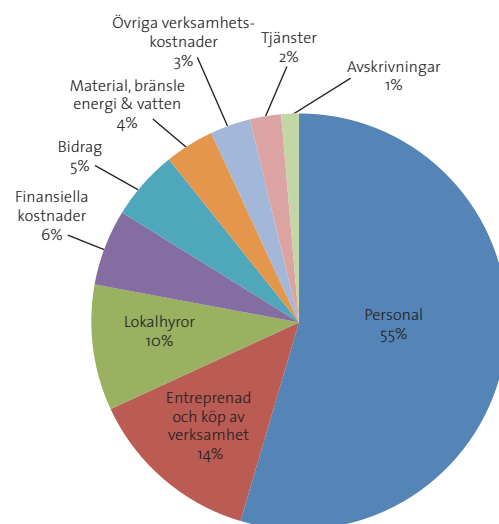
100 kronor i skatt till kommunen användes under 2013 så här:

- 30,1 kr Vård och omsorg
- 25,7 kr Skola, barn och ungdom
- 10,6 kr Gemensamma verksamheter
- 10,1 kr Förskola och barnomsorg
- 8,0 kr Infrastruktur, skydd mm
- 5,6 kr Fritid och kultur
- 4,7 kr Individ- och familjeomsorg
- 1,7 kr Politisk verksamhet
- 1,3 kr Vuxenutbildning och övrig utbildning
- 1,2 kr Särskilt riktade insatser
- 1,0 kr Affärsverksamhet

Kommunens intäkter

Kommunens kostnader

Fem år i sammandrag

Kommunen	2013	2012	2011	2010	2009
Folkmängd 31/12	24 509	24 398	24 541	24 611	24 675
Total skattesats %	34,03	34,03	34,03	34,03	34,03
- varav kommunal skattesats	23,04	23,04	23,04	23,04	23,04
Verksamhetens nettokostnad, mnkr*	-1 297,2	-1 263,1	-1 230,8	-1 206,6	-1 156,4
Skatteintäkter och generella statsbidrag, mnkr	1 312,7	1 273,6	1 262,0	1 226,2	1 179,8
Finansnetto, mnkr*	-20,6	-26,4	-9,8	-0,7	-32,6
Årets resultat, mnkr	-51,5	3,1	-35,2	11,5	-26,1
Årets resultat enligt balanskravet, mnkr	12,1	11,4	26,5	-2,4	-0,6
Årets resultat, exkl effekter av sänkt diskonteringsränta på pensioner	18,5	3,1	15,5	11,5	-26,1
Tillgångar, mnkr	752,9	840,0	843,9	813,9	901,2
Tillgångar per invånare, kr	30 720	34 429	34 387	33 071	36 523
Skulder, avsättningar, mnkr	962,1	997,6	1 004,7	939,4	1 038,2
Skulder, avsättningar per invånare, kr	39 254	40 888	40 940	38 170	42 075
Eget kapital, mnkr	-209,2	-157,6	-160,8	-125,5	-137
Drifskostnadsandel av skatteintäkter, %*	100,4	101,2	98,3	98,0	100,4
Soliditet, %	-28	-19	-19	-15	-15
Nettoinvesteringar, mnkr	75,0	63,0	72,0	40,0	17,0
Antal tillsvidareanställda	1 758	1 770	1 800	1 835	1 884
Antal årsarbetare tillsvidareanställda	1 671	1 677	1 696	1 724	1 767
Löner, mnkr	642,5	611,5	592,2	602,8	583,2
Härnösand kommunkoncern					
Årets resultat, mnkr	-43,2	18,0	-29,0	-11,4	-22,1
Årets resultat, mnkr*	3,7	-6,2	21,7	2,3	-1,4
Soliditet, %	2	4	3	5	5
Nettoinvesteringar, mnkr	155	164	172	148	81
Antal tillsvidareanställda	1 940	1 959	1 986	2 022	2 074

* Exklusive jämförelsestörande poster

Förvaltningsberättelse

Omvärldsanalys

Samhällsekonomi

Konjunkturen vände upp i slutet av 2013. Stigande konsument- och företagsförtroende i både Sverige och vår närmaste omvärld tyder på högre BNP-tillväxt. Dessutom blir finanspolitiken mindre åtstramande i flertalet OECD-länder under 2014 än vad den varit under 2012 och 2013. Ledande indikatorer pekar även på att den försiktiga återhämtningen i världsekonomin fortsätter. I USA och Japan är tillväxten högre medan den är svagare i södra Europa.

I Sverige har inflationen varit överraskande låg. Dessutom har Riksbanken under slutet av 2013 sänkt den viktiga styrräntan till 0,75 procent. Att räntan sänks innebär att konjunkturen och antalet arbetstillfällen kommer att öka. Man räknar med att varje kvarts procent i räntesänkning betyder ca 50 000 arbetstillfällen. Idag har Sverige en stark krona. Det medför att exportindustrin får svårare att konkurrera med utländska företag.

Sverige har en hög arbetslöshet på ca 8 procent, låg inflation samt en stark krona. Därför är det bra att riksbanken sänker styrräntan. Problemet är att det snart inte går att sänka räntan lägre än till noll. Risken för deflation är stor om man inte för en aktiv finanspolitik.

Min bedömning är att Sveriges ekonomi kommer att återhämta sig i slutet av 2014. Som en följd av detta kommer Riksbanken att höja sina räntor i slutet av 2014 eller i början av 2015.

Räntan påverkar Härnösandshus och pensionsskulden

Ränteutvecklingen är främst betydelsefull för Härnösandshus som har huvuddelen av kommunkoncernens skulder till kreditinstitut. Dessutom påverkas kommunens pensionsskuld av förändringar i räntenivån. Kommunen har etablerat en pensionsstiftelse och redovisar hela sitt pensionsåtagande i balansräkningen. Riksbankens sänkning av styrräntan innebär att Härnösands kommun måste boka upp en resultatpåverkande post på 70 miljoner kronor. Denna kostnad behöver inte räknas in i det resultat som ligger till grund för god ekonomisk hushållning. Dessa 70 miljoner är bara en balanskontohantering och påverkar inte kommunens likviditet. Under 2013 har kommunen avsatt ytterligare 110 miljoner kronor till stiftelsen.

Risker och möjligheter för Härnösand

Härnösand, liksom länet och regionen, påverkas självklart av globala trender. Näringslivet och regionens invånare är i ökande grad berörda av beslut och förutsättningar som inte går att påverka lokalt eller regionalt. Mittuniversitetet ska centraliseras till Sundsvall. Det kommer att ha en negativ effekt på kommande skattemedelstilldelning. Risken är av övergripande karaktär och mycket svår att hantera för en relativt liten kommun. Härnösands kommun arbetar dock strategiskt för att möta några av de framtida utmaningarna. Fokus under kommande år ligger till exempel på:

- samarbetsprojekt med kringliggande kommuner för att vinna stordriftsfördelar och minska kostnaderna
- utbyggnad av bredbandet
- utveckling av ett arbetsmarknadsområde mellan Sundsvall och Örnsköldsvik med möjligheter till jobb och utbildning
- järnväg med dubbelspår mellan Härnösand och Gävle
- samarbete med Kramfors, Sollefteå och Örnsköldsvik för att stärka varumärket Höga kusten

Härnösands kommun lyckas med balansnumret att både gasa och bromsa samtidigt. Kommunens resultat är bra samtidigt som stora satsningar planeras i olika projekt. Det gäller till exempel en ny ridanläggning, hotelletablering samt Norrlandskusten bästa gästhamn.

Näringsliv

I slutet av april presenterades Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimatet i kommunen. Härnösand steg hela 76 placeringar i denna lista och placerades på plats 194. Detta är den bästa placering Härnösand någonsin har haft.

Handelsutveckling

Under de senaste åren har Härnösand satsat på att utveckla handeln. För 2012 så ökade den lokala sällanköpshandeln med 25 mkr samtidigt som länets sällanköpshandel minskade med 17 mkr. Detta innebär att vi som bor i Härnösand gör 60 % av våra inköp av sällanköpsvaror lokalt, vilket borde innebära att det fortfarande finnas möjlighet till utveckling.

Nyföretagande

Under året har 78 personer deltagit i starta eget-träffar.

Under perioden januari-november startades 103 nya företag, motsvarande period 2012 startades 97 företag.

Näringslivsfrämjande åtgärder

Samarbetet med företagsorganisationerna i Härnösand utvecklas kontinuerligt. Kommunledningen träffar regelbundet företagsorganisationerna för att diskutera utvecklingsfrågor och kommande projekt.

För att underlätta för företag som står i begrepp att utvecklas och behöver flera myndighetskontakter samordnas vid behov ett s.k. lotsmöte. Under perioden har näringslivsenheten varit inblandad i ca 30 lotsmöten.

Företagsfrukost har i Härnösand arrangerats under flera år och har nu blivit ett välbesökt och viktigt forum. Under året har frukostar hållits med totalt 448 gäster.

Under november arrangerades för femte gången Fokus Företagsmessa. Ett 60-tal montrar fyllde Härnösand Arena. Årets mässa kunde erbjuda en hel del nyheter, bl.a. så deltog U-företagen från Härnösands gymnasium.

Under året har Kommunstyrelsens arbetsutskott regelbundet gjort företagsbesök i anslutning till sina möten. Företagen får då möjlighet att visa upp och berätta om sitt företag samt ställa frågor eller diskutera med politikerna.

Ett arbete har påbörjats tillsammans med Samhällsförvaltningens bygg- och miljökontor med mål att införa servicegarantier för våra tjänster, exempelvis bygglov.

Besöksnäringen

Under våren och sommaren 2013 har vi färdigställt en ny gästhamn vid simhallen samt ökat servicen för båtgäster i norra gästhamnen. Allt detta har gjorts i EU-projektet Härnösand – Norrlandskustens bästa gästhamnar.

Samarbetet för att fortsätta utveckla Höga Kusten som destination fortskrider. Under kvartal 1 2014 kommer politiken i de fyra Höga Kusten-kommunerna att fatta beslut om hur vi skall permanenta ett långsiktigt utvecklingsarbete för kommunerna gemensamt.

Landsbygdsfrågor

Landsbygdsrådet har sammanträtt fyra gånger under perioden. Landsbygdsrådet är ett forum där politiken möter representanter från de lokala landsbygdsföreningarna. Företagsfrukostar har anordnats vid fyra tillfällen på landsbygden.

Under perioden har två servicepunkter färdigställts. Servicepunkt innebär att man har förstärkt den lokala handlarens informationsmöjligheter till turister, besökare m.fl. Handlaren skall också tillhandahålla café.

Hemsändningsbidraget som stöttar butiker på landsbygden att köra ut varor till kunden har reviderats och gjorts mer attraktivt.

Under oktober hölls en regional landsbygdskonferens i Härnösand med 152 besökare från Kristianstad i söder till Boden i norr.

Arbetsmarknaden

Flera nya butiker har öppnats i Härnösand, under perioden har Bygg Max och Sibylla öppnat nya butiker. Härnön fick tillbaka en livsmedelsbutik när Willys öppnade.

Under året har vi tillsammans med Sollefteå och Timrå startat ett projekt som har till syfte att undersöka förutsättningar för etablering av s.k. datacenter. Arbetet sker nationellt med Business Sweden.

Kommunens största privata arbetsgivare är Com Hem AB.

Arbetsmarknad

I Sverige uppvisar arbetsmarknaden små förändringar under 2013. I Västernorrlands län och i Härnösand har arbetslösheten minskat. Arbetslivsförvaltningens projekt i samarbete med arbetsförmedlingen "Ungdomar till sysselsättning eller studier", som har pågått sedan september 2012 har gett tydliga, glädjande resultat beträffande ungdomsarbetslösheten.

Flyktingar och invandrare har deltagit i ett särskilt studiebesöksprojekt och dessutom i större utsträckning än tidigare erbjudits instegsansställningar via arbetsmarknadsenheten, vilket har resulterat i att antalet öppet arbetslösa utrikesfödda i Härnösand har minskat något.

Sveriges arbetsmarknad

Arbetslösheten är kvar på i stort sett oförändrad nivå, men varslen fortsätter att minska. I slutet av november var 402 000 personer inskrivna som arbetslösa på arbetsförmedlingen. Det är 8,5 procent av den registerbaserade arbetskraften.

I november anmäldes 50 000 nya lediga platser till arbetsförmedlingen och 44 000 personer fick ett arbete.

Jämfört med förra året har andelen inskrivna arbetslösa minskat marginellt, visar arbetsförmedlingens statistik.

Enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar syns nu en positiv trend på arbetsmarknaden. Den trenden är inte lika påtaglig i arbetsförmedlingens statistik. Men antalet inskrivna arbetslösa ökar inte längre, utan har börjat minska svagt.

Närmare 402 000 personer (16-64 år) var i slutet av november öppet arbetslösa eller deltog i ett program med aktivitetsstöd. Det är 1 000 färre än för ett år sedan. De inskrivna arbetslösa bland ungdomarna (18-24 år) uppgick till 17,2 procent av den registerbaserade arbetskraften, en minskning med 1,2 procentenheter sedan ett år tillbaka.

Arbetsförmedlingens prognos för 2014 och 2015

Sysselsättningen bedöms öka med 116 000 personer på två år.

Jobben kommer främst inom den privata tjänstesektorn.

Arbetslösheten minskar från 8,1 procent i år till 7,8 procent 2014 och 7,4 procent 2015.

Det finns en optimism inom näringslivet och arbetsgivarna tror på en starkt ökad efterfrågan på varor och tjänster samtidigt som rekryteringsplanerna är positiva.

De offentliga arbetsgivarna är liksom tidigare försiktiga med att anställa personal. Samtidigt finns en växande andel arbetssökande som saknar den kompetens som arbetsgivarna efterfrågar.

Arbetsmarknadsprognosen visar ett fortsatt stort tillskott av personer i arbetskraften, 91 000 personer på två år. Det är en viktig förutsättning för att sysselsättningen ska kunna öka i hög takt. Det är framförallt utrikesfödda som står för ökningen av arbetskraften. Den ökningen behöver fortsätta eftersom antalet inrikes födda minskar i den arbetsföra befolkningen.

Västernorrlands län

Antalet öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, 16-64 år, i länet har minskat från 12 479 personer 2012 till 12 394 2013 eller motsvarande 0,7 procent.

Samma jämförelse för ungdomar, 18-24 år, visar en minskning från 3 528 personer 2012 till 3 399 2013 eller motsvarande 3,7 procent.

I Härnösand, Sollefteå och Sundsvall har arbetslösheten bland ungdomar minskat, medan den ökat i Kramfors, Timrå, Ånge och Örnsköldsvik.

Härnösand

I Härnösand har antalet öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd, 16-64 år, minskat från 1 269 personer 2012 till 1 196 personer 2013, vilket innebär en minskning med 5,8 procent.

För ungdomar 18-24 är förändringen ännu mer påtaglig! Antalet öppet arbetslösa och sökande i program med aktivitetsstöd har minskat från 374 personer 2012 till 281 personer 2013, en minskning med 24,9 procent. Härnösand har lägre ungdomsarbetslöshet än länet, men har fortfarande en bit kvar för att nå rikets nivå.

Satsningar för att möta arbetslösheten

Arbetslivsförvaltningens projekt i samarbete med arbetsförmedlingen ”ungdomar till sysselsättning eller studier” som har pågått sedan september 2012 har gett tydliga, glädjande resultat beträffande ungdomsarbetslösheten.

Flyktingar och invandrare har deltagit i ett särskilt studiebesöksprojekt och dessutom i större utsträckning än tidigare erbjudits instegsansättningar via arbetsmarknadsnheten, vilket har resulterat i att antalet öppet arbetslösa utrikesfödda i Härnösand har minskat något.

Ambitionen är att fortsatt kunna erbjuda ett antal nyanlända instegjobb. Förhoppningen är att det organiserade arbetet med fördjupade studiebesök på olika arbetsplatser ytterligare ska bidra till att fler nyanlända får tillträde till den reguljära arbetsmarknaden.

Utökad samarbete mellan socialtjänst, arbetsförmedling, arbetslivsförvaltningen, näringslivet och ideella sektorn kommer under 2014 att möjliggöra att många som står långt ifrån arbetsmarknaden kommer att kunna erbjudas anställning via olika typer av statliga lönestöd

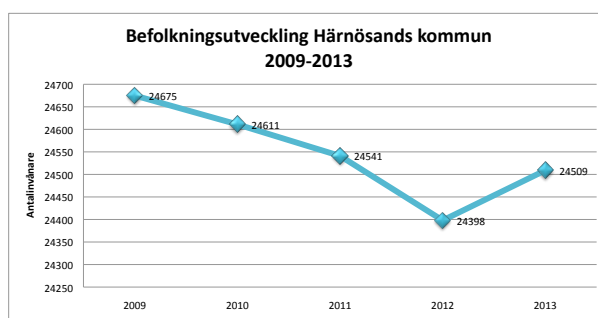
Befolkning

Den sista december 2013 uppgick Sveriges befolkning till 9 644 864 personer. Det är en ökning med 88 971 personer jämfört med året innan. Folkökningen är den antalsmässigt största som uppmäts mellan två enskilda år sedan 1946.

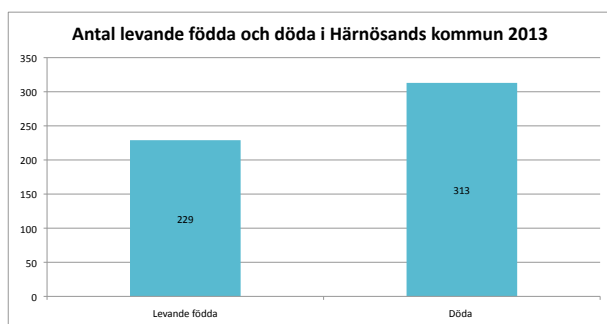
Folkökningen återspeglas också i Västernorrlands län. Under 2013 ökade invånarantalet med 175 personer. Men befolkningsutvecklingen är ojämn. Under 2013 ökade enbart Härnösands, Sundsvalls och Timrås invånarantal. I de övriga kommunerna minskade befolkningen.

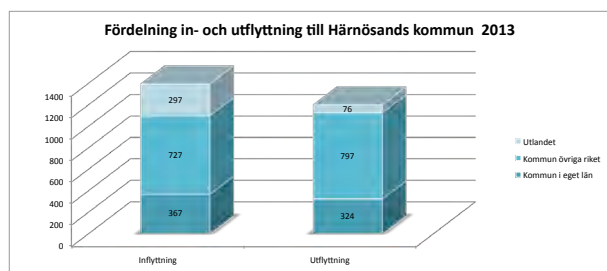
Härnösands befolkning ökade under 2013 med 111 personer. En liknande tillväxt har inte ägt rum på mer än tjugofem år. Födelsetalen är fortfarande negativa - de barn som föds i kommunen är färre än de personer som avlider. Men tack vare ett positivt flyttningsnetto på 194 personer, har nu Härnösand totalt 24 509 invånare.

Under året har kommunens flyttningsmönster varit positivt. Med det menas att antalet människor som flyttat ut från kommunen, är mindre än antalet personer som flyttat in. Det är inflyttningen från andra kommuner i länet och från utlandet som ger den positiva utvecklingen.

Kommunens styrning och mål

God ekonomisk hushållning

Kommunen styrs till stor del av kommunlagen. Den ställer krav på att kommunerna ska ha god ekonomisk hushållning. Det innebär att den service vi ger ska vara anpassad efter invånarnas behov och förväntningar. Det innebär också att vi ska arbeta effektivt och ha ett positivt ekonomiskt resultat över en längre period.

För att nå god ekonomisk hushållning arbetar vi på ett strategiskt och långsiktigt sätt. Kommunen ska styras av de mål som kommunfullmäktige sätter upp. Målen ska i sin tur spänna över alla grundläggande områden i den kommunala verksamheten.

Nämnderna ska följa upp och utvärdera de övergripande målen för kommunen. Utvärderingen ska göras utifrån nämndernas egna verksamhetsmål, men även utifrån deras resultat och de insatser som har genomförts.

Hur kommunen styrs

Kommunfullmäktige har antagit ett målprogram som gäller mellan åren 2012 och 2015. Där ingår visionen att Härnösand ska vara en "Hållbar, livaktig och solidarisk kommun". I målprogrammet finns även femton kommunövergripande mål. Målen fokuserar på att göra kommunen mer framtidsinriktad. Det ska bidra till att ge bättre förutsättningar för kontroll och kvalitets-säkring av kommunens verksamheter.

Vision

Visionen för Härnösand är att vi ska vara en "Hållbar, livaktig och solidarisk kommun". Härnösand ska upplevas som en attraktiv del av världen och vara en plats där människor kan förverkliga sina drömmar. De femton kommunövergripande målen ska bidra till att nå visionen.

Perspektiv

Processen för styrning och uppföljning ska stödja verksamheternas arbete med att utnyttja resurserna effektivt och tillhandahålla tjänster med god kvalitet. Styrningen sker utifrån fem perspektiv:

- Demokrati
- Kund/världsmedborgare
- Process
- Medarbetare
- Ekonomi

Mål och indikatorer

Till perspektiven hör femton kommunövergripande mål. De kommunövergripande målen är långsiktiga och gäller för alla nämnder.

Verksamhetsmålen ska bidra till att de kommunövergripande målen uppnås. Verksamhetsmålen är kortsiktiga och gäller ett år i taget. För mål 1-9 får varje nämnd skapa egna verksamhetsmål. Till varje mål ska indikatorer kopplas som mäter om målen uppfylls. Inom varje nämnd arbetar verksamheten med aktiviteter för att nå verksamhetsmålen.

För mål 10-15 är de kommunövergripande målen nämndens verksamhetsmål. Till dessa mål finns gemensamma indikatorer. Alla mål och indikatorerna följs upp var fjärde månad i samband med tertialbokslutet för att vidta åtgärder under året.

När når vi målen?

Hela organisationen ska arbeta för att uppnå de kommunövergripande målen. Uppföljningen ska visa om målen uppfylls för kommunen som helhet men även för de ansvariga nämnderna. Dessutom ingår en analys över sambanden mellan de åtgärder som har utförts och de resultat som nåtts.

Bedömningen av målet grundas på en analys. Analysen bygger på nämndernas bidrag till måluppfyllelsen av de kommunövergripande målen. Bedömningen är en prognos som sträcker sig fram till 2015. Bedömningen av målen sker enligt nedan:

Definition

- Startad stora problem - aktiviteter fordras
- ◆ Startad - problem - varning
- Startad - på spåret

Mål och måluppfyllelse

● 1 Härnösand ska vara en kommun där människor känner sig delaktiga och betydelsefulla

Vi har arbetat mycket med att utveckla vår dialog med alla som bor i Härnösand. Det är nu på väg att bli en naturlig del i arbetsprocessen. Som exempel kan vi nämna Framtidsdagen i juni, då alla invånare bjöds in för att vara med och forma Härnösands framtid. Framtidsarbetet fortsätter under 2014 i olika grupper. Där har alla medborgare möjlighet att delta.

Ett annat exempel på delaktighet är den stora dialogen om ett eventuellt hotell på Kanaludden. Där har samhällsförvaltningen arbetat mycket med information. Vi har även ökat delaktigheten genom

- de olika kommunala råden, där bland annat Handikapprådet har deltagit i arbetet med kommunens program för tillgänglighet
- förankring kring olika förslag
- ett möte på temat "uthållig kommun" under Framtidsveckan
- en mobilanpassning av vår hemsida, något som gör det enklare att ta del av information.

Det är viktigt att det är enkelt att lämna synpunkter och förslag till kommunen. Via hemsidan kan alla skicka in sina klagomål och idéer. Det är ett sätt att förbättra kommunens verksamheter och ökar samtidigt medborgarnas möjlighet att påverka sin egen kommun. Antalet synpunkter som kommit in har dock sjunkit de senaste åren. Det tyder på att för få känner till att möjligheten finns och vi måste därför blir bättre på att marknadsföra detta.

Baserat på ovanstående bedömer vi att målet kommer att uppnås.

● 2 Härnösand ska vara en kommun där det ska vara lätt att ta del av de gemensamma resurserna och att komma i kontakt med kommunens tjänstemän och politiker

Varje år gör Statistiska Centralbyrån (SCB) en så kallad medborgarundersökning. Resultatet 2013 visade att medborgarnas betyg på kommunens tillgänglighet och bemötande har ökat från 51 till 56 poäng jämfört med 2012. Detta visar att arbetet gått framåt. För att ge ännu bättre service arbetar vi med andra kommuner i länet för att utveckla en "24-timmarsmyndighet". Det innebär att alla ska kunna nå kommunens e-tjänster dygnet runt.

I dag kan kommunens invånare nå oss på många sätt: genom personliga möten, telefon, e-post, sociala medier och via webben. En undersökning 2012 visade dock att vi behöver förbättra vår tillgänglighet via e-post och telefon. Bland annat måste vi bli bättre på att meddela när vi är upptagna och höja kvaliteten när vi svarar på mail. Förbättringsarbetet är påbörjat men måste fortsätta för att målet ska nås.

Även den fysiska tillgängligheten har blivit bättre. Som exempel kan vi nämna att socialförvaltningens reception har byggts om och numera är handikappanpassad. I receptionen finns det information om de olika verksamheterna inom förvaltningen. Det är ett bra sätt att nå ut med information om vad förvaltningen arbetar med.

Inom skolförvaltningen ser vi över det nuvarande IT-systemet Dexter. Det används för att kommunicera med vårdnadshavare om elevernas närvaro och resultat. Översynen görs för att öka insynen för vårdnadshavare och för att stärka samverkan mellan skola och hem kring elevernas utveckling och lärande.

Baserat på ovanstående bedömer vi att målet kommer att uppnås.

● 3 Härnösand ska vara en kommun som erbjuder alla sina invånare goda livsvillkor

Medborgarnas betyg på kommunens bostadsutbud och möjligheten att hitta ett bra boende har sjunkit sedan föregående år. Det visade SCB:s medborgarundersökning. Minskningen är bara en poäng, men vi arbetar med att utveckla en varierad bostadsmarknad. Som exempel kan vi nämna att kommunen har sålt mark som är anpassad för flerbostadshus.

Samma undersökning visade att invånarna i Härnösand inte längre känner sig lika trygga som förut. Upplevelsen av trygghet är en viktig del i alla människors liv. För att förbättra detta behöver vi arbeta med olika och samordnande åtgärder. Bland annat kommer Rådet för trygghet och hälsa att fortsätta utveckla de så kallade trygghetsvandingarna. Målet med vandringsarna är att inventera och sedan ta itu med de områden i kommunen som känns otrygga.

Kommunens överenskommelse med Polismyndigheten för ökad trygghet i Härnösands kommun kommer också att förnyas.

På sikt kommer det att leda till en tydligare ansvarsfördelning av trygghets- och brottsförebyggande frågor. Det krävs även marknadsföring och tydlig information till medborgarna om det brottsförebyggande arbetet.

Goda livsvillkor kan även innebära mycket annat:

- Under 2013 har många kulturaktörer och föreningar tillsammans med kommunen tagit fram ett kulturprogram. Syftet är att utveckla kulturlivet för alla som bor i Härnösand.
- Föreningsliv, organisationer, näringsliv och andra aktörer arbetar för en bättre integration. Ett fotbollsprojekt där 85 ungdomar har deltagit har fått stort genomslag.
- Inom skolförvaltningen har vi under flera år arbetat med att öka kunskapen om en god lärandemiljö. Vi jobbar även mer målmedvetet och systematiskt med att uppdatera, följa upp och ta fram de likabehandlingsplaner som finns på varje enhet. På så sätt har vi förkortat handläggningstiderna för kränkningar.

Baserat på ovanstående är prognosen att målet kommer att uppnås.

● 4 Härnösand ska vara en kommun där det finns en vital arbetsmarknad, ett vitalt näringsliv och ett förstklassigt utbud av skolor och utbildningar

Vårt arbete för ett vitalt näringsliv i kommunen visar många positiva trender. Varje år gör Svenskt Näringsliv en ranking av företagsklimatet i alla kommuner. Där har Härnösand stigit hela 74 platser på ett enda år. Vi har gått från plats 270 till plats 194, vilket är ett mycket positivt och stort kliv i rätt riktning. En annan viktig aspekt för arbetsmarknaden och näringslivet är bra kommunikationer. Enligt SCB:s medborgarundersökning har invånarnas betyg på kommunikationer stigit från 57 till 60 poäng. Det kan förmodligen kopplas till öppnandet av Härnösand Central och Ådals- och Botniabanan som underlättar resandet.

Inom arbetslivsförvaltningen pågår ett aktivt arbete för att hjälpa unga ut på arbetsmarknaden. Det sker genom ett samarbete med arbetsförmedlingen. I projektet "Ungdomar till sysselsättning eller studier" får ungdomar ta del av nya verktyg, motiveringsarbete, coaching, arbetsträning och anställning. Under förra året minskade ungdomsarbetslösheten i Härnösand med 25 procent.

De senaste åren har vi satsat mycket på att höja kvaliteten på undervisningen i våra skolor. Nu kan vi se flera positiva tecken när det gäller matematikundervisningen i kommunen. Mest positivt är att eleverna tycker att matematikundervisningen är mer varierad och stimulerande än förut. I årskurs 9 anser 60 procent av eleverna att undervisningen i matematik är roligare och mer intressant än för ett år sedan. En annan positiv tendens är att lärarna har mer praktiska inslag i undervisningen än förut.

Vi hade planerat att införa så kallade servicegarantier i alla våra verksamheter. Det har inte genomförts. En servicegaranti talar om vad medborgaren, brukaren eller företaget kan förvänta

sig av en viss kommunal tjänst. Det leder till bättre service för alla som vänder sig till oss.

Prognosen är god för att målet ska nås. En av förutsättningarna är dock att arbetet med servicegarantier genomförs i alla kommunala verksamheter.

● **5 Härnösand ska vara en kommun som aktivt arbetar med att förbättra miljön**

Vår placering i Miljöaktuellt kommunranking har förbättrats från plats 168 till 71. Det beror bland annat på vårt arbete med Fairtrade City. Vi har även arbetat med en rad andra saker för att förbättra miljön i Härnösand:

- Inköp av ekologiska livsmedel har ökat från tre till 25 procent. Därmed når vi det nationella målet för ekologiska inköp.
- Inom hemtjänsten och biståndsverksamheten har vi 15 elcyklar. Två av dem är även vinterutrustade. Cyklarna används ofta av medarbetarna som tycker att det är positivt inslag i arbetet.
- Två av våra skolor har uppmärksammats för sitt miljöarbete. Gerestaskolans miljöcertifikat förnyades när de fick utmärkelsen "Skola för hållbar utveckling". Utmärkelsen fick de för sitt medvetna miljöarbete. Kiörningskolan fick ett miljöstipendium som ett resultat av skolans arbete med projektet "Vattnet i närmiljön". Skolförvaltningen strävar efter att fler skolor ska miljöcertifieras.
- Att ställa om från bil till andra transportsätt har hög prioritet i Härnösands kommun. Därför är genomförda och planerade investeringar inom detta område större än tidigare. Inom projektet "Uthållig kommun" har vi stärkt det kommunstrategiska arbetet, främst genom att vi har tagit fram ett förslag till ny trafikstrategi.

Baserat på ovanstående är prognosen att målet kommer att uppnås. Vi behöver dock genomföra planerade utbildningar i miljöfrågor och införa en resepolicy för kommunorganisationen för att nå målet.

● **6 Härnösand ska vara en kommun där medborgare, brukare, kunder och gäster bemöts med vänlighet, tydlighet och effektivitet**

Värdegrundsarbetet har haft en central plats under 2013. Hur vi bemöter andra är en av våra viktigaste frågor och därför ständigt aktuell. Som exempel kan vi nämna skolförvaltningens arbete med kulturanalys. Över 90 procent av all pedagogisk personal inom förvaltningen har under hösten varit delaktig i detta arbete. Under 2014 fortsätter arbetet med att alla enheter ska skriva en handlingsplan. Det ska ske dels med hjälp av kulturanalysens resultat och dels utifrån Skolinspektionens tillsynsbeslut.

Även inom Socialförvaltningen har vi börjat arbeta med att utveckla organisationen. Målet är att vi ska bli tydligare och bättre

på att bemöta medborgarna. Vi strävar efter att medborgare, brukare och medarbetare ska vara mer nöjda med vårt arbete. Ett annat viktigt syfte med utvecklingsarbetet är att vi ska förbättra det ekonomiska resultatet.

Vi vill även nämna ett par andra områden där vi har arbetat mycket med bemötande. Dels har vi lagt ner ett stort arbete på att förbättra mottagandet av nyanlända. Det sker genom samverkan mellan förvaltningar, myndigheter och andra intresseorganisationer. Dels har vi börjat skicka ut tidningen Nyinflyttad till alla som flyttar hit. Där välkomnar vi dem med information om fritid, handel, besöksmål och viktig kommuninformation. Tidningen kommer att skickas ut under hela 2014 till nyinflyttade.

Prognosen för att nå målet bedöms därför vara god, men det kräver uthållighet och att vi genomför de planerade aktiviteterna.

● **7 Härnösand ska vara en kommun där alla medarbetare vet vad de ska göra och varför**

Medarbetarnas roll är central för att vi ska nå målet. Vi erbjuder alla våra medarbetare resultat- och utvecklingssamtal. I samtalen tar vi upp ansvar och förutsättningar för det egna arbetet och hur det ska utföras för att nå våra mål.

På alla förvaltningar träffas vi regelbundet för att följa upp verksamhetsplanen. På så sätt får medarbetarna kunskap om och delaktighet i arbetet med att nå kommunens mål.

Under året har alla enheter inom skolförvaltningen haft återkommande måluppfyllesträffar. Där har vi presenterat och analyserat både de nationella och de kommunala målen. De nationella målen har länge haft stark styrning på skolorna i vår kommun. Därför har skolförvaltningen i år medvetet arbetat för att lyfta fram de kommunala målen.

Prognosen är att målet kan uppnås. Det krävs dock att vi utvecklar arbetet med resultat- och utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner.

● **8 Härnösand ska vara en kommun där samverkan är en självklarhet**

För oss är det viktigt att ha samarbete som utgångspunkt i vårt utvecklingsarbete. Att förvaltningarna samarbetar är en självklarhet för att alla invånare ska få bra service.

Ett bra exempel är att arbetslivsförvaltningen och samhällsförvaltningen har slutit ett samarbetsavtal. Där har de kommit överens om att arbetslivsförvaltningen ska sköta städningen i centrum. Personalen som städar är anställd av arbetslivsförvaltningen med särskilda arbetsmarknadsåtgärder. De här personerna stod tidigare långt från arbetsmarknaden. Tack vare detta arbete står de nu åter till arbetsmarknadens förfogande.

Under året har vi samarbetat på många olika sätt. Det gäller både mellan förvaltningar inom kommunen och med andra. Vi har till exempel arbetat med kommunala bolag, olika myndig-

heter, organisationer och näringsliv. Här vill vi gärna lyfta fram Projekt Sälsten. I det projektet har Länsstyrelsen, Arbetsförmedlingen, Riksantikvarieämbetet, Länsmuseum, kommunstyrelseförvaltningen samt arbetslivsförvaltningen samverkat. Målet var att göra Sälstens sjöbodnar och området kring dem mer lättillgängligt för besökare. Resultatet är att vi har fått ett lättillgängligt utflyktsmål nära centrum.

För att målet ska uppnås behöver arbetet med kommunikationen mellan medarbetare, tjänstemän och politiker förbättras. Där är utbildningsinsatser en möjlighet för att skapa en ökad förståelse för varandras arbete.

Prognosen för att målet ska nås bedöms vara god.

● **9 Härnösand ska vara en kommun där alla medarbetare tillsammans jobbar systematiskt med fokus på små ständiga förbättringar för att höja kvaliteten på verksamheterna**

Hos oss pågår hela tiden arbetet med att höja kvaliteten och skapa ständiga förbättringar. Det finns dock ingen gemensam modell för systematiskt kvalitetsarbetet i kommunen.

Ett sätt att arbeta med ständiga förbättringar är så kallade processkartläggningar. Då tittar vi på hur arbetet utförs, i vilken ordning och av vilka personer. Inom samhällsförvaltningen håller vi på att kartlägga några processer. Där har vi undersökt hur utbetalningen av bidrag för bland annat föreningar och studieförbund går till. Det har lett till att föreningarna nu får en snabbare handläggning av sina ansökningar.

Systematiskt kvalitetsarbete är ett annat sätt att höja kvaliteten. Inom skolförvaltningen har vi under året upprättat ett årshjul för ett sådant systematiskt kvalitetsarbete. Vi har även tagit fram riktlinjer och rutiner för detta arbete. Dessutom har alla enheter inom skolans verksamhetsområde upprättat en kvalitetsrapport. Den publiceras på skolans hemsida i början av 2014 så att alla kan ta del av den.

Målet bedöms kunna uppnås.

● **10 Härnösand ska vara en kommun där medarbetarnas kompetens utvecklas för att möta de behov som finns från medborgare, brukare, kunder och gäster**

Det görs ingen gemensam inventering av vilken kompetens som behövs i organisationen. I de årliga resultat- och utvecklingssamtalen kan dock varje medarbetare prata med sin chef om behovet av kompetensutveckling.

Ett exempel där medarbetarnas kompetens utvecklas är inom skolan, genom de nya så kallade karriärstjänsterna. Karriärtjänsterna syftar dels till att öka attraktiviteten för läraryrket men även till att öka skolornas måluppfyllelse. Sju lärare har rekryterats. De ska bidra till att utveckla skolan och att leda andra

lärare. Under hösten tillträdde de tjänsterna.

Inom socialförvaltningen har en kompetensinventering bland medarbetare gjorts. Den visar att många har äldre basutbildningar och därefter kortare kurser. Inventeringen har lett till kompetensförstärkningsprogram bland annat inom området funktionsnedsättning för att möta brukarnas behov.

Till målet finns två indikatorer, varav en är uppfylld. Indikatorn som är uppfylld är att alla nyanställda erbjuds att delta i nyanställas dag. Där får man information om kommunen som arbetsgivare. Den andra indikatorn, som mäter att alla anställda har kompetensutvecklingsplaner, är inte uppfylld. Mätningen sker genom en medarbetarenkät och någon enkät har inte genomförts under 2013.

Baserat på ovanstående blir prognosen att målet kommer att uppnås.

◆ **11 Härnösand ska vara en kommun där alla chefer är goda ledare**

Under året har vi satsat på att utveckla ledarskapet i hela organisationen. Vi har även arbetat med att skapa förutsättningar för cheferna att vara goda ledare.

Under 2013 har vi avslutat ett individuellt ledarskapsprogram som har pågått under två år. Syftet med programmet var att etablera ett hälsofrämjande ledarskap. Alla nya chefer går dessutom en obligatorisk utbildning, "Ny som chef". Båda insatserna bidrar till att stärka cheferna i sina roller som ledare. För att fortsätta stärka cheferna ska vi ta fram individuella kompetensutvecklingsplaner.

Förvaltningarna har på olika sätt arbetat för att öka förutsättningarna för det goda ledarskapet. Skolförvaltningen har till exempel genomfört en omorganisation. Den har lett till i att det finns en ledare/chef på varje förskola och skola.

Inom arbetslivsförvaltningen har vi genomfört en arbetsmiljökartläggning. Den visade att medarbetarna trivs med sina arbetsuppgifter men att styrning och ledning behöver bli bättre. Därför har nämnden beslutat om en ny organisation för att förstärka just dessa områden. För medarbetarna ska det skapa en tydlig förvaltningsledning som är lätt att nå.

Till målet hör tre indikatorer, varav två kommer från 2012 års medarbetarenkät. Ingen ny mätning har gjorts under 2013. Den tidigare enkäten visade ett blandat resultat vad gäller medarbetarnas uppfattning om sina chefer och ledare. Det står dock klart att vi måste utveckla en tydlig arbetsledning i organisationen.

Prognosen för målet är att det delvis kommer att uppfyllas. De utbildningar som genomförts under året kan på längre sikt bidra till att cheferna blir goda ledare. Under året påbörjades ett arbete med att utveckla förvaltningarnas ledningsgrupper och arbetet kommer att fortsätta under 2014. För att målet ska uppnås är flera aktiviteter planerade, bland annat chefsdagar och chefsforum.

◆ **12 Härnösand ska vara en kommun där människors olikheter ses som en tillgång och där strukturella hinder överbryggas**

Det finns många sätt att ta vara på människors olikheter. Vi vill nämna några exempel på det vi arbetat med under 2013:

- Vid rekrytering är det kompetensen som i första hand styr urvalet av lämpliga kandidater. Vi gör alltid ett medvetet urval utifrån diskrimineringslagstiftningen.
- Inom skolan har vi rekryterat en mångfaldsrektor. Rektorn har ansvar för modersmålsundervisning, studiehandledning och strategisk utveckling kring mångfaldsfrågor. Under året har arbetet främst varit inriktat på att hjälpa till att placera nyanlända barn i förskola och skola.
- Inom några av socialförvaltningens verksamhetsområden har vi frågat medarbetarna om deras kunskaper ”utöver det efterfrågade och formella”. Därför finns det en god bild av de anställdas språkkunskaper, både verbala och kognitiva. När vi ska rekrytera söker vi medvetet efter personer med meriter och egenskaper som ökar möjligheten att utföra jobbet på ett bra sätt. Här märks det att språkkunskaperna är viktiga. Det gäller till exempel när vi arbetar med nyanlända barn eller vuxna med behov av stöd.

Vi har inte arbetat med att uppdatera eller implementera vår jämställdhetspolicy. Istället har vi diskuterat att den ska ingå i en mångfaldspolicy. Arbetet med mångfaldspolicyn har inte påbörjats under 2013. Däremot har vi tagit fram en tillgänglighetsplan som ska beslutas i kommunfullmäktige under 2014.

Baserat på ovanstående bedöms prognosen för målet bli att det delvis kommer att uppfyllas. För att målet ska uppnås behöver vi inleda arbetet med mångfaldspolicyn.

● **13 Härnösand ska vara en kommun där god ekonomisk hushållning är en självklarhet**

Kommunallagen och reglementet för ekonomistyrning definierar vad god ekonomisk hushållning är. Det krav Härnösands kommun har är att klara en procent av tilldelade skatter och bidrag. 2013 hade vi ett resultat på ca 18,5 mnkr. Det översteg målet som var 15 mnkr. Budgeterat resultat för 2013 var 11,5 mnkr, vilket innebär att resultatet var 7 mnkr bättre än budget. En bidragande orsak till att målet nås är att vi fick en extra utbetalning av AFA försäkring. Det är en återbetalning av försäkringspengar som vi betalade in år 2005-2006.

För att klara socialnämndens resultat har vi tagit till flera åtgärder. Kommunstyrelsen har tillfört 11 mnkr extra och vi har även startat ett utvecklingsarbete för att förbättra det ekonomiska resultatet.

Prognosen är att målet 2015 kommer att klaras. För att säkerställa långsiktiga mål krävs en tydlig styrning från kommunledningsgruppen och att politikerna får en ökad förståelse

för ekonomi. Kommunledningsgruppen och förvaltningarnas ledningsgrupper går ett utbildningsprogram för att fungera mer effektivt som ledningsgrupp. Politikerna och kommunens chefer kommer under 2014 att få en ekonomiutbildning av ekonomikontoret.

● **14 Härnösand ska vara en kommun där uppföljningen präglas av en analys av hög kvalitet**

Under 2013 har två nämnder upprättat handlingsplaner enligt de regler som reglementet för ekonomistyrning fastslår. En handlingsplan ska innehålla aktivitetens effekt i tid och pengar. Förvaltningarna ska också redovisa vem som är ansvarig och när man avser att vara klar.

Uppföljningen har förbättrats även inom andra områden. Det har till exempel skett stora förbättringar av analyskvaliteten under 2013. Månadsbokslut har rapporterats och redovisas varje månad för respektive nämnd.

En annan förbättring gäller ett projekt som ekonomikontoret genomför och som ska vara klart i slutet på mars 2014. Projektet går ut på att vi uppgraderar ekonomisystemet till att vara rollbaserat. Det innebär att man bara behöver ett lösenord och den roll man har styr vilka system man har tillgång till.

Slutligen kan vi nämna att vi även har rekryterat en analytiker. Första fokus under 2014 blir att bygga ett analysverktyg.

Prognosen är att målet kommer att nås.

● **15 Härnösand ska vara en kommun där politiker och tjänstemän har all den kunskap om den kommunala ekonomin och dess regelverk som uppdraget kräver.**

Information och utbildning är viktigt för att alla ska känna till vad som gäller kring ekonomin. Ekonomistyrningsreglementet slår fast att ekonomi ska vara den yttre ramen för förvaltningarnas verksamheter. Vi har informerat alla ledningsgrupper om vad reglementet går ut på samt att alla ekonomer är väl förtrogna med vilka förutsättningar som gäller.

Vidare har vi utbildat samtliga chefer i ekonomi, med speciellt fokus på nya chefer. Under 2014 kommer ekonomikontoret att ge ytterligare utbildning inom ekonomi för chefer och politiker.

Arbetslivsnämnden och socialförvaltningen har omorganiserat. En viktig del i förändringen är att vissa tjänster har ett extra fokus på budget, bokslut och uppföljning. Dessutom har politikerna inom skolan utsett politiska faddrar till varje verksamhetsområde.

Prognosen är att målet kommer att uppnås.

Finansiell analys

Kommunen

Bokslutet 2013 visar på ett positivt resultat på 18,5 mnkr. Det innebär att driftresultatet har förbättrats med 15,4 mnkr sedan 2012. I resultatet exkluderades den jämförelsestörande finansiell kostnad som är hänförlig till sänkningen av diskonteringsräntan på pensioner med -70 mnkr. Inkluderas denna post uppgår resultatet till -51,5 mnkr. I resultatet ingår även en intäkt från återbetalning av försäkringspremie från AFA på 23,7 mkr. Det är en återhämtning sen förra året men inte tillräckligt för att nå ett positivt resultat enligt budget. Vilket förklaras av att kostnaderna har ökat mer än skatteintäkter. När resultatet presenteras enligt det av staten fastställda balanskravet, uppvisas ett resultat på 12,1 mnkr. Årets investeringar uppgick till 75 mnkr, en ökning med 12 mnkr jämfört med 2012.

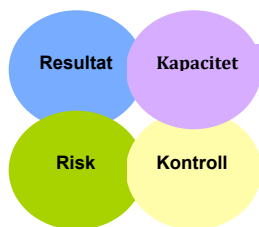
RK-modellen

Härnösands kommun använder RK-modellen som finansiell analysmodell. Syftet med modellen är att genom analys av de fyra aspekterna kunna identifiera finansiella problem och därmed kunna klargöra huruvida kommunen har god ekonomisk hushållning eller inte. De fyra aspekterna är det finansiella resultatet, kapacitetsutvecklingen, riskförhållanden samt kontrollen över den finansiella utvecklingen.

RK-modellen: Fyra aspekter vid finansiell bedömning

Vilken balans har kommunen haft över sina intäkter och kostnader under året och över tiden?

Föreligger några risker som kan påverka kommunens resultat och kapacitet?

Vilken kapacitet har kommunen att möta finansiella svårigheter på lång sikt?

Vilken kontroll har kommunen över den ekonomiska utvecklingen?

Resultat och kapacitet

Årets resultat	2013	2012	2011
Årets resultat, mnkr	-51,5	3,1	-35,2
Procent av skatteintäkter och statsbidrag, %	-3,9	0,2	-2,8
Årets resultat exkl jämförelsestörande poster, mnkr	-5,2	-16,0	21,4
Procent av skatteintäkter och statsbidrag, %	-0,4	-1,2	1,7

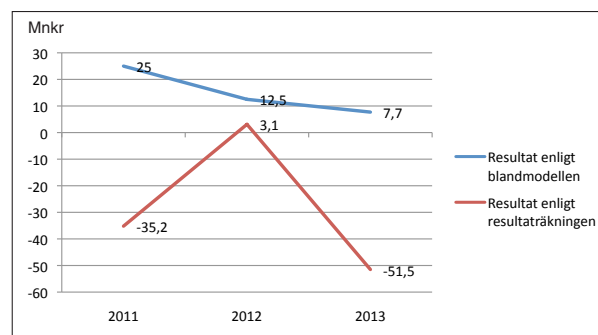
Kommunens resultat uppgick till -51,5 mnkr (3,1 mnkr), en försämring med 54,6 mnkr. Skillnader mellan åren är ökning av verksamhetens nettokostnad på 29,6 mnkr, men skatteintäkter och statsbidrag har också ökat med 39,1 mnkr. Den största skillnaden mellan åren är den sänkta diskonteringsräntan på pensionsskulden som påverkade resultatet negativt med 70,0

mnkr (redovisades som jämförelsestörande post). Årets resultat i relation till skatteintäkter och statsbidrag blir -3,9 procent.

I resultatet ingår jämförelsestörande intäkter för återbetalning från AFA avseende 2005 och 2006 års premier för AGS (Avtalgruppsinkomstförsäkring) på 23,7 mnkr (24,2 mnkr). Exkluderas de jämförelsestörande posterna, -46,3 mnkr, uppgick resultatet i år till -5,1 mnkr. Samma resultatmått under 2012 var -16,0 mnkr. Det innebär att det löpande driftresultatet har förbättrats med 10,8 mnkr. Vilket kan förklaras av att intäkter, främst bidrag, samt skatteintäkter har ökat mer än verksamhetens kostnader. I relation till skatteintäkter och statsbidrag är det -0,4 procent.

Budgererat resultat för 2013 var +11,5 mnkr. Vid jämförelse med utfallet exklusive jämförelsestörande poster -5,1 mnkr, blir det en differens på -16,4 mnkr. Det beror på minskade skatter o generella bidrag -3 mnkr, minskade finansiella intäkter -8,5 mnkr, samt verksamhetens nettokostnad har ökat med -3,6 mnkr.

Resultat enligt blandmodellen

Kommunfullmäktige i Härnösands kommun beslutade år 2005 att redovisa hela pensionsskulden i balansräkningen. Motivet var att det ger en mer rättvisande bild av kommunens ekonomiska ställning. I detta avseende gör kommunen ett avsteg från lagen om kommunalredovisning och den så kallade blandmodellen. Den modellen innebär att pensioner som är intjänad före 1998 ska redovisas som en ansvarsförbindelse inom linjen. Om kommunen hade redovisat enligt blandmodellen skulle årets resultat blivit 7,7 mnkr, se diagram ovan

Balanskravet (mnkr)	2013	2012	2011
Kommunens resultat	-51,5	+3,1	-35,2
Sänkning av diskonteringsräntan	+70,0		+50,7
Resultat efter diskont. ränta	+18,5	+3,1	+15,5
Realisationsvinster	-3,6	-1,1	-4,7
Ansvarsförbindelse pensioner	-2,8	+9,4	+15,7
Justerat resultat enligt balanskravet	+12,1	+11,4	+26,5

Kommunallagen anger att intäkterna minst ska överstiga kostnaderna i både budget och utfall. Ett eventuellt underskott mot balanskravet ska återställas inom de kommande tre budgetåren. Från kommunens resultat på -51,5 mnkr, avgår realisationsvinster om 3,6 mnkr. Kommunen har även valt att avräkna ansvarsförbindelsen för pensioner från resultatet inklusive årets kostnader för Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse. Ansvarsförbindelsen påverkade resultatet med -2,8 mnkr. Kommunen utesluter även, enligt SKLs bedömning, den sänkta diskonteringsräntan på pensioner med 70 mnkr.

Kommunen uppfyller 2013 det lagstadgade balanskravet med ett resultat efter justeringar på +12,1 mnkr. Kommunen har de senaste tre åren uppfyllt balanskravet. 2010 års underskott -2,4 mnkr kommer återställas i samband med över- och underskottshandlingen gällande 2013 års resultat.

Intäcks- och kostnadsutveckling (Förändring i procent)	2013	2012	2011
Verksamhetens intäkter	9,0	3,5	7,1
Verksamhetens bruttokostnad	3,2	1,1	3,2
Skatteintäkter & statsbidrag	3,1	0,9	2,9
Verksamhetens nettokostnad	2,4	0,6	1,9

För att leva upp till god ekonomisk hushållning bör nettokostnaderna inte öka i snabbare takt än skatteintäkterna och statsbidrag. Skatteintäkterna och statsbidrag har ökat med 3,1 procent (39,1 mnkr), en förbättring med 2,2 procentenheter sedan 2012. Kommunen har under de senaste åren, förutom 2012 och 2009, legat kring 3 procent i ökning.

Nettokostnadsutvecklingen har ökat igen efter två års nergång. Årets ökning hamnar på 2,4 procent (29,6 mnkr). Kostnaderna för löner och tjänster har ökat mest mellan åren medan pensionskostnaderna har minskat. Intäkterna har ökat och de beror på externa bidrag samt att kommunen har fått en återbetalning av försäkring från AFA på 23,7 mnkr (fg. år 24,2 mnkr). Om jämförelsestörande poster (AFA-pengarna) exkluderas har verksamhetens nettokostnader ökat till 2,7 procent. Kommunens verksamhetsintäkter täcker 17,5 procent av verksamhetskostnaderna (fg. år 16,6 procent).

Driftskostnadsandel av skatteintäkter och statsbidrag (Procent)	2013	2012	2011
Verksamhetens intäkter o kostnader (netto)	97,1	97,8	96,1
Avskrivningar	1,7	1,4	1,4
Nettokostnadsandel före finansnetto	98,8	99,2	97,5
Finansnetto	1,6	2,1	0,8
Nettokostnadsandel efter finansnetto	100,4	101,2	98,3
Jämförelsestörande poster (netto)	3,5	-1,5	4,5
Driftskostnadsandel	103,9	99,8	102,8

För att uppnå och vidmakthålla en god ekonomisk hushållning krävs en balans mellan intäkter och kostnader. Denna balans kan mätas genom driftskostnadsandelen som innebär att samtliga löpande kostnader, både exklusive och inklusive finansnetto relateras till kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag. En driftskostnadsandel under 100 procent innebär en positiv balans mellan löpande kostnader och intäkter. Generellt brukar en driftskostnadsandel på 97-98 procent ses som god ekonomisk hushållning, eftersom då klarar de flesta kommuner av att över en längre tidsperiod finansiera sina reinvesteringar och nödvändiga nyinvesteringar.

Verksamhetens nettokostnad tog i anspråk 97,1 procent av skatteintäkter och statsbidrag, en minskning med 0,7 procentenheter. Avskrivningarna, periodiserade kostnader för investeringar, tog i anspråk 1,7 procent vilket är en ökning jämfört med föregående år. För att få en balans i kostnader och intäkter bör kommunen minska på sina löpande driftskostnader. Finansnettot hamnade på 1,6 procent en förbättring med 0,5 procentenheter, det beror på att de finansiella kostnaderna på pensioner minskade. Kommunens nettokostnad efter finansnetto tog i anspråk 100,4 procent en minskning med 0,8 procentenheter. De jämförelsestörande engångsposter uppgår till 3,5 procent av skatteintäkter och bidrag. Det berodde på den sänkta diskonteringsräntan på pensioner och återbetalningen från AFA på försäkringspremier. Totalt har kommunen tagit i anspråk 103,9 procent av skatteintäkter och statsbidrag, en försämring med 4,1 procentenheter.

Investeringar	2013	2012	2011
Nettoinvesteringar, mnkr	75	63	72
Nettoinvestering/bruttokostnad, %	5,0	4,3	5,0
Nettoinvestering/avskrivning, %	335	350	402
Självfinansieringsgraden av årets investeringar, %	-38	33	-24

Kommunens bruttoinvesteringar 2013 uppgår till 77,2 mnkr, vilket är 4,6 mnkr högre än 2012. Kommunens externa inkomster i samband med investeringar uppgick till 1,7 mnkr, 7,5 mnkr sämre än föregående år. Kommunens netto investering uppgick till 75,5 mnkr.

Av de totala investeringarna har drygt 60 procent gått till infrastruktur. Kommunen har bland annat uppfört en Terminalbyggnad vid Resecentrum och en upprustning av Stationsbyggnaden har gjorts. På gator och vägar har Kaptensgatan vid nya handelsområdet Ankaret varit den största investeringen. Förutom gatu- och belysnings investeringar har även investeringar gjorts på gång- och cykelvägar och trafiksäkerhetsåtgärder.

För Idrotts- och kulturanläggningar uppgår investeringarna till ca 10 procent, där en stor del gått till Simhallen där man bland annat byggt om omklädningsrummen. Andra idrottsanläggningar som investerats i är Högsållan med ny belysning på bandyplanen samt Vårdkasområdet med nytt teknikkhus.

Inventarier uppgår till ca 20 procent där Simhallens kassasystem stått för den största delen, där man fått helt ny teknik för inträde, låsanordning samt bokningssystem. Skolan har också gjort vissa förbättringar för arbetsmiljön, Socialförvaltningen har investerat i sängar och IT har investerat servrar.

Parker och lekplatser understiger 10 procent men där man gjort investeringar i nya kolonilotter och en ny entré till Stadsparken.

Självfinansieringsgraden är ett mått på hur stor del av nettoinvestering som finansierats med egna medel, det vill säga 100 procent innebär att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar och inte behöva låna till dessa. I år ligger självfinansieringsgraden på -38 procent. Vilket innebär att av investeringen på 75 mnkr inte finansierades med egna medel. En bidragande orsak är den sänkta diskonteringsräntan på pensioner som försämrade resultatet avsevärt. Nettoinvestering relaterat till avskrivningarna visar att vi investerar mer än vi skriver av. Investering relativt verksamhetens bruttokostnad är 5,0 procent, genomsnittet i svenska kommuner har legat på runt 5 procent de senaste åren.

Soliditet	2013	2012	2011
Soliditet, %	-27,8	-18,8	-19,1
Eget kapital, mnkr	-209,2	-157,6	-160,8

Soliditeten visar hur stor del av tillgångarna som är finansierade med eget kapital, det vill säga kommunens långsiktiga finansiella handlingsutrymme. Ju högre soliditet, desto starkare finansiell handlingsberedskap har kommunen. De faktorer som påverkar soliditeten är resultatutveckling och tillgångarnas förändring. Härnösands kommun uppvisar en soliditet på -27,8 procent, en försämring på 9 procentenheter. Handlingsutrymmet är inte stort och ökad soliditet är viktigt inför framtiden.

Risk och kontroll

Likviditet	2013	2012	2011
Balanslikviditet, %	64	130	90
Rörelsekapital, mnkr	-86,2	69,9	-24,3
varav semesterlöneskuld	54	53	51
Anläggningskapital, mnkr	-122,5	-227,5	-136,5

Likviditet beskriver den kortsiktiga betalningsförmågan och mäts genom att ställa omsättningstillgångar i relation till kortfristiga skulder. Måttet skall ligga över 100 procent. Kommunen ligger på 64 procent vilket är en låg nivå. I kortfristiga skulder ingår semesterlöneskulden som utgör ca 20-25 procent. En nivå på över 75 procent skulle trygga den kortsiktiga betalningsberedskapen med normalt likviditetsflöde. En förklaring till den låga nivån är att i slutet av 2013 gjordes en överföring av medel 88,5 mnkr till pensionsstiftelsen samt att löneskatt på 21,5 mnkr ska betalas in i början av 2014. Kommunens höga investeringsnivå påverkar också likviditeten negativt.

Låneskuld	2013	2011	2010
Låneskuld, mnkr	0	0	0

Låneskulden uppgår 2013-12-31 till 0 kr.

Borgensåtagande	2013	2012	2011
Borgen, mnkr	1 088,3	1 103,4	899,0
varav			
- kommunala bolag	1 057,4	1 069,9	865,8
- övriga förpliktelser	29,7	31,8	31,1
- egna hem	1,2	1,7	2,1

Kommunens borgensåtagande uppgick till 1 088,3 mnkr, vilket är en minskning med 15,1 mnkr jämfört med 2012. Huvuddelen av åtagandet, 97,2 procent (97,0), beror på borgen som har tecknats för lån tagna i de helägda kommunala bolagen. Borgensåtagande utanför koncernen uppgår till 30,9 mnkr, varav 1,2 mnkr är att hänföra till borgensåtaganden för egna hem.

Kommunen borgar för huvuddelen av de kommunala bolagens lån. Från och med 2006 infördes borgenstak för de helägda kommunala bolagen samt även för Folkhögskolan i Härnösand. Från och med 2009 tar kommunen ut en borgensavgift av sina kommunala bolag, 2013 var avgiften 0,3 procent, och gav en finansiell intäkt på 4,3 mnkr.

Pensionsåtagande (mnkr, inklusive löneskatt)	2013	2012	2011
Avsättning pensioner	90	80	74
Avsättning Särskild ålderspension	1	9	10
Avsättning pensioner före 1998 (ansvarsförbindelse)	853	802	805
Summa	944	891	889
Pensionsstiftelse	-251	-150	-162
Totalt pensionsavsättning	693	741	727

Härnösand redovisar från och med 2005 hela sin pensionsskuld i balansräkningen. Detta ger en mer rättvisande bild av kommunens ekonomiska ställning. 2009 bildades Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse för att trygga delar av det pensionsåtagande kommunen har och under 2009 och 2010 överfördes pensioner för personer födda före 1940 till ett belopp av 130,6 mnkr. Pensionerna tillhörde till största del avsättningen för pensioner före 1998. I december 2013 överfördes pensioner för personer födda 1940-1942 till ett belopp av 88,5 mnkr. Totalt är 219,1 mnkr tryggt i pensionsstiftelsen.

Kommunens totala pensionsåtagande uppgår till 693 mnkr inklusive löneskatt. Jämfört med 2012 har avsättningen totalt minskat med 49 mnkr. Avsättningen pensioner (enligt tabell) har ökat med 10 mnkr inklusive löneskatt, vilket beror bland annat på sänkning av diskonteringsräntan på 8 mnkr som ökar skul-

den. Särskild ålderspension har minskat med 8 mnkr vilket beror till största del på ändrad samordning. Avsättningen för pensioner före 1998 har minskat med 50 mnkr inklusive löneskatt. I det beloppet är höga finansiella kostnader på totalt 87 mnkr (sänkt diskonteringsränta är 62 mkr) som höjer pensionsskulden. Men 88,5 mnkr har överförs till pensionsstiftelsen samt löneskatt på 21,5 mnkr sänkte pensionsskulden.

Kommunen har för närvarande 3 avtal (fg. år 4 avtal) om visstidspensioner vilka utbetalas fram till 65 års ålder. Visstidspensionen samordnas med förvärvsinkomster och socialförsäkringsförmåner. Åtaganden gäller för 2 förtroendevalda och 1 tjänsteman. Under året har 0,3 mnkr betalats ut (fg. år 0,7 mnkr) fördelat på 3 åtaganden. För kommunalråd och förtroendevalda gäller reglemente PRFKL, pensionsreglemente för heltidsysselsatta förtroendevalda. För tjänstemän gäller särskilt visstidsförordnande. Visstidspension utges till arbetstagare anställd på särskilt visstidsförordnande, som avgår antingen på grund av att ett förlängt förordnande inte erhålls eller – om arbetstagaren innehaft särskilt visstidsförordnande sammanhängande i minst tolv år – på egen begäran. Visstidspension utges under tiden för avgången och längst till pensionsåldern, pensioneringsperiodens övre gräns eller den tidigare tidpunkt då ålderspensionen enligt PA-KL utges.

Helårsprognos, budgetavvikelse (mnkr)	April	Aug	Utfall
Kommunstyrelsen inkl KF	0,0	2,0	17,4
Arbetslivsnämnden	-0,8	1,0	5,4
Samhällsnämnden	0,0	0,0	0,3
Skolnämnden	-4,7	-2,5	-1,8
Socialnämnden	-7,9	-14,6	2,1
Avvikelse nämnder	-13,4	-14,1	23,4

Under året har uppföljningar gjorts; april, augusti och vid årsbokslutet. Prognossäkerheten, är en viktig förutsättning för att kunna korrigera eventuella svackor under året. Målet är satt att avvikelsen mellan prognos och utfall ska minska för varje år detta visar då på en god prognossäkerhet.

Tabellen visar prognoser och utfallet för 2013, exklusive avskrivningar och finansiering, men inklusive medtagna över- respektive underskott från tidigare år. I utfallet per helår visar nämnderna ett överskott på 23,4 mnkr. Jämförelse mellan sista prognosen i augusti och utfallet är det en förbättring med 37,5 mnkr. Det visar på en sämre prognossäkerhet totalt sätt i kommunen.

Kommunstyrelsen har inte lyckats med att sätta en säker prognos på grund av osäkerhet i olika frågor. Dock fanns AFA-pengarna med på 23,7 mnkr som förbättrar resultatet. Arbetslivsnämnden har också svårt att lägga en prognos gällande intäkter som kan variera väldigt mycket. Övriga nämnder har en god prognossäkerhet. Det ska även nämnas att socialnämnden fick i slutet av året 11 mnkr från AFA-pengarna och lyckades då få ett positivt resultat.

Budgetavvikelsen bör teoretiskt ligga nära noll som möjligt. Budgetföljsamheten är god tack vare utbetalningen från AFA. Det var bara en nämnd av fem som har ett negativt resultat.

Känslighetsanalys (mnkr)	2013	2012	2011
Skatteförändring, 1 kr	44,5	42,0	42,0
Löneökning, 1 %	8,5	8,1	7,9
Prisförändring varor och tjänster 1 %	3,8	3,6	3,4
Lokalhyror förändring 1 %	1,6	1,6	1,6
Ränteförändring 1 %, långsiktiga lån	0,0	0,0	0,0
Lösen av borgen, 1 %	10,9	11,0	9,0

Kommunen påverkas av händelser utanför dess kontroll. Ett sätt för att visa och göra det tydligt hur olika förändringar påverkar kommunens finansiella situation är att upprätta en känslighetsanalys. Tabellen ovan visar hur ett antal faktorer påverkar kommunens finansiella resultat. En skattehöjning/sänkning med 1 kr 2013 skulle innebära en resultatpåverkan på drygt 44,5 mnkr. I tabellen framgår också att en procents löneökning innebär en kostnad för kommunen på 8,5 mnkr. Att lösa 1 procent av lån som kommunen borgat för innebär en kostnad på 11 mnkr.

Framtid

Det ekonomiska resultatet för 2013 blev en resultatförbättring på 7,0 mnkr jämfört med budget rensat för ökade pensionskostnader beroende på sänkning av diskonteringsräntan (-70 mnkr). Årets resultat rensat för ökade pensionskostnader ligger på ca +18,5 mnkr. Kommunens ledningsgrupp kraftfull styrning och att man vidtaga de åtgärder som behövs så har kommunen klarat en starkt årsresultat. För att Härnösands kommun skall stå bra rustat inför kommande åren, krävs det att kommunen klarar av att lämna ett positivt överskott. Ett resultat på 3 procent innebär att kommunen kan finansiera sina egna investeringar. Det är viktigt att kommunen har en väl balanserad budget där man vågar kraftfullt satsa på framtiden samtidigt som man hushållar med de ekonomiska resurserna. För att undvika framtida pensionspucklar så har en pensionsstiftelse etablerats och kommunen överväger att utöka pensionsstiftelsens åtaganden. Det varaktigt mycket låga ränteläget i den svenska ekonomin innebär att den rekommenderade diskonteringsräntan i pensionsskultsberäkningen enligt RIPS07 sänks med 0,75 procentenheter från den 1 januari 2014. Effekten av sänkningen ska beaktas i redovisningen 2013. Detta kommer att belasta kommunens resultat med ca -70 mnkr. Denna resultatbelastning behöver inte återställas enligt balanskravet.

Med ett eget kapital på -209,2 mnkr 2013 och en soliditet på -28 procent så är vägen lång att uppnå en positiv soliditet. Detta kommer att ställa höga krav på att kommunen har kontroll på sin ekonomi, genom att lagd budget för 2014 inte överskrids och att kommunens förvaltningar kan samarbeta för att öka kvalitén.

Arbetet att styra upp budgeterat resultat 2014 och 2015 kommer att prägla framtiden för kommunen. Speciellt viktigt är arbetet med att arbeta med uppföljning av mål och utifrån detta styra verksamheten via månadsbokslut och nyckeltal. Dessa nyckeltal måste analyseras varje månad. Att få en tidig varnings-signal är viktig om man skall kunna ändra beteende och kultur inom kommunen. Att etablera en chef styrning som innebär att tjänstemän och politiker drar mot samma mål är avgörande för att nå ett lyckat ekonomisk resultat.

Härnösand har goda förutsättningar med ett bra geografiskt läge och flera positiva förutsättningar. Det gäller nu att ledarska-pet i kommunen agerar på ett sådant sätt att kommunen upplevs som obyråkratisk och professionellt .

Det finns flera områden som måste förbättras i Härnösand kommun t ex bättre ekonomi, utökad styrning via mål och månadsbokslut samt ett ökat samarbete mellan förvaltningarna för att öka kvalitén till kommunens kunder.

Allt detta måste göras för att Härnösands kommun skall kunna leverera en god service med hög kvalitet. För att lyckas i framtiden måste Härnösands kommun satsa på statistik och ut-vecklingsarbete samt införa relevanta analysverktyg. Genom att utnyttja kunskap och erfarenheter från andra kommuner så kan Härnösands kommun utvecklas på ett kostnadseffektivt sätt.

Koncernen

Sammanfattning finansiell analys av koncernen

Koncernens resultat 2013 blev -43,2 (18,0) mnkr, vilket är 61,2 mnkr sämre än föregående år. I resultat ingår jämförelsestörande poster på -46,9 mnkr som är hänförliga till återbetalning av försäkringspremier från AFA samt sänkning av diskonteringsräntan på pensioner. Om dessa poster exkluderas uppgår koncernens resultat till 3,7 (-6,2) mnkr. Det innebär att det löpande driftsresultatet har förbättrats med 9,9 mnkr. Årets investeringar uppgick till 155 mnkr, en minskning med 9 mnkr jämfört med 2012.

Koncernens verksamhet

Huvuddelen av de hårda verksamheterna såsom fastighets-, vatten- och avlopps- samt gatuverksamhet bedrivs i bolagsform i de två helägda kommunala koncernerna AB Härnösandshus samt Härnösand Energi och Miljö AB (HEMAB). De mjuka verksamheterna såsom skola, vård och omsorg finns i kommunen. I den sammanställda redovisningen ingår även Räddningstjänstförbundet Höga Kusten Ådalen där kommunens andel uppgår till 33 %, resterande del ägs till lika delar av Kramfors och Sollefteås kommuner. Övriga koncernföretag har undantagits, vilket är Invest i Härnösand AB (100%), Stiftelsen Länsmuseum i Västernorrland (30%) och Technichus i Mitt Sverige AB (100%), se redovisningsprinciperna.

Resultat och kapacitet

Årets resultat	2013	2012	2011
Årets resultat före skatt, mnkr	-41,3	20,9	-26,0
Årets resultat efter skatt, mnkr	-43,2	18,0	-29,0
Årets resultat efter skatt och exkl. jämförelsestörande poster, mnkr	3,7	-6,2	21,7

Koncernens resultat uppgår till -43,2 mnkr efter skatt. I resultat från kommunen är det jämförelsestörande poster på -46,3 som beror på återbetalade premier från AFA samt diskonteringsränta på pensioner -70 mnkr. Om dessa poster exkluderas blir koncernens resultat 3,7 (-6,2) mnkr. Det innebär att det löpande driftsresultatet har förbättrats med 9,9 mnkr. För kommunens del var åter hämtningen 11 mnkr mellan åren men inte tillräckligt för att nå budget. Det beror på att kostnaderna har ökat mer än skatteintäkterna.

Resultat och avkastning på eget kapital enligt koncernens ägarförhållande i respektive bolag

	2013	2012	2011
AB Härnösandshus, mnkr	2,1	3,1	3,3
AB Härnösandshus, % av eget kapital	0,9	1,3	1,4
HEMAB, mnkr	6,4	11,0	9,1
HEMAB, % av eget kapital	3,2	5,7	5,3
Räddningstjänsten, mnkr	-0,3	0,8	-0,2
Räddningstjänsten, % av eget kapital	-16	42,1	-21,2

Före elimineringar och konsolidering uppvisar bolagen följande resultat efter skatt:

- AB Härnösandshus 2,1 mnkr
- Härnösand Energi och Miljö AB 6,4 mnkr.
- Räddningstjänstförbundet Höga Kusten- Ådalen -0,8 mnkr, varav kommunens andel utgör -0,3 mnkr.

Resultatet för Härnösandshus 2013 var 2,1 (3,1) mnkr. 2013 har varit ett gynnsamt år för Härnösandshus då uthyrningsgraden för andra kvartalet varit 98,9%. Räntekostnaderna har under året varit låga vilket har gynnat resultatet och man har även gjort en nedskrivning på bokfört värde på fastigheter i dotterbolaget med -5,3 mnkr. Intäkterna har stigit med 2,2 mnkr och kostnaderna ökat med 1,6 mnkr. HEMABs resultat före skatt uppgick till 8,4 mnkr (13,8), resultat efter skatt 6,4 mnkr (11,0) vilket är en försämring med 4,6 mnkr från 2012. Skador efter stormen Ivar påverkar resultatet med -8 mnkr, vilket kan jämföras med stormen Dagmar, som kostade bolaget ca 2,5 mnkr 2012. Hemab koncernens nettoomsättning uppgick till 285,1 (280,2) mnkr.

För de organisationer i koncernen som inte har konsoliderats in i koncernens siffror uppgår resultatet till 1,4 mnkr, som fördelar sig enligt följande:

- Invest i Härnösand AB (100%), 0,0 mnkr
- Länsmuseum i Västernorrland (30%), 0,8 mnkr
- Technichus i Mitt Sverige AB, 0,6 mnkr

Förändring av intäkter och kostnader

(%)	2013	2012	2011
Verksamhetens intäkter	7,2	-4,3	0,8
Verksamhetens kostnader	4,3	-1,5	2,5
Verksamhetens nettokostnad	3,3	0,3	-1,1

Verksamhetens intäkter har ökat med 7,2 procent (-4,3 procent) till 630,7 mnkr. 2011 ökade intäkterna med 0,8 procent till att minska 2012 med 4,3 procent, och har då 2013 ökat igen. Kostnaderna har ökat med 4,3 procent till 1 791,0 mnkr. Totalt har verksamhetens nettokostnader ökat med 3,3 procent (39 mnkr), jämfört med föregående år.

Investeringar	2013	2012	2011
Nettoinvesteringar, mnkr	155	164	172
Avskrivningar, mnkr	96	87	84
Nettoinv./avskrivning, i %	162	189	206
Självfinansieringsgraden av årets investeringar, i %	34	64	32

Huvuddelen av investeringarna ligger i de två helägda bolagen AB Härnösandshus och HEMAB, som innehar fastigheter, el-, vatten-, fiber- och fjärrvärmeanläggningar. Härnösandshus nettoinvestering på 10 mnkr 2013 innehåller bland annat renoveringar, exempelvis inglasning av balkonger, samt en ny ishockeyrink på Höglätten. Härnösandshus har även byggt om på simhallen med en ny reception, nya skåp, nytt lås- och passersystem samt inglasning av Simhallens terrass. HEMABs nettoinvestering på 69,4 (75,5) mnkr innehåller framförallt anläggningar för el, fjärrvärme och vatten samt Härnösands kretsloppspark. Merparten av kommunens 75,4 mnkr 2013 avser gator och vägar men även en Terminalbyggnad vid Resecentrum.

Soliditet (%)	2013	2012	2011
Soliditet	2	4	3

Koncernens långsiktiga betalningsberedskap, soliditet, uppgår 2013 till 2 % och är en försämring med 2,0 procentenheter. Det låga talet beror på flera år av negativa resultat. Eget kapital för koncernen uppgår till 49,6 mnkr.

Risk och kontroll

Likviditet	2013	2012	2011
Balanslikviditet, %	72	120	74
Rörelsekapital, mnkr	-93	66	-118
Anläggningskapital, mnkr	143	90	137

Likvida medel uppgick till 80,9 en minskning med 107 mnkr från 2012 (187,9 mnkr) Under 2013 gjordes en överföring på 88,5 mnkr från kommunen till Mellersta Norrlands pensionsstiftelse, vilket är en stor del av minskningen på likvida medel. Balanslikviditeten i koncernen uppgår i år till 72 procent, om värdet överstiger 100 procent innebär det att koncernens kortfristiga skulder är mindre än de kortfristiga fordringarna. Rörelsekapitalet visar koncernens finansiella styrka, att vi har högre kortfristiga skulder än omsättningstillgångar. Anläggningskapitalet är en del av det egna kapitalet och har ökat med 55 mnkr och blev 145 mnkr.

Låneskuld till kreditinstitut	2013	2012	2011
Låneskuld, mnkr	933	941	764
Andel lån som förfaller till betalning, %			
- inom år 1	25	32	12
- inom år 2 - 5	62	53	84
- efter år 5	13	15	4

Koncernens låneskuld har minskat jämfört med föregående år och uppgår till 933 mnkr 2013.

Det finns ingen gemensam policy i koncernen för upplåning men i ägardirektiven för AB Härnösandshus och HEMAB framgår att bolagen ska följa kommunens finanspolicy samt ett förbud mot att pantsätta tillgångar för att ta upp lån. 2005 togs beslut om att varje år ange borgenstak för de helägda kommunala bolagen samt för Härnösands Folkhögskola.

Den höga skuldsättningen gör koncernen känslig för förändringar på finansmarknaden. En viktig faktor i detta fall är givetvis räntekostnaderna på gamla lån, men också möjligheten till att skaffa nya medel till bra ränta. Det fortsatt låga ränteläget har även under 2013 bidragit till en låg räntekostnad, årets räntekostnad uppgår till 26,5 (25,8) mnkr vilket är 0,7 mnkr högre än föregående år.

Pensionsåtaganden (Mnkr, inklusive löneskatt)	2013	2012	2011
Pensionsåtagande	701	748	761
Totalt	701	748	761

Genom att kommunen under 2005 övergick till fullkostnadsmodellen av pensioner ligger nu hela pensionsåtagandet för koncernen i balansräkningen. Huvuddelen på 701 mnkr ligger i kommunen och resterande delas med Räddningstjänsten med 7,9 mnkr. HEMAB hade en avsättning 2011 på 27,9 som man nu löst med KPA.

Känslighetsanalys (Mnkr)	2013	2012	2011
Intäktsförändring med 1 %	6,3	5,9	6,1
Löneökning med 1 %	9,9	9,4	9,2
Ränteförändring med 1 %	10,3	10,4	7,8

Känslighetsanalysen i tabellen här ovanför visar hur olika intäkts- och kostnadsförändringar påverkar koncernen ekonomiskt. En intäktsförändring med en procentenhet ger +/- 6,3 mnkr. En löneökning på en procent ger en kostnadsökning på 9,9 mnkr. En stor del lån i koncernen innebär en risk i att räntorna kan höjas. En procents förändring på långsiktiga lån ger +/- 10,3 mnkr.

Koncernens mellanhavanden						
Försäljning	2013		2012		2011	
	Köpare	Säljare	Köpare	Säljare	Köpare	Säljare
Härnösands kommun	56,3		69,3		54,4	
Härnösands Energi & Miljö AB		6,6		5,0		4,6
AB Härnösandshus		42,6		57,4		43,1
Räddningstjänsten		7,1		6,9		6,7
Räntor	2013		2012		2011	
	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter	Kostnader	Intäkter
Härnösands kommun		4,5		8,9		9,4
Härnösands Energi & Miljö AB	2,5		6,8		7,3	
AB Härnösandshus	2,0		2,1		2,1	
Räddningstjänsten	0,0		0,0		0,0	
Lån	2013		2012		2011	
	Givare	Mottagare	Givare	Mottagare	Givare	Mottagare
Härnösands kommun	5,2		13,3		127,0	
Härnösands Energi & Miljö AB		0,0		0,0		121,1
AB Härnösandshus		5,2		13,3		5,9
Räddningstjänsten		0,0		0,0		0,0
Borgen	2013		2012		2011	
	Givare	Mottagare	Givare	Mottagare	Givare	Mottagare
Härnösands kommun	1 057,4		1 069,9		865,8	
Härnösands Energi & Miljö AB		482,2		486,8		275,2
AB Härnösandshus		575,2		583,1		590,6
Räddningstjänsten		0,0		0,0		0,0

Kommunens ekonomiska engagemang i bolagen är i stort sett lika mellan åren 2011-2013. Kommunen har minskat den interna utlåningen med 117,3 mnkr sedan 2011. Kommunen hade en kortfristig utlåning till Härnösandshus på 10 mnkr som betalades tillbaka i början på 2013. Dock har den externa upplåningen i koncernbolagen ökat i stället.

Kommunens borgensförpliktelse har sedan 2011 ökat, vilket främst beror på de helägda bolagen har lånat externt. Under 2013 har kommunen tagit ut en borgensprovision på 0,4 procent av bolagen.

Medarbetare

Kommunen

Härnösands kommun vill utifrån uppdraget skapa mesta möjliga värde och bästa upplevda servicekvalitet för medborgare, brukare, kunder och gäster.

Genom medarbetarna kan vi få en verksamhet med hög kvalitet, nöjda kunder och resurser som används väl. Alla som jobbar i vår organisation är viktiga medarbetare, oavsett vilket uppdrag eller anställningsform man har.

För att kommunen ska kunna utvecklas behövs en attraktiv, och aktiv personalpolitik. Det arbetet måste i sin tur bäras upp av en kompetens- och personalförsörjning som klarar av att ta vara på och ge utvecklingsstöd för medarbetarnas olika kvaliteter. Dessa kvaliteter är såväl personliga, yrkestekniska, verksamhetsmässiga som sociala. För att säkra uppdraget behöver vi kompetenta och nöjda medarbetare som ges goda förutsättningar.

Det vi kan lova och erbjuda våra nuvarande och kommande medarbetare tar sin utgångspunkt i vårt uppdrag, som de formuleras i de kommunövergripande målen. Vi ska vara en kommun där:

- medarbetarnas kompetens utvecklas för att möta de behov som finns från medborgare, kunder, brukare och gäster.
- alla chefer är goda ledare.
- människors olikheter ses som en tillgång och där strukturella hinder överbryggas.

Med målen som plattform arbetar vi för att vara och uppfattas som en attraktiv arbetsgivare av såväl nuvarande som blivande medarbetare. Vår attraktionskraft som arbetsgivare är avgörande för att klara framtidens utmaningar. Som arbetsgivare vill vi främja och ta tillvara den motivation som våra medarbetare har, känner och ger till våra kunder.

För att vi ska uppfattas som en attraktiv arbetsgivare är det speciellt fyra områden, och dess goda samberoende, som är i fokus:

- Värdegrund
- Ledarskap
- Medarbetarskap
- Arbetsmiljö och hälsa

Kommunen som attraktiv arbetsgivare

Värdegrund

Värdegrunden är en plattform för allt vi gör, både externt och internt. När alla tar ansvar för att värdegrunden ska bli verklighet kan vi skapa hållbara och utvecklande relationer.

Värdegrunden har tagits fram av medarbetare och chefer. Den uttrycks genom ledorden KUND-ANSVAR-GLÄDJE som kan beskrivas enligt följande:

Kund – Jag möter våra kunder med respekt och god service.

Vi är lyhörda och för en dialog med våra kunder.

Ansvar – Jag tar ansvar för våra mål och respekterar fattade beslut. Vi arbetar kontinuerligt med att förbättra vår verksamhet.

Glädje – Jag har en positiv inställning till alla människor jag möter. Vi samarbetar genom att se och bekräfta varandra.

Vi har börjat arbetet med att implementera värdegrunden. Det kommer att vara fortsatt hög prioritet på det arbetet de närmsta åren

Ledarskap

Ledarskap kan alla i organisationen utöva, utifrån roll eller person, vilket vi också försöker att stödja. Vi arbetar kontinuerligt och professionellt för att se till att alla chefer utövar, och har goda förutsättningar för, ett gott ledarskap.

Härnösands kommun har som ett av 15 övergripande mål att: *Härnösand ska vara en kommun där alla chefer är goda ledare.* En del av det handlar om att cheferna ansvarar för att skapa en organisation med en god organisationskultur. Det arbetet ska ske tillsammans med medarbetarna. Kulturen ska ge stöd och möjlighet för medarbetaren att förstå, och därmed kunna möta, kundernas behov. Det förutsätter tillit, trygghet och ett ständigt lärande.

Det ledarutvecklingsprogram som startade i november 2010 avslutades i maj 2013. För att främja, och etablera, ett gott ledarskap kommer alla chefer få stöd för att utarbeta en individuell kompetensutvecklingsplan. Fokus i utvecklingsplanen kommer att ligga på ledaruppdraget inför framtiden.

Det avslutade ledarutvecklingsprogrammet och ett vidareutvecklat stöd för chefer, och chefers uppdrag, ger goda förutsättningar för ett ännu mer väl fungerande ledarskap i vår kommun. Det har även kommit till fler pusselbitar under året för att utveckla det goda ledarskapet. Vi har ett femdagars program, "Ny som chef", för alla nya chefer och gemensamma chefsdagar varje år. Dessutom har vi satt igång ett utvecklingsarbete som innebär att personalfunktionen ska stärkas ytterligare. Vi ska finna former för att tydligare se människors möjligheter och att tillvarata dem. Vi kallar utvecklingen för "från personaladministration (PA) mot Human Resources (HR)". Effekterna av utvecklingen kommer på sikt att märkas i hela organisationen. I förlängningen kommer även vår förmåga att ge god service till invånarna att stärkas. En av de första synbara effekterna var HR-dagen som personalkontoret ordnade i november. Då deltog kommunens chefer i seminarier kring bland annat främjande ledarskap.

Medarbetarskap

Med begreppet medarbetarskap avser vi en aktiv och ansvarsstagande roll. Medarbetarskapet står även för en ambition. En ambition där medarbetarskap står för en relation till arbetet och arbetsgivaren i stort, liksom till arbetskamrater och brukare/kunder som främjar utveckling. I framtiden ska medarbetarskapet bli en ännu tydligare utvecklingskraft för kommunen. För att få ett mer utvecklat medarbetarskap har vi under året främst arbetat med värdegrunden. Det arbetet sker både på grupp- och individnivå.

Vi har tillsammans med nio andra kommuner och ett kom-

munalförbund tagit fram ett traineeprogram. Under året har den första omgången av programmet slutförts. Den andra omgången startade i september 2013 och pågår till december 2014. Syftet med programmet är att öka förutsättningarna för oss att långsiktigt rekrytera nyckelkompetenser för kommunal verksamhet i vår region. Traineeprogrammen är en del i vår ambition att uppfattas som en attraktiv arbetsgivare. Traineeplatserna hos oss har varit inriktade på upphandling respektive juridisk kompetens.

Arbetsmiljö och hälsa

Vi vill och ska vara en attraktiv arbetsgivare - helt enkelt "ligga i framkant". En central del är att fokusera på god hälsa, arbetsglädje och engagemang. Målet är att alla arbetsplatser ska vara hälsofrämjande. Därför ska vi arbeta bredare och mer medvetet med hälsofrämjande åtgärder. Basen i utvecklingsarbetet är ett ledarskap med insikt om både den fysiska och den psykosociala arbetsmiljöns betydelse. Cheferna måste även förstå och kunna hantera det systematiska arbetsmiljöarbetet. Först när varje medarbetare känner att de är viktiga i sitt arbete och på sin arbetsplats, är arbetsplatsen fullt ut hälsofrämjande.

Vår övergripande ambition är att sjukfrånvaron ska minska. Sjukfrånvaron är just nu 6,4 procent av sammanlagd ordinarie arbetstid. Det är 0,2 procentenheter högre än vid samma tidpunkt 2012. Drygt hälften (54,8 procent) av sjukfrånvaron är så kallad lång sjukfrånvaro, vilket innebär 60 dagar eller mer. År 2012 låg den siffran på 56,9 procent.

Basen i vårt friskvårdsarbete är utöver chefs- och egenansvar främst:

- ett nätverk av hälsoinspiratörer med cirka 90 medarbetare med uppdraget att sprida kunskap om hälsofrågor till övriga medarbetare
- möjligheten för enskilda arbetsplatser att söka friskvårdsbidrag för projekt som fokuserar på regelbundna hälsofrämjande aktiviteter
- en friskvårdstimme i veckan, när verksamheten tillåter
- en personlig friskvårdspeng för egen friskvård på maximalt 1000 kr per år

Under 2013 sökte 57 arbetsplatser friskvårdsbidrag för hälsoprojekt, varav 24 beviljades stöd. Exempel på hälsoprojekt som fick stöd var, aktiviteter för kondition och styrketräning, yoga, samt aktiviteter för att långsiktigt öka förmågan att hantera stress. Andra projekt som stödjer vårt arbetsmiljöarbete är exempelvis:

- Formgivaren. Det är en webbaserad tjänst som bland annat innehåller en möjlighet till hälsoanalys med feedback, verktyg för hälsoinspiratörer och chefer samt individanpassade kost- och motionsråd.
- Samverkan med företagshälsan. Varje chef kan anlita företagshälsovården för främjande och förebyggande insatser. Det kan gälla exempelvis ergonomisk rådgivning, kostföreläsningar, stöd att sluta röka samt psykosocialt stöd både för grupper och enskilda medarbetare.

Utifrån våra mål har 2013 års arbetsmiljöarbete fokuserat på att alla chefer ska vara goda ledare. Alla chefer har blivit kontinuerligt utbildade i arbetsmiljö och ledarskap. I ledarutvecklingsprogrammet ingick ett avsnitt med tema arbetsmiljö och hälsa.

Socialförvaltningen har startat ett stort utvecklingsarbete under 2013. Syfte är att både höja kvaliteten och att komma till rätta med den starkt ökade sjukfrånvaron. En viss ljusning kan redan vara på gång vad gäller sjukfrånvaron. Den har stabiliserats för socialförvaltningen, om än på en alldeles för hög nivå: 8,0 procent. Det är samma som 2012. Under 2013 fick några utvalda arbetsplatser inom socialförvaltningen tillgång till en tjänst som heter "sjuk- och friskanmälan". Den omfattar cirka 100 medarbetare. Målet är att tidigt upptäcka signaler på ohälsa. Tjänsten innebar bland annat att cheferna fick kontinuerlig statistik för att följa sjukfrånvaron i sin arbetsgrupp. En stor del av insatserna riktar sig till äldreomsorgen och då speciellt hemtjänsten. Tjänsten är förlängd till och med den 30 juni 2014.

Inom socialförvaltningen har vi särskilt fokuserat på främjande och förebyggande insatser som:

- Resultat- och Utvecklingsamtal, RUS, ska ha ett särskilt fokus på arbetsmiljö. Vi uppmantrar chefen att erbjuda sina medarbetare individuellt stöd.
- Vi har genomfört utbildningar inom hälsa för arbetslag.
- Sedan februari 2013 har vi en projektanställd hälsoutvecklare som främst arbetar med Socialförvaltningen.

Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaro av sammanlagd ordinarie arbetstid (%)			
	2013	2012	2011
Totalt	6,4	6,2	5,2
Kvinnor	7,0	6,8	5,7
Män	5,0	4,7	3,9
29 år eller yngre	5,3	4,6	3,8
30 - 49 år	5,9	4,9	4,5
50 år och äldre	7,2	7,8	6,2
60 dagar eller mer av total sjukfrånvaro	54,8	56,9	55,7
Nämnder (%)			
Kommunstyrelsen	3,7	4,4	2,6
Arbetslivsnämnden	5,1	3,5	2,6
Samhällsnämnden	1,5	2,2	2,9
Skolnämnden	6,1	5,5	4,7
Socialnämnden	8,0	8,0	6,7

Medarbetarfakta

Medarbetare	2013	2012	2011
Tillsvidareanställda	1 758	1 770	1 800
Visstidsanställda	112	96	167
Totalt	1 870	1 866	1 967
Totalt antal årsarbetare	1 671	1 677	1 696

Årsarbetare avser tillsvidareanställda omräknat till årsarbetare. En årsarbetare = 1700 timmar.

Åldersindelning tillsvidareanställda

	2013	2012	2011	Varav män och kvinnor 2013	
				Män	Kvinnor
20-29	93	85	85	11	82
30-39	275	297	321	82	193
40-49	520	511	498	110	410
50-59	570	592	612	109	461
60-	300	285	284	84	216
Totalt	1 758	1 770	1 800	396	1 362

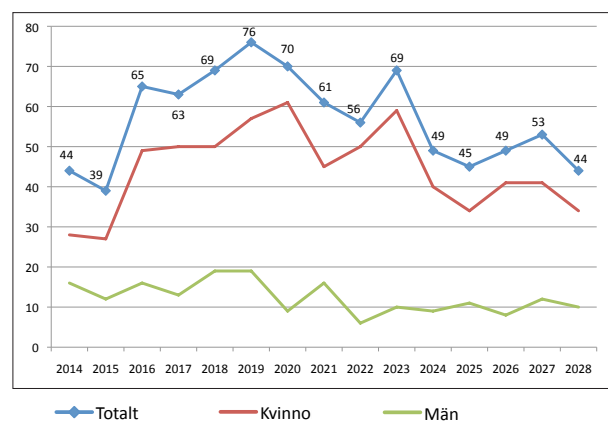
Antal tillsvidareanställda medarbetare per förvaltning

	2013	2012	2011	Andel kvinnor och män i procent 2013	
				Kvinnor	Män
Kommunstyrelse					
förvaltningen	148	148	146	72	28
Arbetslivsförvaltningen	52	48	47	58	42
Samhällsförvaltningen	78	77	78	55	45
Skolförvaltningen	717	721	742	78	22
Socialförvaltningen	763	776	787	82	18
SUMMA	1 758	1 770	1 800		
Varav medarbetare med Chefsbefattningar i kommunen	97	94	94	70	30

Lönekostnader

(mnkr)	2013	2012	2011
	849,5	809,1	785,5

Pensionsavgångar 2014 - 2018

Den personalomsättning som sker till följd av naturlig pensionsavgång utgör den största enskilda orsaken till kommunens personalförsörjning. Under året har 51 medarbetare gått i pension. Under kommande femårsperiod beräknas 280 medarbetare gå i pension. Beräknat antal pensionsavgångar till och med december 2028 är 852 medarbetare. Beräkningarna är gjorda utifrån en pensionsålder på 65 år.

Mot denna bakgrund utgör den framtida kompetens- och personalförsörjningen såväl en utmaning som en möjlighet. Vår attraktivitet som arbetsgivare prövas under alla omständigheter på såväl kort som lång sikt.

Framtid

Härnösands kommun arbetar med att stärka och säkra sin attraktivitet som arbetsgivare på kort och lång sikt. De områden vi arbetar särskilt med under 2014 är:

- **Värdegrund**
- **Ledarskap**
- **Medarbetarskap**
- **Arbetsmiljö och hälsa**

Det finns vinster att göra vad avser varje område för sig, men vi är övertygade om att det är hur väl ovanstående områden stärker varandra som avgör medborgarens, brukarens, kundens och gästens nöjdhet.

Värdegrund

Härnösands kommuns värdegrund är en plattform för kommunens alla uppdrag och relationer såväl externa som interna. Genom att alla medarbetare individuellt och gemensamt tar ansvar för hur värdegrunden omsätts vill vi skapa hållbara och utvecklande relationer såväl med alla dem kommunen finns till för som med den omvärld som vi i ökande grad behöver lära oss att samverka med och utvecklas genom.

Värdegrunden uttrycks genom ledorden KUND-ANSVAR-GLÄDJE.

Viktiga ansatser 2014:

Vi kommer att fördjupa och skapa delaktighet i det påbörjade och kommungemensamma arbetet med att utveckla organisationskulturen.

Ledarskap

Ledarskap kan alla medarbetare i organisationen utöva. Det vi här främst vill belysa är kommunens medvetna och professionella arbete för att utveckla ledarskapet. Förmågan att leda såväl sig själv som andra är central för alla chefer och därför satsar vi extra på bland annat följande under året.

Viktiga ansatser 2014:

- individuella kompetensutvecklingsplaner för alla chefer
- en utveckling av avgångssamtalen när chefer slutar hos oss
- att etablera ett gemensamt "HR-perspektiv".

Hos oss ska alla chefer vara goda ledare. Det goda ledarskapet säkerställer en kommun som klarar framtidens utmaningar.

Medarbetarskap

Med begreppet medarbetarskap avses en aktiv och ansvarstagande roll. Det står för en relation till arbetet och arbetsgivaren i stort, liksom till arbetskamrater och brukare/kunder. För medarbetarnas del kommer året att innebära satsningar på ett antal områden.

Viktiga ansatser 2014:

- Resultat- och utvecklingssamtalet, RUS, ska vidareutvecklas för att öka andelen individuella utvecklingsplaner.
- Vi ökar takten i arbetet med att utveckla lönepolitiken och löneöversynsprocessen.
- Vi kommer att ta fram såväl en övergripande personalpolitisk policy som en medarbetarskapspolicy.
- Vi ska genomföra en medarbetarenkät med efterföljande utvecklingsarbete.

Som arbetsgivare vill vi bli bättre på att ta tillvara den motivation som våra medarbetare känner och har för våra kunder. Medarbetarskap ska än tydligare bli en framtida utvecklingskraft för kommunen.

Arbetsmiljö och hälsa

Härnösands kommun ska och vill vara en attraktiv arbetsgivare - helt enkelt "ligga i framkant". En central del av attraktivitetsbegreppet fokuserar på god hälsa, trivsel och engagemang. Målet är att alla arbetsplatser ska vara hälsofrämjande. Detta förverkligas genom att alla kommunens arbetsplatser arbetar bredare och mer medvetet med hälsofrämjande åtgärder.

Hälsoarbetet tar glädjande nog mer och mer formen av ett koncerngemensamt arbete. Ett bra exempel på detta är den "Härnösandsklassiker" som pågår under 2014. Den består av fyra olika motionsaktiviteter och vänder sig till koncernens alla anställda samt alla invånare.

För att förstärka arbetsmiljö- och hälsoarbetet ännu mer arbetar vi under året med bland annat nedanstående

Viktiga ansatser 2014:

- ett nytt fackligt samverkansavtal med arbetsmiljöprofil
- att stärka den strategiska rollen som hälsoinspiratör och utveckla samarbetet mellan chef och hälsoinspiratör
- ett tydligare arbetsmiljö- och hälsoperspektiv i mallen för det årliga Resultat- och utvecklingssamtalet, Den individuella kompetensutvecklingsplan som ska tas fram för varje chef kommer att innehålla hälsa som en del.
- en översyn av friskvårdsbidraget. Vi vill öka möjligheten för alla medarbetare att ta del i aktiviteter som stimulerar till bra levnadsvanor och att utveckla hälsan.

Koncernen

Totalt antal anställda i koncernen uppgår till 2 111 medarbetare. Antalet tillsvidareanställda har under året minskat med totalt 19 medarbetare, 12 inom kommunen, 6 inom Hemab och 1 inom Härnösandshus.

Antal anställda	2013			2012		
	Män	Kvinnor	Total	Män	Kvinnor	Total
Tillsvidareanställda	540	1 400	1 940	555	1 404	1 959
Visstidsanställda	85	86	171	74	74	148
Totalt	625	1 486	2 111	629	1 478	2 107

Antalet visstidsanställda var felräknad 2012. Felet var att alla 152 visstidsanställda medarbetare som ingår i Räddningstjänstens deltidstyrka räknades till Härnösands kommun istället för vår ägarandel 1/3.

Antal tillsvidareanställda per koncerndel	Tillsvidareanställda 2013	Tillsvidareanställda 2012
Kommunen	1 758	1 770
Hemab	123	129
Härnösandshus	34	35
Räddningstjänsten	25	25
Totalt	1 940	1 959

Medelsysselsättningsgraden för tillsvidareanställda i koncernen uppgår till 94 procent, vilket är samma som föregående år. För kvinnor uppgår graden till 94 procent och för män uppgår den till 98 procent. I koncernen arbetar 81 procent av medarbetarna heltid, 77 procent av kvinnorna och 93 procent av männen.

Tabellen nedan visar åldersfördelningen mellan åldersklasser. 5,4 procent eller cirka var tjugonde medarbetare är yngre än 30 år. Andelen medarbetare 40 år eller äldre utgör cirka 78 procent. En tidigare stigande medelålder visar tecken på att långsamt sjunka och ligger på 48,2 år (48,4 år 2012). Ökningen av andelen medarbetare under 30 år till 5,4 procent (4,7% 2012) och en sjunkande medelålder är tecken som ska ses i skenet av en ökad medvetenhet kring frågor som rör generationsväxling och långsiktig kompetensförsörjning.

Åldersfördelning för tillsvidareanställda (%)	2013	2012
20 - 29 år	5,4	4,7
30 - 39 år	16,2	17,3
40 - 49 år	29,3	28,4
50 - 59 år	32,1	33,2
60 -	17,0	16,4
Totalt	100,0	100,0

Kompetensförsörjning och generationsväxling är en gemensam fråga inom hela koncernen. HEMAB är den del av koncernen som kommit längst i arbetet med att möta och praktiskt hantera sin generationsväxling genom projektet ”HEMAB 2015 – strategiska framtidssatsningar”. Räddningstjänsten upplever ett konstant rekryteringsbehov vad avser brandmän i beredskap. Rekryteringen av deltidbrandmän är en viktig framtidsfråga att hantera. Som ett led i att möta rekryteringsbehovet genomfördes under 2013 en ”prova på dag” för intresserade, dessutom anordnades träffar med företag på två av ”deltidsorterna”.

Arbetsmiljö

Koncernens förebyggande arbetsmiljöarbete har under ett antal år gradvis nyanserats och fördjupats. Från att främst ha handlat om att minska sjukfrånvaron, har arbetsmiljöarbetet i ökad grad kommit att övergå till att mer handla om förebyggande och främjande kvalitativa aspekter som förhållningssätt, värdegrund, medarbetarskap och hälsa i ett vidare perspektiv. I detta mönsterbrytande arbete har bolagen haft stor framgång. Den kommunala organisationen står inför utmaningen att, utifrån ökad sjukfrånvaro under senaste 2-års perioden, dels bibehålla det påbörjade främjande/förebyggande arbetsmiljöarbetet och samtidigt vidta konkreta krafttag för att sänka sjukfrånvaron. Det pågår ett långsiktigt arbete för att inom kommunen säkerställa att alla arbetsplatser fullt ut är hälsofrämjande. Det målet har kommunen långt till, men det pågår ett arbete för att i ökad grad samordna ett antal arbeten till en långsiktig helhet. Sjukfrånvaron inom koncernen har ökat med 0,2 procentenheter och uppgår nu till 6,1 procent.

Lägst sjukfrånvaro i koncernen 2013 uppvisar Hemab med 2,1 procent sjukfrånvaro. Koncernens arbetsmiljöarbete sker både på lika och olika sätt. Generellt uppmuntras medarbetare på olika sätt till hälsofrämjande aktiviteter, de anställda har bland annat möjlighet till friskvård eller att träna på arbetstid. Räddningstjänsten har schemalagda träningspass. AB Härnösandshus, som är certifierade i enlighet med AFS 2001 samt OHSAS 18001, genomför vartannat år en hälso- och arbetsmiljöprofilundersökning genom individuella samtal som hålls av en extern part. Den sedan tidigare påbörjade satsningen på Hälsoinspiratörernas, relativt nya, roll har fortsatt och utvecklats. En satsning som går ut på att ge medarbetare som brinner lite extra för hälsa och friskvård ökade förutsättningar att ordna vardagsaktiviteter i hälsans tecken. Kommunens långsiktiga arbete med arbetsmiljöutbildningar för chefer samt ett friskvårdsarbete som syftar till att stimulera såväl enskilda medarbetares friskvård som arbetsgruppers kontinuerliga friskvårdsarbete genom så kallad friskvårdspeng eller friskvårdsbidrag, har haft ett ökat fokus 2013.

Sjukfrånvaro av sammanlagd ordinarie arbetstid		
(%)	2013	2012
Totalt	6,1	5,9
Kvinnor	6,8	6,7
Män	4,5	4,1
29 år eller yngre	5,1	4,5
30 - 49 år	5,5	4,7
50 år och äldre	6,9	7,3
60 dagar eller mer av total sjukfrånvaro	53,4	55,3
Koncerndelar		
Kommunen	6,4	6,2
Hemab	2,1	2,3
Härnösandshus	3,4	1,5
Räddningstjänsten	4,2	3,6

Kompetensutveckling

Arbete med kompetensutveckling sker kontinuerligt inom koncernen. Under året har utbildningar genomförts inom bland annat ledarskap, medarbetarskap, arbetsmiljö, miljö och HLR (Hjärt- och Lung- Räddning). Flera utbildningar har riktat sig till alla anställda inom respektive bolag. Hemab har tagit ett helhetsgrepp på sitt kompetensutvecklingsarbete. Satsningen kallad "Kompetenskompassen" har lett fram till att alla yrkesroller nu har egna kompetensprofiler samt att ett system för hantering av kompetenskrav och utvecklingsplaner tagits fram. Kommunen avslutade 2013 ett ledarutvecklingsprogram som omfattat kommunens samtliga chefer. En nytt program för nya chefer sjuösattes under 2013. En gemensam kompetensförsörjningsaktivitet, ett samarbete mellan Härnösandshus, Hemab och kommunen som inleddes 2012, och som fortsatt under 2013 är ett deltagande i en mäsä som riktar sig till gymnasieskolungdomar och arbetsökande. Utöver detta deltar kommunen i ett traineeprogram som riktar sig till svärrekryterade yrkesgrupper som innefattar totalt åtta kommuner. Den trainee som arbetar just nu finns inom juridikområdet. En ny omgång trainee kommer att starta 2014. Att i ökande grad genomföra mer gemensamma kompetensförsörjnings och -utvecklingsarbeten inom koncernen, utifrån framtida gemensamma kompetensbehov, ter sig som en framtida framgångsfaktor i arbetet att säkerställa en koncern som uthålligt klarar att leverera attraktiv samhällsservice.

Verksamhetsberättelser

Kommunstyrelsen

Verksamheten

Kommunstyrelsens är kommunens ledande politiska organ. Kommunstyrelsen leder förvaltningen av kommunen och har uppsikt över övriga nämnders verksamheter. Under kommunstyrelsens ansvar ligger ekonomikontoret, personalkontoret, näringslivsenheten samt kommunledningskontoret.

Näringslivsenheten ansvarar för samarbetet mellan kommunen och näringslivet.

Kommunledningskontoret samordnar och verkställer kommunfullmäktiges och kommunstyrelsens beslut samt ger service till den politiska organisationen och medborgarna. Kommunledningskontoret ansvarar även för IT, kost, överförmynderi och trafik.

Viktiga händelser

I slutet av april presenterades Svenskt Näringslivs ranking av företagsklimatet i kommunen. Härnösand steg hela 76 placeringar i denna lista och placerades på plats 194. Detta är den bästa placering Härnösand någonsin har haft. Under de senaste åren har Härnösand satsat på att utveckla handeln. För 2012 så ökade den lokala sällanköpshandeln med 25 mnkr samtidigt som länets sällanköpshandel minskade med 17 mnkr.

Under november arrangerades för femte gången Fokus Företagsmässa. Ett 60-tal montrar fyllde Härnösand Arena. Årets mässa kunde erbjuda en hel del nyheter, bl.a. så deltog U-företagen från Härnösands gymnasium. Under året har kommunstyrelsens arbetsutskott regelbundet gjort företagsbesök i anslutning till sina möten. Företagen får då möjlighet att visa upp och berätta om sitt företag samt ställa frågor och diskutera med politikerna.

Ett arbete har påbörjats att införa servicegarantier för kommunens tjänster.

Länets kommuner driver gemensamma projekt t ex Höga Kusten och Skärgården. Projekt "Norrlandskustens bästa gästhamn" har förbättrat kvaliteten på bryggor och anläggningar i anslutning till olika gästhamnar.

I mars invigdes Härnösand Central, där Härnösand numera kan stoltsera med en funktionell och modern anläggning som ska underlätta för ett ökat kollektivt resande. Med nya Härnösand Central har vi skapat en närhet till alla trafikslag som tåg, buss och taxi, vilket underlättar vid byten mellan olika trafikslag.

Kommunen har med den nya livsmedelsupphandlingen ökat inköp av ekologiska produkter till 25 %, vilket gör att kommunen når det nationella målet för ekologiska inköp.

Ny upphandling av kollektivtrafiken i Härnösand är avslutad under 2013 och innebär att från juni 2014 och minst 8 år framåt kommer kollektivtrafiken att utföras av Byberg & Nordin Busstrafik AB, som är ett lokalt företag med sitt säte i Nordingrå.

Personalkontoret har arbetat med att utveckla Härnösands

kommuns framtida förmåga att vara en attraktiv arbetsgivare och har under året tagit nya steg. Främst genom två samverkansprojekt. Bland annat genom att arbeta med att attrahera akademiker. En satsning har under året gjorts för att aktivt främja personalens hälsa genom bland annat olika friskvårdsaktiviteter. Det har varit ett fortsatt fokus på ledarskapsutveckling i kommunen vilket bland annat inneburit att alla nya chefer har deltagit i en utbildning "Ny som chef".

Nämndens bidrag till de kommunövergripande målen

Nämnden har följt upp och utvärderat de övergripande målen för kommunen. Uppföljningen har gjorts utifrån nämndens egna verksamhetsmål, men även utifrån våra aktiviteter och indikatorer. Fullständig analys finns i nämndens beslutade verksamhetsberättelse, se kommunens hemsida.

- Startad - på spåret
- ◆ Startad - problem/varning
- Startad stora problem - aktiviteter fordras

Mål

- 1. Härnösand ska vara en kommun där människor känner sig delaktiga och betydelsefulla.
- 2. Härnösand ska vara en kommun där det ska vara lätt att ta del av de gemensamma resurserna och att komma i kontakt med kommunens tjänstemän och politiker.
- 3. Härnösand ska vara en kommun som erbjuder alla sina invånare goda livsvillkor
- 4. Härnösand ska vara en kommun där det finns en vital arbetsmarknad, ett vitalt näringsliv och ett förstklassigt utbud av skolor och utbildningar.
- 5. Härnösand ska vara en kommun som aktivt arbetar med att förbättra miljön.
- 6. Härnösand ska vara en kommun där medborgare, brukare, kunder och gäster bemöts med vänlighet, tydlighet och effektivitet.
- 7. Härnösand ska vara en kommun där alla medarbetare vet vad de ska göra och varför
- 8. Härnösand ska vara en kommun där samverkan är en självklarhet
- 9. Härnösand ska vara en kommun där alla medarbetare tillsammans jobbar systematiskt med fokus på små ständiga förbättringar för att höja kvaliteten på verksamheterna
- 10. Härnösand ska vara en kommun där medarbetarnas kompetens utvecklas för att möta de behov som finns från medborgare, brukare, kunder och gäster

- 11. Härnösand ska vara en kommun där alla chefer är goda ledare
- ◆ 12. Härnösand ska vara en kommun där människors olikheter ses som en tillgång och där strukturella hinder överbryggas
- 13. Härnösand ska vara en kommun där god ekonomisk hushållning är en självklarhet
- 14. Härnösand ska vara en kommun där uppföljningen präglas av en analys av hög kvalitet
- 15. Härnösand ska vara en kommun där politiker och tjänstemän har all den kunskap om den kommunala ekonomin och dess regelverk som uppdraget kräver.

Ekonomi

Utfall

Resultat (mnkr)	Utfall 2013	Utfall 2012
Intäkter	168,1	132,9
Kostnader	-289,1	-265,9
Nettokostnad	-121,0	-133,0
Skattemedel	138,4	125,0
Resultat	17,4	-8,0

Kommunstyrelseförvaltningen, kommunstyrelsen och kommunfullmäktige uppvisar ett överskott på 17,4 miljoner kronor för 2013. För mer detaljer se nedan.

Utfall per verksamhetsområde

Verksamhetsuppföljning (mnkr)	Nettokostnad 2012	Nettokostnad 2013	Skattemedel 2013	Resultat 2013
Kommunfullmäktige	-6,0	-5,1	5,8	0,7
Kommunstyrelsen	-4,5	-4,8	5,2	0,4
Kommundirektör	-4,5	-7,0	5,3	-1,7
Näringslivsenheten	-7,2	-9,3	8,9	-0,4
Personalkontoret	-13,7	-17,4	15,3	-2,1
Ekonomikontoret				
inkl finans	-28,1	-7,2	25,6	18,4
Kommunledningskontoret	-17,9	-18,3	18,8	0,5
Kostenheten	0,6	-0,8	0	-0,8
IT-enheten	-11,8	-10,1	11,1	1,0
Trafikenheten	-34,1	-34,8	35,3	0,5
Överförmyndarenheten	-5,8	-6,2	7,1	0,9
Summa	-133,0	-121,0	138,4	17,4

Kommundirektörens underskott beror delvis på hyror och konsultkostnader. Hyrorna borde ha belastat Kommunledningskontoret och konsultkostnaderna beror till stor del på ett arbete för att förbättra framtidens Härnösand.

Personalkontorets underskott beror till stor del på en engångskostnad för avgångsvederlag.

Ekonomikontoret uppvisar ett överskott som beror bland annat på försäljning av fastigheter för totalt 3,7 mnkr. Återbetalning av försäkringskostnader från AFA, de återbetalade pengarna har förbättrat resultatet med 12,7 mnkr. Kommunens semesterlöneskuld har minskat resultatet med 1,5 mnkr detta främst beroende på att helgdagarna under jul låg på ett för de anställda förmånligt sätt det vill säga få semesterdagar genererade lång ledighet.

Kommunledningskontorets större volym jämfört med 2012 beror till stor del på ett projekt där kommunen bygger en e-tjänstplattform detta projekt är ett samarbetsprojekt. Projektet skapar förutsättningar för att digitalisera detaljplaner och möjliggöra smarta e-tjänster. Ett exempel på en e-tjänst är att söka bygglov direkt på nätet.

IT-enheten uppvisar ett överskott på 1 mnkr. Det härrör sig till största delen på grund av att man inte köpt tidigare planerade licenser, behovet av dessa licenser finns inte längre.

Överförmyndarenheten uppvisar ett överskott på 0,9 mnkr. Det har till största del uppkommit på grund av lägre arvoden till gode män och förvaltare. Efterfrågan på dessa ökar dock.

Investeringar

Investeringar (mnkr)	Investering 2012	Investering 2013	Årsbudget 2013	Avvikelse mot årsbudget 2013
Exploateringsvolym	0,0	0,5	1,0	0,5
Investeringsmedel KSF	9,8	7,8	5,5	-2,3
Investeringsmedel internbank	0,6	0,0	5,0	5,0
Summa	10,4	8,3	11,5	3,2

För att skapa ett attraktivt Härnösand för seglare så har kommunen tillsammans med EU skapat en av norrlandskustens bästa gästhamn. Flera hamnar har rustats upp och nya bryggor har byggts bland annat vid simhallen.

Sälstens sjöbodan är en vacker del av Härnösand som under 2013 blev upprustad och via förbättringar av gångvägar lätt åtkomliga för allmänheten.

En stor del av investeringarna har använts till att bygga Härnösand Central, där Härnösand numera kan stoltsera med en funktionell och modern anläggning som ska underlätta för ett ökat kollektivt resande.

Framtiden

Arbetet med Framtid Härnösand kommer att fortsätta i de fem medborgarnätverk som bildats. Nätverkens syfte är att fånga upp idéer från medborgarna som kan föra Härnösand framåt.

Under kommande år fortsätter arbetet med en näringslivsstrategi. Arbetet med utveckla Höga Kusten som slagkraftigt besöksmål kommer att handla om att skapa ett bolag med tre andra kommuner samt att börja marknadsföra varumärket Höga kusten.

Kostenheten i kommunen kommer att aktivt arbeta med att öka medvetenheten om matsvinnet i våra skolor. Genom ökad miljömedvetenhet hos eleverna tror vi på sikt att kostnaderna för skolmaten blir lägre och den negativa miljöpåverkan minskar.

Arbetet med organisationskulturen kommer att fortsätta. Syftet med arbetet är att forma en kultur som möjliggör Härnösands kommuns värdegrund och vision. Alla medarbetare kommer att omfattas av arbetet.

Under 2013 övertog kommunen ägaransvaret för Technichus och driver nu ett projekt för att utveckla verksamheten till att bli ett konkurrenskraftigt Science Centre med stabil ekonomi.

Planeringen av en ny ridsportanläggning som är tillgänglig för alla har pågått under 2013 och kommer om beslut fattas under våren innebära ett omfattande byggprojekt under 2014. Anläggningen kommer att ge nya möjligheter för tävlings- och motionsverksamhet.

Planering pågår för ett nytt vatten- och avloppsområde i Solumshamn. Arbetet beräknas pågå under ett antal år och kommer innebära stora informationsinsatser till medborgarna.

Nya steg har under året tagits för en möjlig hotelletablering. Det är ett spännande arbete som kommer att kunna innebära såväl nya arbetstillfällen som utveckling av besöksnäringen i regionen.

Arbetslivsnämnden

Verksamheten

Arbetslivsnämnden har ansvar för vuxenutbildning i form av Kommunal Vuxenutbildning, Lärvox, Svenska för Invandrare, Yrkehögskola samt Lärcentrum. Även integration, mottagning av nyanlända samt sysselsättning för personer som står långt från arbetsmarknaden ingår i nämndens uppdrag med syfte att bryta utanförskap och stödja medborgarna till egen försörjning. En meningsfull sysselsättning bidrar till utveckling av individen, miljön och kommunen som helhet.

Viktiga händelser

Arbetsmarknadsenheten

Arbetsmarknadsenhetens sysselsättningsarenor har fått ny och utökad verksamhet och används för arbetsrehabilitering och arbetsförmågebedömning för personer med funktionsnedsättning eller socialmedicinska hinder. Under året har ca 500 vuxna och 200 ungdomar varit aktuella i de olika verksamheterna.

Mottagningsverksamheten har mottagit ca 95 flyktingar under året i enlighet med det avtal som finns med Länsstyrelsen om flyktingmottagande. Tolkförmedlingens verksamhet har utvecklats och utökats under året, med ca 150 aktiva tolkar.

I början av 2013 tog enheten över verksamheten Trappan med syfte att utveckla verksamheten och möta personer med socialmedicinskt funktionsnedsättning.

Ett nytt samarbete har inletts med Hemab på Kretsloppsparken med återbruk, ett samarbete som ger ökad service till kommunmedborgarna, fler meningsfulla sysselsättningsplatser och bidrar dessutom att bidra till ett aktivt miljöarbete. Ett samarbetsavtal om återbruk har också tecknats med Mitt Norden Biståndscenter Erikshjälpen.

Sedan sommaren har Arbetsmarknadsenheten tagit över en del av samhällsförvaltningens entreprenaduppgifter. Det handlar om städning i centrum, tömning av papperskorgar och hundlatriner, skötsel av konstverk med mera. I augusti tecknades även samarbetsavtal med Högsjö Företagarförening för att röja och iordningställa området kring Gustavsviks varv. På uppdrag av Socialförvaltningen driver enheten kiosken på Härnögården och ger vaktmästarservice till särskilda boenden.

Praktikpoolen tillsammans med näringslivet och Arbetsförmedlingen utvecklas för att öka flödet som genererar fler arbetstillfällen för arbetssökande.

I det fortsatta arbetet med ungdomar erbjuds vägledning, studier och arbete. Under sommaren hade 185 ungdomar sommarpraktik. Projektet Ungdomar till arbete eller utbildning upphör och framarbetade arbetsmetoder ska implementeras i den ordinarie verksamheten.

Språkräning och andra aktiviteter har startats för utrikes födda som bott i kommunen en längre tid men som inte har någon sysselsättning.

Vuxenutbildning

Vuxenutbildningen bedrivs nu kontinuerligt under hela året. Under året den kommunala vuxenutbildningen haft ungefär 920 elever i sina verksamheter. En övervägande del av lärarna arbetar i semestertjänst, vilket ger en större flexibilitet i organisationen och möjliggör utbildning under hela året. Antalet studerande har ökat inom många kurser och särskilt inom vård- och omsorgskurserna.

Nya rutiner kring det systematiska kvalitetsarbetet är antagna och för att få bättre måluppfyllelse och högre kvalitet kopplas nu kommunens egna system för uppföljning ihop med nationella mål och riktlinjer.

Under hösten har Skolinspektionen granskat vuxenutbildningen.

Tidigare var utbildning i Svenska för Invandrare upphandlad, men från och med 2013-10-01 driver kommunen såväl SFI som samhällsorientering i egen regi. SFI bedrivs också av Härnösands Folkhögskola. Ungefär hälften av alla SFI-elever studerar vid Komvux och hälften vid Härnösands folkhögskola. Vuxenutbildningen bedriver sedan juni även SFI på uppdrag av Arbetsförmedlingen för invandrare som ännu inte blivit kommunplacerade.

Yrkeshögskola

Yrkeshögskolan Heta Utbildningar har i samarbete med näringslivet tagit fram och lämnat in tre ansökningar till Myndigheten för Yrkeshögskola rörande energitekniska utbildningar; Drifttekniker Kraft & Värme, Elkrafttekniker eldistribution med apparatteknik och Solenergiingenjör.

Antalet behöriga sökande till Kyl- och värmepumpsutbildningen var så få att utbildningsomgången med start hösten 2013 ställdes in. Övriga utbildningar fyllde sina platser och har startat som planerat. Den nya distansutbildningen till synrehabiliterare är unik i Sverige. Ca 109 studerande finns på Heta Utbildningar.

Ett målmedvetet arbete med att stärka maskinhallens utbildningsfunktion pågår och Hemab bidrar med ekonomisk och personellt stöd för att utveckla ångpannans utbildningsfunktion. Hemab kommer att använda ångpannan som reservaggregat i akuta situationer.

Uppdragsutbildningen har haft åtta kurstillfällen under året.

Nämndens bidrag till de kommunövergripande målen

Nämnden har följt upp och utvärderat de övergripande målen för kommunen. Uppföljningen har gjorts utifrån nämndens egna verksamhetsmål, men även utifrån våra aktiviteter och indikatorer. Fullständig analys finns i nämndens beslutade verksamhetsberättelse, se kommunens hemsida.

- Startad - på spåret
- ◆ Startad - problem/varning
- Startad stora problem - aktiviteter fordras

Mål

- 1. Härnösand ska vara en kommun där människor känner sig delaktiga och betydelsefulla.
- 2. Härnösand ska vara en kommun där det ska vara lätt att ta del av de gemensamma resurserna och att komma i kontakt med kommunens tjänstemän och politiker.
- 3. Härnösand ska vara en kommun som erbjuder alla sina invånare goda livsvillkor
- 4. Härnösand ska vara en kommun där det finns en vital arbetsmarknad, ett vitalt näringsliv och ett förstklassigt utbud av skolor och utbildningar.
- 5. Härnösand ska vara en kommun som aktivt arbetar med att förbättra miljön.
- 6. Härnösand ska vara en kommun där medborgare, brukare, kunder och gäster bemöts med vänlighet, tydlighet och effektivitet.
- 7. Härnösand ska vara en kommun där alla medarbetare vet vad de ska göra och varför
- 8. Härnösand ska vara en kommun där samverkan är en självklarhet
- 9. Härnösand ska vara en kommun där alla medarbetare tillsammans jobbar systematiskt med fokus på små ständiga förbättringar för att höja kvaliteten på verksamheterna
- 10. Härnösand ska vara en kommun där medarbetarnas kompetens utvecklas för att möta de behov som finns från medborgare, brukare, kunder och gäster
- 11. Härnösand ska vara en kommun där alla chefer är goda ledare
- 12. Härnösand ska vara en kommun där människors olikheter ses som en tillgång och där strukturella hinder överbryggas
- 13. Härnösand ska vara en kommun där god ekonomisk hushållning är en självklarhet
- 14. Härnösand ska vara en kommun där uppföljningen präglas av en analys av hög kvalitet

- 15. Härnösand ska vara en kommun där politiker och tjänstemän har all den kunskap om den kommunala ekonomin och dess regelverk som uppdraget kräver.

Ekonomi

Utfall

Resultat (mnkr)	Utfall 2013	Utfall 2012
Intäkter	53,9	41,0
Kostnader	-89,6	-70,1
Nettokostnad	-35,7	-29,1
Skattemedel	41,1	38,6
Resultat	5,4	9,5

Resultatet för arbetslivsnämnden uppgår till ett överskott om 5,4 mnkr. Skattemedel och övriga intäkter är 95 mnkr, varav 56 % är intäkter från samverkan inom kommunen eller externa aktörer såsom Migrationsverket, Arbetsförmedlingen, Skolverket samt Myndigheten för Yrkeshögskola. De totala kostnaderna uppgår till 89,6 mnkr, varav 34 % är lönekostnader för förvaltningens personal och 34 % arbetsmarknadsåtgärder.

Under året har nya utbildningar, projekt och både fler och större arbetsmarknadsarenor skapat sysselsättning åt ännu fler personer under 2012, vilket återspeglas i de ökade kostnaderna mellan åren om ca 20 mnkr.

Skillnaden i resultat 2012 och 2013 består främst i sen tilldelning av projektmedel under 2012 som lyfte resultatet med 2,5 mnkr, samt ny fördelning mellan förvaltningarna av intäkter från Migrationsverket ändrats i januari 2013.

Utfall per verksamhetsområde

Verksamhetsuppföljning (mnkr)	Nettokostnad 2012	Nettokostnad 2013	Skattemedel 2013	Resultat 2013
Nämnden	-0,7	-0,8	0,7	-0,1
Ledning & gemensam administration	-7,4	-4,9	4,7	-0,2
Arbetsmarknadsenheten	-8,9	-14,0	17,8	3,8
Vuxenutbildning	-11,4	-13,9	16,1	2,2
Yrkeshögskolan	-0,7	-2,1	1,8	-0,3
Summa	-29,1	-35,7	41,1	5,4

Bland enheterna finns starka positiva resultat hos arbetsmarknadsenheten och vuxenutbildningen om 3,9 mnkr respektive 2,2 mnkr.

Överskottet hos arbetsmarknadsenheten är främst ett resultat av projektmedel för nystartade projekt under 2013, en högre beviljad bidragsgrad av lönestöd för anställningar än beräknat, överskottstilldelning från 2012 års resultat samt en försiktighet i tillsättning av flertalet vakanta tjänster i början av året.

Under sommaren tilldelades den kommunala vuxenutbild-

ningen extra statsbidrag för gymnasiala yrkesutbildningar en ökning av 1,6 mnkr jämfört med budget. En återhållsamhet i början av året vid tillsättning av nya tjänster är också en anledning bakom det positiva utfallet.

Yrkeshögskolans intäkter från Myndigheten för Yrkeshögskola var ca 1 mnkr lägre än budgeterat eftersom de utbildningar budgeten baserats på inte beviljades. Bortfallet har delvis kunna kompenseras med kostnadsminskningar i form av färre och billigare köp av externa utbildningsinsatser.

Nämnden samt ledning och gemensam administration uppvisar mindre negativa resultat om -0,1 mnkr samt -0,2 mnkr.

Investeringar

Investeringar (mnkr)	Investering 2012	Investering 2013	Årsbudget 2013	Avvikelse mot årsbudget 2013
Maskinhallen	0,0	0,7	0,4	-0,3
Sjöbodarna Sälsten	0,1	0,2	0,0	-0,2
Summa	0,1	0,9	0,4	-0,5

Maskinhallen är navet i yrkeshögskolas energitekniska utbildningar. Under 2013 har renovering av framför allt ångpannan, skorstenen och matarvattentanken genomförts. Utifrån den årliga besiktningen var åtgärderna nödvändiga för att undvika ett driftförbud. Genom att kontinuerligt renovera ångpannan säkras också intäkter från de samarbetspartners som betalar för dess nyttjande samt möjligheten att erbjuda en avancerad utbildningsplattform inom de tekniska utbildningarna. Den över-skridna investeringsbudgeten för maskinhallen om -0,3 mnkr uppkom trots flera intagna prisförslag på samtliga nödvändiga åtgärder, vilka genomförts för att undvika ett driftförbud.

Sjöbodarna på Sälsten har under 2013 en redovisad arbetsinsats motsvarande 4250 arbetstimmar och 0,7 mnkr i lönekostnader. Arbetet med projektet beräknas återupptas under våren 2014 och projektet har förlängts fram till 2014-12-31.

Framtiden

Arbetsmarknadsenheten

Inom Arbetsmarknadsenheten pågår planering av flera nya projekt. Huruvida dessa kan starta under 2014 beror till stor del på hur och om projekten beviljas finansiering.

Komigång är ett samarbetsprojekt med Socialförvaltningen och vänder sig till arbetssökande som uppstår försörjningsstöd. Det kan förväntas en fortsatt stor tillströmning av asylsökande till Sverige och till Härnösand, vilket skapar såväl utmaningar och möjligheter. Projektet *Aktiviteter för integration* syftar till att förbättra livsvillkoren för människor som söker asyl eller väntar på kommunplaceringar. Projektet *Integration i arbete* har som mål att erbjuda arbetsmarknadsutbildning med integrerad svenska för invandrare.

I samarbete med Härnösands föreningar kommer ett antal projekt att startas för att öka både integration och sysselsättning.

Vuxenutbildning

Intresset för vuxenutbildningen ökar och Vuxenutbildningen och Lärcentrum kommer att bli en motor för utveckling i regionen genom att anordna, söka upp och förmedla utbildningar för vuxna. En lärlingsutbildning för kretsloppsarbetare har utvecklats tillsammans med Hemab och planeras starta under 2014.

Yrkeshögskolan

Den 17 januari 2014 meddelade Yrkeshögskolemyndigheten vilka sökta utbildningar som beviljats. Yrkeshögskolan Heta utbildningar beviljades två av de tre sökta utbildningarna; Drifttekniker kraft och värme samt Solenergiingenjör. Dessvärre beviljades inga av de sju utbildningar av kommunens nya samarbetspartner SKY, Stiftelsen för kvalificerad yrkesutbildning.

Samhällsnämnden

Verksamheten

Samhällsnämnden bedriver miljöarbete, fysisk planering, bygglov, mark- och fastighetsfrågor, mätningssuppgifter, gator och parker, miljö- och hälsoskydd, livsmedel samt fritids, kultur och ungdomsaktiviteter.

Viktiga händelser

Simhallen har under sommaren/hösten 2013 genomgått etapp 2 i sin renovering. Anläggningen har tillgänglighetsanpassats och ett nytt entré/inpasseringssystem har installerats, vilket möjliggör längre öppettider. Även omklädningsrum för besökare och personal har fräschats upp och ytskikten i idrottshallarna har gjorts nytt. På platsen för den gamla curlinghallen på Högsåten har en utomhus ishockeyrink byggts. Denna rink har transatlantiska mått och blir en av de första i Norden i den formen. Bygget är förberett för en eventuell överbyggnad i framtiden. Det pågår arbete tillsammans med ett flertal föreningar i kommunen angående anläggningsfrågor. Öbacka boxningsklubb har utökat sina lokaler i Landgrenshallen, Härnösands Alpina bygger nya tidtagnings- och utrustningsbaracker och HAIK har anpassat bandyplanen på Högsåten för spel i en högre division. På bandyplanen har det också investerats i ny belysning. Bondsjöhöjdens IK har med stöd från kommunen byggt en ny helautomatisk konstsnöanläggning som ger ännu bättre förutsättningar för goda skidspår på Bondsjöhöjden.

Ungdomsevenemanget Rockafton väcktes åter till liv i ett fruktbart samarbete mellan Käken och Kulturbyrån på Härnösands Teater. I första hand uppträdde grupper från Härnösand men även grupper utifrån landet gästade arrangemanget. En ny teaterkalender för Teatern introducerades och fick mycket gott mottagande. Ett utkast till Kulturprogrammet färdigställs och en remissutgåva gick ut i slutet av december. Arbetet med framtagandet av biblioteksplan inleddes. Konsthallen påbörjade sitt arbete med inventering av kommunens konst. Ett nytt datasystem för inventering introduceras. Systemet är tänkt att synkroniseras med Läns museet och Landstinget och blir mer tillgängligt publikt. Gatukonstfestivalen genomfördes i samarbete Konsthallen och den nybildade Härnösands fria kulturförening. Konsthallen var en av flera medverkande vid invigningen av resecentrum där konstnär anlitas för den konstnärliga utsmyckningen. Besöksstatistiken och utlåning på biblioteket fortsätter visa höga siffror. Allt fler nysvenskar söker sig biblioteket. Grupp för integration, språk- och läsförståelse för invandrare inrättas. Projektet Digidel, datastugan och internet för nybörjare fortsätter som viktig verksamhet för att förstå och hantera den nya digitala tekniken samt främja integreringen i det svenska samhället. Utlåning av elektroniska böcker fortsätter att öka.

Under året har den nya entreprenören, för drift och underhåll av gata, park, enskilda vägar hamn och delar av fritid, NCC

Road AB startat. För drift av park kvarstår Svensk Markservice AB som entreprenör. Hemab har sedan den 1 juli fått uppdrag att sköta drift av elanläggningar. Arbetslivsförvaltningen sköter en del enklare uppdrag, som städning av gata och park. Securitas AB har sedan i april anlitas för att sköta parkeringsövervakningen. Ombyggnad av Kaptensgatan etapp 2 har genomförts för att utveckla området Ankaret och Härnösand central. Brunnskusleden ut till Sälstens camping har varit årets prioriterade stora reinvesteringsprojekt. Härnösands kommun medverkar i hållbar samhällsplanering genom att ett förslag för trafikstrategi har tagits fram med en målbild 2050 och delmål för de olika trafikslagen. Ett tematiskt tillägg till översiktsplanen om landsbygdsutveckling i strandnära lägen är klart för remiss. På Kanaludden i anslutning till simhallen fortgår arbetet med en ny detaljplan för att skapa en byggrätt för ett hotell. Inom byggområdet har tematräffar anordnats för mäklare och allmänhet. En förstudie för nya kolonilottsområden har slutförts och remissbehandlas. Inventering av enskilda avlopp genomförs runt vattenskyddsområdet för dricksvattentäkten och i Norra Fällövik. Kommunen medverkar med länets övriga kommuner i ett miljösamverkansprojekt som leds av kommunförbundet, två projekt har startats kring ventilation och oljeavskiljare. Handläggning av ärenden kring vindkraft har fortsatt att vara intensiv.

Nämndens bidrag till de kommunövergripande målen

Nämnden har följt upp och utvärderat de övergripande målen för kommunen. Uppföljningen har gjorts utifrån nämndens egna verksamhetsmål, men även utifrån våra aktiviteter och indikatorer. Fullständig analys finns i nämndens beslutade verksamhetsberättelse, se kommunens hemsida.

- Startad - på spåret
- ◆ Startad - problem/varning
- Startad stora problem - aktiviteter fordras

Mål

- 1. Härnösand ska vara en kommun där människor känner sig delaktiga och betydelsefulla.
- 2. Härnösand ska vara en kommun där det ska vara lätt att ta del av de gemensamma resurserna och att komma i kontakt med kommunens tjänstemän och politiker.
- 3. Härnösand ska vara en kommun som erbjuder alla sina invånare goda livsvillkor
- 4. Härnösand ska vara en kommun där det finns en vital arbetsmarknad, ett vitalt näringsliv och ett förstklassigt utbud av skolor och utbildningar.
- 5. Härnösand ska vara en kommun som aktivt arbetar med att förbättra miljön.

- 6. Härnösand ska vara en kommun där medborgare, brukare, kunder och gäster bemöts med vänlighet, tydlighet och effektivitet.
- 7. Härnösand ska vara en kommun där alla medarbetare vet vad de ska göra och varför
- 8. Härnösand ska vara en kommun där samverkan är en självklarhet
- 9. Härnösand ska vara en kommun där alla medarbetare tillsammans jobbar systematiskt med fokus på små ständiga förbättringar för att höja kvaliteten på verksamheterna
- 10. Härnösand ska vara en kommun där medarbetarnas kompetens utvecklas för att möta de behov som finns från medborgare, brukare, kunder och gäster
- 11. Härnösand ska vara en kommun där alla chefer är goda ledare
- ◆ 12. Härnösand ska vara en kommun där människors olikheter ses som en tillgång och där strukturella hinder överbyggs
- 13. Härnösand ska vara en kommun där god ekonomisk hushållning är en självklarhet
- 14. Härnösand ska vara en kommun där uppföljningen präglas av en analys av hög kvalitet
- 15. Härnösand ska vara en kommun där politiker och tjänstemän har all den kunskap om den kommunala ekonomin och dess regelverk som uppdraget kräver.

Ekonomi

Utfall

Resultat (mnkr)	Utfall 2013	Utfall 2012
Intäkter	20,2	22,4
Kostnader	-165,2	-163,5
Nettokostnad	-145,0	-141,1
Skattemedel	145,3	141,1
Resultat	0,3	0,0

Samhällsnämnden visar ett överskott om 0,3 mnkr. Intäkterna ligger drygt 2 mnkr lägre än föregående år vilket till största delen beror på stadsbidrag av engångskaraktär som uppbars 2012 samt att skogsavverkningen gav en relativt stor intäkt 2012 på grund av stormen Dagmar. Huvuddelen av kostnadsdifferensen beror på löneökningen som skett mellan åren.

Utfall per verksamhetsområde

Verksamhetsuppföljning (mnkr)	Nettokostnad 2012	Nettokostnad 2013	Skatte-medel 2013	Resultat 2013
Samhällsnämnd	-0,9	-1,2	1,1	-0,1
Förvaltningsledning	-7,9	-12,9	13,6	0,7
Fritidsverksamhet	-33,9	-36,7	36,6	-0,1
Kulturverksamhet	-30,5	-24,4	24,3	-0,1
Bygg och miljöverksamhet	-67,9	-69,8	69,7	-0,1
Summa	-141,1	-145,0	145,3	0,3

Samhällsnämndens politiska verksamhet visar ett mindre underskott. Det beror till stor del på det tillsatta fritids- och kulturutskottet som lett till ett ökat antal sammankomster, vilket ger nämnden en god insikt inom detta verksamhetsområde. Förvaltningsledningens överskott härrör sig från ej besatta tjänster under delar av året samt en allmän återhållsamhet på grund av det ekonomiska läget som rått under året. Fritidsverksamheten visar ett mindre underskott på helheten. Under året har stora satsningar gjorts med en omfattande renovering på Härnösands Simhall. Trots 2 månaders stängning under sommaren slog Simhallen intäktsrekord och nådde nästan det budgeterade intäktskravet. Även kulturverksamheten visar ett mindre underskott på helheten. På Härnösands teater har resurser och planering lagts på att skapa en större attraktion och ett bredare utbud. Detta har gett ett lyckat resultat med en ökad intäktsmängd mot föregående år, dock när teatern inte det budgeterade intäktskravet för året. Bygg och miljöverksamheterna visar på ett mindre underskott, där bostadsanpassningen ger ett stort överskott beroende på nytt arbets sätt och nya infallsvinklar. Däremot har höststormen Ivar orsakat stora kostnader för samhällsnämnden liksom de myndighetsåtgärder avseende elsäkerhet på gatubelysningen som nu har vidtagits.

Investeringar

Investeringar (mnkr)	Investering 2012	Investering 2013	Årsbudget 2013	Avvikelse mot årsbudget 2013
Fritidsverksamhet	3,4	13,6	15,2	1,6
Kulturverksamhet	0,5	0,5	0,5	0,0
Bygg och miljöverksamhet	46,4	50,9	47,9	-3,0
Summa	50,3	65,0	63,6	-1,4

Samhällsnämndens totala investeringsbudget har överskridits med 1,4 mnkr. Den största investeringsutgiften under fritidsverksamheten återfinns på Härnösands simhall, investeringar har även gjorts i bandyplanens belysning, konstsnöanläggning på Bondsjö samt teknikhus i Vårdkasbacken. Däremot har inte byggnationen av Skate/BMX-parken kunnat påbörjas som planerat. Kulturverksamhetens investeringssatsningar avser

belysning både på teatern och konsthallen. Bygg och miljö totala investeringsutgifter uppgår till 50,9 mnkr. Den största investeringsposten är Härnösand Central där det förbrukats 25,7 mnkr brutto varav inkomna EU-bidrag uppgår till 6,9 mnkr. Kaptensgatan etapp 2 har utgifter för 10,6 mnkr, Idrottsvägen 2,1 mnkr, Rönngatan E3 1,9 mnkr, vägen ner mot Nickebostrand 1,8 mnkr, Hammarvägen 1 mnkr, Brunnshusgatan E2 6,4 mnkr, Godsäcksgatan 0,9 mnkr, GC-Kastellgatan 1,8 mnkr, entrén till Stadsparken 0,3 mnkr, trafiksäkerhet 0,2 mnkr, kajer Skeppsbron 0,2 mnkr, utbyte väderskydd 0,3 mnkr, Häckvägen 0,3 mnkr och Kyrkogårdsvägen 1,6 mnkr, Lekpark Stenhammar 0,5 mnkr. Utgifter har även gått på Bragebron 0,5 mnkr samt kolonilotter och nedre park ängar med 0,4 mnkr. De resterande utgifter avser uppstarts- och projekteringsutgifter i ett antal projekt.

Framtiden

Alla fritidens anläggningar ska inventeras för att få en bild av hur dessa byggnaders status är. En folkhälsosatsning som går under namnet Härnösandsklassikern där målet är att Härnösandsborna ska ut och röra på sig kommer att starta nästa år. Tillsammans med skolan och ett antal idrottsföreningar anordnas en sk. Olympic Day. Det innebär att skolbarn får prova på ett par idrotter ett antal olympier är med på evenemanget. Arbetet med att utveckla simhallen med dess verksamhet kommer att prioriteras utifrån de goda förutsättningar som givits efter den senaste renoveringen, satsningen fortsätter med investering i nya spinningcyklar. Utvecklingen av Kanaludden kommer att påverkas av den eventuella upphandlingen av simhallens tjänstekoncession samt ett hotellbygge i anslutning.

Kulturen är på stark frammarsch och säsongen 2014 blir ett rikt och späckat år för kulturlivet i Härnösand. Då genomförs kulturhuvudstadsåret där Härnösand ingår som en aktör i det nordliga rummet. Kulturprogrammet och den nya biblioteksplanen kommer att fastställas.

En uppdatering av översiktsplanen ska genomföras i början av varje mandatperiod. Ett stort arbete krävs med planeringen för den fortsatta utvecklingen av Södra Härnön och om det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp utökas ges nya utvecklingsmöjligheter. Andra prioriterade insatser för kommande år är risk och sårbarhets analys inklusive klimatsårbarhetsutredning, gestaltungsprogram för centrum, friluftsområdet kring Vårdkasen. Resurser behöver tillskapas och inte minst också för den fortsatta planeringen av infrastruktur, särskilt järnväg. Tillgången till planlagd mark för boende och industri behöver kompletteras. Närmast i tid ligger en utveckling av området på Lövudden, Södra Härnön samt ett nytt industriområde på Västra Saltvik.

Skolnämnden

Verksamheten

Skolnämnden ansvarar för utbildning av barn och ungdomar i åldrarna 1-21 år. Utbildningen syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolnämndens verksamheter omfattar förskola, pedagogisk omsorg, öppen förskola, förskoleklass, fritidshem, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola samt den kommunala musik- & kulturskolan. Verksamheten är indelad i 4 olika verksamhetsområden under ledning av en verksamhetschef.

Viktiga händelser

Skolförvaltningen har under 2013 genomfört en organisationsförändring med främsta syfte att möjliggöra ett systematiskt utvecklingsarbete nära barn och elever. Tidigare sex rektorsområden har ersatts med fyra verksamhetsområden under ledning av en verksamhetschef. Ett av verksamhetsområdena omfattar gymnasieskola och gymnasiesärskola, övriga tre verksamhetsområden omfattar förskola, pedagogisk omsorg, förskoleklass, fritidshem, grundskola och grundsärskola. Organisationen kring elever i behov av särskilt stöd har utretts under 2013. Utifrån förslaget beslutades om ny organisation för elevhälsan, vilken planeras träda i kraft i början av 2014.

I juni presenterades första delen av den lokalutredning som genomförts inom skolförvaltningen. Skolnämnden beslutade i juni att Härnösands kommun ska ha en samlad gymnasieskola och i december beslutade kommunfullmäktige att godkänna etableringen av den samlade gymnasieskolan inom kvarteret Inspektorn. Under höstterminen 2013 har arbetet med att säkerställa ett mer effektivt nyttjande av skolförvaltningens övriga lokaler fortsatt.

Regeringen har beslutat att inrätta statsbidragsfinansierade karriärstjänster för yrkesskickliga lärare, förstelärare och lektor. Skolnämnden beviljades statsbidrag för att tillsätta 7 förstelärare och en lektor. Inom respektive verksamhetsområde inrättades därför under höstterminen två karriärtjänster, vilka är tidsbegränsade med möjlighet till förlängning.

Härnösands stora satsning på att höja kvaliteten inom matematikundervisningen slutredovisades till Skolverket 6 september. Uppföljningen av denna satsning visar på flera positiva tendenser gällande matematikundervisningen i kommunen. Mest positivt är att eleverna upplever matematikundervisningen mer varierad och stimulerande, 60 % av eleverna i årskurs 9 anser att matematikämnet är roligare och mer intressant än i årskurs 8. En annan positiv tendens är att lärarna bedriver en mer varierad undervisning med mer praktiska inslag än tidigare. Tydligast märks denna förändring i årskurserna 8-9, vilket är extra glädjande. Slutligen är det positivt att 70 % av eleverna anser att de blir bedömda på fler än ett sätt, vilket är en märkbar ökning jämfört med vid projektets start.

Skolnämnden har under 2013 fattat beslut om att utöka tid i barnomsorg för barn till föräldralediga och arbetsökande. Motiv till beslutet är att förbättra förutsättningarna för att samtliga barn, oavsett sociala och ekonomiska förhållanden, ska ges lika tillgång till utbildning i skolväsendet.

I och med höstterminen 2013 trädde gymnasiesärskolan in i sin nya organisation med anledning av förändringar i skollag och läroplan. Detta innebär att de program som startade på gymnasiesärskolan i höstas är helt nya program, att alla kurser har nya ämnes- och ämnesområdesplaner samt att betygsskalan har förändrats i enlighet med gymnasieskolans betygsskala.

Under höstterminen har Skolinspektionen genomfört en regelbunden tillsyn av alla verksamheter inom skolnämndens ansvarsområde. Utifrån denna tillsyn kommer varje enhet att få ett tillsynsbeslut, där det anges vad enheten behöver åtgärda för att uppfylla de lagar och förordningar som gäller för verksamheten. Skolinspektionen kommer utöver detta även att lämna ett tillsynsbeslut till huvudmannen gällande förskola, fritidshem och huvudmannens ansvar.

Parallellt med den regelbundna tillsynen genomförde även skolförvaltningen den största satsning på kulturanalys som någonsin genomförts i Sverige. Kulturanalys är en skolutvecklingsmodell som utvecklats av professor Gunnar Berg och som utgår från medarbetarnas tankar på sin nuvarande och framtida arbetssituation. Kulturanalysen genomfördes på alla enheter inom skolförvaltningen och under hösten bidrog över 90 % av förvaltningens pedagogiska personal med underlag till varje enhets kulturanalysrapport. Utifrån enheternas kulturanalysrapporter och Skolinspektionens beslut ska alla enheter upprätta en handlingsplan, vilken kommer att följas upp regelbundet under 2014.

Nämndens bidrag till de kommunövergripande målen

Nämnden har följt upp och utvärderat de övergripande målen för kommunen. Uppföljningen har gjorts utifrån nämndens egna verksamhetsmål, men även utifrån våra aktiviteter och indikatorer. Fullständig analys finns i nämndens beslutade verksamhetsberättelse, se kommunens hemsida.

- Startad - på spåret
- ◆ Startad - problem/varning
- Startad stora problem - aktiviteter fordras

Mål

- ◆ 1. Härnösand ska vara en kommun där människor känner sig delaktiga och betydelsefulla.
- 2. Härnösand ska vara en kommun där det ska vara lätt att ta del av de gemensamma resurserna och att komma i kon takt med kommunens tjänstemän och politiker.

- 3. Härnösand ska vara en kommun som erbjuder alla sina invånare goda livsvillkor
- 4. Härnösand ska vara en kommun där det finns en vital arbetsmarknad, ett vitalt näringsliv och ett förstklassigt utbud av skolor och utbildningar.
- 5. Härnösand ska vara en kommun som aktivt arbetar med att förbättra miljön.
- ◆ 6. Härnösand ska vara en kommun där medborgare, brukare, kunder och gäster bemöts med vänlighet, tydlighet och effektivitet.
- 7. Härnösand ska vara en kommun där alla medarbetare vet vad de ska göra och varför
- 8. Härnösand ska vara en kommun där samverkan är en självklarhet
- 9. Härnösand ska vara en kommun där alla medarbetare tillsammans jobbar systematiskt med fokus på små ständiga förbättringar för att höja kvaliteten på verksamheterna
- 10. Härnösand ska vara en kommun där medarbetarnas kompetens utvecklas för att möta de behov som finns från medborgare, brukare, kunder och gäster
- ◆ 11. Härnösand ska vara en kommun där alla chefer är goda ledare
- ◆ 12. Härnösand ska vara en kommun där människors olikheter ses som en tillgång och där strukturella hinder överbyggs
- ◆ 13. Härnösand ska vara en kommun där god ekonomisk hushållning är en självklarhet
- ◆ 14. Härnösand ska vara en kommun där uppföljningen präglas av en analys av hög kvalitet
- ◆ 15. Härnösand ska vara en kommun där politiker och tjänstemän har all den kunskap om den kommunala ekonomin och dess regelverk som uppdraget kräver.

Ekonomi

Utfall

Resultat (mnkr)	Utfall 2013	Utfall 2012
Intäkter	60,7	57,7
Kostnader	-544,8	-528,0
Nettokostnad	-484,1	-470,3
Skattemedel	482,3	475,1
Resultat	-1,8	4,8

Nämnden redovisar ett underskott på 1,8 mnkr för år 2013, vilket motsvarar 0,3 % av nämndens budget. I resultatet för 2013 är nettokostnaden 484,1 mnkr vilket är en ökning med 13,8 mnkr jämfört med 2012. Skattemedlen har ökat med 7,2 mnkr

och intäkterna med 3,0 mnkr i förhållande till 2012. De ökade intäkterna beror främst på att skolnämnden under året har fått del av schablonersättning från migrationsverket. Kostnaderna har mellan åren ökat från 528,0 mnkr till 544,8 mnkr vilket är en ökning med 16,8 mnkr. Kostnadsökningen består i huvudsak av löner och köp av verksamhet.

Utfall per verksamhetsområde

Verksamhetsuppföljning (mnkr)	Nettokostnad 2012	Nettokostnad 2013	Skatte-medel 2013	Resultat 2013
Skolnämnd	-1,0	-1,1	1,0	-0,1
Förskola	-102,3	-115,2	115,7	0,5
Pedagogisk omsorg	-1,4	-1,3	1,3	0,0
Förskoleklass	-11,7	-13,3	14,9	1,6
Fritidshem	-17,9	-18,0	21,3	3,3
Grundskola	-190,0	-194,5	187,5	-7,0
Grundskoleklass	-16,4	-17,9	17,8	-0,1
Gymnasiet	-96,0	-90,0	83,3	-6,7
Gymnasieskola	-12,2	-13,1	12,7	-0,4
Nattis	-1,8	-1,7	1,7	0,0
Öppna förskolan	-1,2	-1,1	1,2	0,1
Eftis	0,0	0,2	0,0	0,2
Musik- & kulturskolan	-7,3	-8,0	7,0	-1,0
Informationsansvar	0,2	-0,6	0,6	0,0
Central administration	-11,3	-8,5	16,3	7,8
Summa	-470,3	-484,1	482,3	-1,8

Förskoleklass har ett överskott på 1,6 mnkr som beror på lägre personalkostnader än budgeterat samt att satsningar på tekniska läromedel inte skett i planerad utsträckning eftersom andra delar inom skolnämnden har underskott.

Fritidshem har ett överskott på 3,3 mnkr, det beror på att det är färre barn än budgeterat i denna verksamhet. I budget har det beräknats att barn till arbetssökande och föräldralediga ska få rätt till fritids men beslutet sköts på framtiden.

Grundskolans underskott på 7,0 mnkr består av högre personalkostnader samt att det kommit fler elever till de kommunala skolorna än vad prognosen från SCB visade. Under året har grundskolan tagit emot 126 asylsökande elever, vilket har gjort att skolpeng har betalats ut till fler elever än budgeterat. Övriga poster som har överskridit sin budget är läromedel och tilläggsbelopp för elever i behov av särskilt stöd.

Gymnasiet har ett underskott på 6,7 mnkr. Underskottet beror i huvudsak på att antalet elever i gymnasieålder är fler än vad som budgeterades enligt prognosen från statistiska centralbyrån (SCB). Under året har gymnasiet tagit emot 32 asylsökande elever som inte funnits med i det budgeterade antalet för programpeng. Underskottet beror också på att lokalkostnaderna för gymnasieverksamheten har varit högre än budgeterat.

Musik- och kulturskolan har ett underskott på 1,0 mnkr.

Detta underskott består av att intäkter från försäljning av tjänster inte genererats i den utsträckning som budgeterats samt att personalkostnaderna är något högre.

Central administration har ett överskott på 7,8 mnkr för perioden. En budgeterad post för oförutsedda kostnader, såsom skadegörelse, har inte tagits i anspråk i någon större utsträckning. Medel som tidigare omfördelades till det så kallade hörselspåret låg centralt för utredning om hur de bäst skulle användas men har inte använts eftersom nämnden har underskott på andra områden. Skolkontoret har inte haft full bemanning under våren, vilket också bidrar till överskottet inom central administration.

Investeringar

Investeringar (mnkr)	Investering 2012	Investering 2013	Årsbudget 2013	Avvikelse mot årsbudget 2013
Arbetsmiljöåtgärder	0,0	0,6	0,7	0,1
Fartygssimulator	1,0	0,0	0,7	0,7
Inventarier	0,0	0,0	0,1	0,1
Utrustning/maskiner	0,0	0,0	1,9	1,9
Gasolskåp, 15 st	0,5	0,0	0,0	0,0
Summa	1,5	0,6	3,3	2,7

Skolnämnden har på verksamhetsområdena Härnön och Norra investerat i arbetsmiljöåtgärder för 0,6 mnkr, exempelvis markiser och akustiktak. En fartygssimulator har upphandlats för 1,7 mnkr. Leverans av fartygssimulatorens beräknas ske i början av 2014, varför även investeringsmedlen flyttas över till 2014 då investeringen kommer tas i bruk. De budgeterade investeringarna på 0,1 mnkr för inventarier samt 0,9 mnkr för utrustning/maskiner var planerade inom gymnasiets verksamhet men har inte gjorts då en lokalöversyn utfördes och beslut togs om att flytta delar av gymnasiet till andra lokaler. Resterande 1,0 mnkr utrustning/maskiner var planerat för att uppgradera alternativt byta verksamhetssystem, vilket inte genomförts då prioritering legat på att arbeta med den stora omorganisationen under 2013.

Framtiden

I början av 2014 kommer varje enhet inom skolförvaltningen att presentera sina rapporter utifrån den kulturanalys som genomfördes under höstterminen 2013. Snarast efter att rapporterna har presenterats ansvarar varje förskolechef och rektor för att i en handlingsplan beskriva vilka aktiviteter som ska vidtas på enheten utifrån resultaten i respektive kulturanalysrapport. I enheternas handlingsplaner ska det också redogöras för vilka åtgärder som ska vidtas för att möta kraven ifrån skolinspektionens regelbundna tillsyn, vilken genomfördes på alla enheter inom skolförvaltningen under förra hösten. Dessa handlingsplaner kommer sedan att följas upp regelbundet under hela 2014.

Utöver ovanstående handlingsplaner kommer skolförvaltningen under 2014 framförallt fokusera på att 1) stärka elevernas läs- och skrivförmåga i yngre årskurser, 2) påbörja arbetet med att få alla förskol- och skolenheter inom skolförvaltningen miljöcertifierade samt 3) öka skolans samverkan med det omgivande samhället, främst då vad gäller grundskolan. Att dessa områden ligger i fokus beror främst på att skolnämnden inför 2014 tydliggjort målen för just dessa områden. Skolförvaltningens satsning på att öka elevernas måluppfyllelse i de naturvetenskapliga ämnena och i teknik kommer att fortsätta under 2014, nu med en utökning av tjänsten som NT-utvecklare, från 20% till 50%.

Skolförvaltningen planerar att under 2014 upphandla och implementera ett verksamhetssystem för planering, genomförande och dokumentation av undervisningen. Målsättningen är att verksamhetssystemet ska vara i full drift under 2015. Under 2014 kommer även elevhälsans nya organisation att verkställas. Syftet med den nya organisationen är att säkerställa en rättsäker och likvärdig elevhälsa för alla barn och elever i Härnösands kommun.

Socialnämnden

Verksamheten

Socialnämndens uppdrag är att erbjuda enskilda och familjer stöd i sin livsföring utifrån lagar och förordningar samt Kommunfullmäktiges reglemente vars portalparagraf inleds med:

”Socialnämnden fullgör kommunens uppdrag inom individ och familjeomsorg, omsorg om funktionshindrade samt äldreomsorg och för den kommunala hälso- och sjukvården och vad som i lag sägs om socialnämnd. Socialnämnden ansvarar för att verksamheten bedrivs i enlighet med mål och riktlinjer samt den budget som fullmäktige beslutat, de föreskrifter som kan finnas i lag eller förordning samt bestämmelser i dessa reglementen”

Viktiga händelser

Året har gått i samverkanstecken, både internt i kommunen och med myndighetsgrannar. Tex har länets kommuner nu avtal med Landstinget Västernorrland om insatser för att individen inte ska hamna ”mellan stolarna”. Biståndshandläggare samarbetar med Försäkringskassan för att minska handläggningstiden för den enskilde. Samarbetet med Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har bidragit till att åtta brukare har gått från daglig verksamhet till arbete. Intern samverkan handlar mer om vardagsarbete, tex att kiosken på Härnögården sköts av personer i sysselsättningsåtgärder via Arbetslivsförvaltningens och vårt arbete i Vård och Omsorgscollege där syftet är att bli göra omvårdnadsyrket attraktivt. Socialnämnden har beslutat att omvårdnadspersonal inom äldreomsorg och Omsorg om funktionshindrade ska ha omvårdnadsutbildning eller motsvarande. Omvårdnadslyftet för äldreomsorgens personal har genomförts under året.

Den inventering av personers psykiska ohälsa i kommunen visar att boendesituationen är tillfredsställande men att behovet av sysselsättning för personer med psykisk ohälsa ej är tillgodosett. En handlingsplan där flera aktörer medverkar ska upprättas. Enligt socialtjänstlagen har värdighetsgarantier tagits fram inom äldreomsorgen och tillsammans med kommunens värdegrundsarbete är samtlig personal berörd. Två aktörer utöver kommunen utför hemtjänst och två aktörer utför servicetjänster enligt Lagen om valfrihetssystem (LOV). De privata utförarna står för ca 6,5 % av den utförda tiden.

En ekonomisk analys av individ- och familjeomsorgens kostnader har genomförts. Kommunens kostnader ligger i de flesta fall lågt, förutom när det gäller för barn och unga på institution. Under året har intervjuer genomförts med barn som är aktuella för insatser inom individ- och familjeomsorgen. Målsättningen har varit att öka barnens delaktighet i den sociala barnvården och ta lärdom av barnens åsikter

Förvaltningens stora behov av resurser, framförallt inom hemtjänstverksamheten har inneburit höga kostnader. Åtgärder pågår med en långsiktig handlingsplan och ett omfattande utvecklingsarbete. Vid årets början beviljades cirka 1000 hemtjänsttimmar/

dag jämfört med budgeterade 850 tim/per dag, vilket orsakat de ökade kostnaderna. Åtgärder har gjorts och vid årets slut är 850 tim/dag beviljade. Personal inom hemtjänstverksamheten deltar i ett utvecklingsarbete vars första syfte är att skapa nöjdhet hos kund samt effektivare och kostnadsmedveten verksamhet. Värdighetsgarantier införts och kommunens värdegrund har implementerats.

Ett nytt äldreboende med 20 nya lägenheter öppnar under hösten 2014. Ökade boendeplatser kan medverka till att personer med omfattande behov av hemtjänst ansöker om boendet istället. En ny gruppboende enligt LSS har öppnats på Volontärvägen. Utbildning i Specialpedagogik för personal inom funktionshinderområdet fortsätter. På RB demontering (daglig verksamhet) har ett miljöarbete påbörjats som ska leda till ISO certifiering.

Nämndens bidrag till de kommunövergripande målen

Nämnden har följt upp och utvärderat de övergripande målen för kommunen. Uppföljningen har gjorts utifrån nämndens egna verksamhetsmål, men även utifrån våra aktiviteter och indikatorer. Fullständig analys finns i nämndens beslutade verksamhetsberättelse, se kommunens hemsida.

- Startad - på spåret
- ◆ Startad - problem/varning
- Startad stora problem - aktiviteter fordras

Mål

- 1. Härnösand ska vara en kommun där människor känner sig delaktiga och betydelsefulla.
- 2. Härnösand ska vara en kommun där det ska vara lätt att ta del av de gemensamma resurserna och att komma i kontakt med kommunens tjänstemän och politiker.
- ◆ 3. Härnösand ska vara en kommun som erbjuder alla sina invånare goda livsvillkor
- 4. Härnösand ska vara en kommun där det finns en vital arbetsmarknad, ett vitalt näringsliv och ett förstklassigt utbud av skolor och utbildningar.
- 5. Härnösand ska vara en kommun som aktivt arbetar med att förbättra miljön.
- 6. Härnösand ska vara en kommun där medborgare, brukare, kunder och gäster bemöts med vänlighet, tydlighet och effektivitet.
- ◆ 7. Härnösand ska vara en kommun där alla medarbetare vet vad de ska göra och varför
- 8. Härnösand ska vara en kommun där samverkan är en självklarhet

- 9. Härnösand ska vara en kommun där alla medarbetare tillsammans jobbar systematiskt med fokus på små ständiga förbättringar för att höja kvaliteten på verksamheterna
- 10. Härnösand ska vara en kommun där medarbetarnas kompetens utvecklas för att möta de behov som finns från medborgare, brukare, kunder och gäster
- ◆ 11. Härnösand ska vara en kommun där alla chefer är goda ledare
- 12. Härnösand ska vara en kommun där människors olikheter ses som en tillgång och där strukturella hinder överbryggas
- 13. Härnösand ska vara en kommun där god ekonomisk hushållning är en självklarhet
- 14. Härnösand ska vara en kommun där uppföljningen präglas av en analys av hög kvalitet
- ◆ 15. Härnösand ska vara en kommun där politiker och tjänstemän har all den kunskap om den kommunala ekonomin och dess regelverk som uppdraget kräver.

Ekonomi

Utfall

Resultat (mnkr)	Utfall 2013	Utfall 2012
Intäkter	123,1	126,8
Kostnader	-588,5	-579,3
Nettokostnad	-465,4	-452,5
Skattemedel	467,5	448,0
Resultat	2,1	-4,5

Socialnämnden redovisar ett överskott om 2,1 mnkr 2013. I resultatet har nettokostnaden för socialnämndens verksamheter ökat med 12,9 mnkr i jämförelse med samma period 2012. Intäkterna har minskat från föregående år, främst beroende på att extra medeltilldelning från kommunfullmäktige var högre 2012. Kostnaderna har ökat med 9,2 mnkr i jämförelse med 2012. De största orsakerna till kostnadsökningen är lönerrevisionen och kostnader för nytt gruppboende LSS.

Utfall per verksamhetsområde

Verksamhetsuppföljning (mnkr)	Nettokostnad 2012	Nettokostnad 2013	Skattemedel 2013	Resultat 2013
Socialnämnden	-1,2	-1,3	1,2	-0,1
Förvaltningsledning	-16,6	-15,3	16,1	0,8
Administration	-6,8	-4,3	4,4	0,1
Serviceenhet		-9,5	10	0,5
Anhörig- och närståendestöd	-2,8	-2,6	3,2	0,6
Biståndsenhet	-6,0	-5,2	5,6	0,4
Betalningsansvar för utskrivningsklara	-2,4	-0,6	1,1	0,5
Hemtjänstpeng	0,0	-80,0	80,0	0,0
Kommunal hemtjänst	-88,5	-14,3	11,5	-2,8
Individ- och familjeomsorg	-64,2	-63,2	67,2	4,0
Omsorg om funktionshindrade	-116,0	-115,3	115,8	0,5
Entreprenad, omsorg om funktionshindrade	-9,4	-10,3	9,4	-0,9
Särskilt boende	-83,5	-86,6	85,5	-1,1
Entreprenad, särskilt boende	-41,4	-42,3	42,6	0,3
Sjuksköterskor/Rehab	-12,2	-13,1	13,3	0,2
Café och matsal	-1,4	-1,8	0,9	-0,9
Summa	-452,5	-465,4	467,5	2,1

Förvaltningsledningens överskott på 0,8 mnkr kan till största delen hänföras till Socialstyrelsens prestationsbaserade medel som utbetalats inom området psykisk ohälsa.

Betalningsansvar för utskrivningsklara redovisar ett överskott om 0,5 mnkr, vilket beror på att möjligheten att bereda plats på särskilt boende och korttidsenheten har förbättrats under året.

Hemtjänstpengen visar ett resultat i balans och det beror på extra medeltilldelning från kommunfullmäktige. Budget för hemtjänstpengen utgår från 850 beviljade timmar per dag med en utförd tid på 76 procent. Genomsnittligt antalet beviljade timmar uppgår under året till 908 tim/dag med en utförd tid på 81,6 procent. Biståndsenheten har genom utvecklad biståndsbeslutsprocess minskat antal beviljade beslut om hemtjänst per dag från årsskiftet 2012/2013. Genomsnittligt beviljade timmar per dag under det första tertialet uppgår till 942 timmar. Motsvarande siffra för tertial 3 är 874 timmar. De privata utförarnas andel av beviljade timmar uppgår till 5,4 procent i snitt under året.

För den kommunala hemtjänsten redovisas ett underskott på 2,8 mnkr. Hög sjukfrånvaro, höga overtidskostnader på grund av brist på vikarier samt vikariekostnader vid utbildningssatsning av ordinarie personal, har varit bidragande orsaker till redovisat underskott. Dessutom har inte timsättningen för utförd hemtjänst räknats upp inför 2013. 2013 års volym och kostnad för den kommunala hemtjänsten, visar att timsättningen skulle behöva höjas med drygt 6 procent för ett resultat i balans.

Individ- och familjeomsorgen redovisar ett överskott på 4 mnkr

i förhållande till budget. Bidragsintäkterna uppgår under 2013 till 34,7 mnkr, vilket är 4,5 mnkr mer än budgeterat. Det är främst intäkter från Migrationsverket som återsökts för extraordinära kostnader som utgör merparten av överskottet. Den totala kostnaden för placerade barn och unga uppgår till 21,4 mnkr, vilket ger ett överskott på 1 mnkr. Placeringar av vuxna redovisar ett underskott på 0,8 mnkr i förhållande till budget. Kostnaderna för försörjningsstöd har ökat med 1,5 mnkr jämfört med föregående år, vilket också utgör årets underskott för den verksamheten.

Omsorg om funktionshindrade redovisar ett överskott på 0,5 mnkr. Bidrag och övriga intäkter ligger 5,4 mnkr bättre än budget, vilket främst beror på återsökta medel från Migrationsverket samt extra medel från kommunfullmäktige. Kostnaderna för personlig assistans genererar ett underskott om 3,1 mnkr på grund av att antal personer som beviljats personlig assistans enligt LSS (Lagen om Stöd och Service till vissa funktionshindrade) har ökat. Detta med anledning av att Försäkringskassan avslagit ansökningar om assistansersättningar.

Entreprenad inom området omsorg om funktionshindrade redovisar ett underskott på 0,9 mnkr för extra personalkostnader på grund av kostnader i samband med vattenskada.

Särskilt boende inom äldreomsorgen redovisar ett underskott på 1,1 mnkr i förhållande till budget. Orsak till underskottet är främst ökade personalkostnader på grund av ökad vårdtyngd, smittskyddsåtgärder samt höga sjukskrivningskostnader.

Café och matsal visar på ett underskott om 0,8 mnkr vilket beror på hög sjukfrånvaro, lägre försäljningsintäkter och en ej budgeterad kostnad för städ av Ängecenter.

Investeringar

Investeringar (mnkr)	Investering 2012	Investering 2013	Årsbudget 2013	Avvikelse mot årsbudget 2013
Sängar, SÄBO	0,3	0,3	0,3	0,0
Inventarier	0,5	0,3	0,7	0,4
Larm	0,2	0,0	0,0	0,0
Summa	1,0	0,6	1,0	0,4

Inom särskilt boende har sängar bytts ut till en kostnad av 0,3 mnkr. Skrivare och möbler är inköpta för 0,3 mnkr.

På grund av flexibelt inköpsstopp i den handlingsplanen som framtogs under hösten 2013 har inte inköp fullföljts enligt planering.

Framtiden

I februari övertar kommunen ansvaret för Hemsjukvård från Landstinget Västernorrland. Kostnaderna för försörjningsstödet är starkt beroende av vad som händer i andra ersättningsystem, framförallt a-kassa, sjukpenning och tillgången på arbete, vilket påverkar kommunens kostnader. Samarbetet med Arbetslivsförvaltningen och Arbetsförmedlingen fokuserar på att förbättra möjligheterna till personers egen försörjning. Tillgängligheten förstärks inom många verksamheter och anpassas för personer med funktionsnedsättning. ISO-certifiering av miljöarbetet på omsorgens dagliga verksamhet, RB demontering, beräknas vara klart till sommaren 2014. Detta leder till kvalitetshöjning och miljöanpassning. Satsningen på kompetenshöjning för personal inom funktionshinderområdet fortsätter. Förvaltningens personal kommer under 2014 att delta i ett utvecklingsarbete. Syftet är i första hand att stärka kvalitet och nöjdhet hos brukare, men målet är också att förbättra de ekonomiska resultaten och medverka till utveckling hos medarbetare. Hösten 2014 öppnar ett nytt äldreboende med 20 lägenheter på Hospitalsgatan. Lägenheter iordningställs för parboende. En vaktmästartjänst inrättas vilket leder till att avlasta övrig personal som kan fokusera på stödet till brukarna. Statliga stimulansmedel har tilldelats för implementering av värdighetsgarantier inom äldreomsorgen och arbetet med kommunens värdegrundsfrågorna fortsätter. Bistånds enheten tar fram metodstöd som kan leda till förbättringar i biståndsbedömning. Handläggarna erbjuds utbildning för att möta framtidens nya krav från brukare. För att säkra bemanning och kommande behov av rekrytering fortsätter arbetet i Vård och Omsorgscollege som är en samverkan mellan arbetsgivare och utbildare.

AB Härnösandshus

Härnösandshus ägs i sin helhet av Härnösands kommun. Bolaget är Härnösands största bostadsbolag med 1 780 lägenheter fördelat på följande boendeformer, vanliga lägenheter, plusboendelägenheter, studentlägenheter och övernattningslägenheter.

Härnösandshus vanliga hyresrätter finns centralt belägna i Härnösands tätort och uppgår till ca 1 300 st.

Antal lägenheter i Härnösandshus Plusboende uppgår till 380 st och finns i 8 st fastigheter i centrala Härnösand. Plusboende är i grunden fräscha hyreslägenheter anpassade för lite äldre hyresgäster, samlade i utvalda hus i flera av våra mest attraktiva bostadsområden. I Plusboende finns hög bekvämlighet, trygghet och tillgång till gemensamma utrymmen för aktiviteter som främjar gemenskapen mellan hyresgästerna. Plusboende är alltjämt en populär boendeform som intresserar en stor del av Härnösandsborna. Plusboende har också rönt stort intresse utanför Härnösand med många studiebesök som följd.

Härnösandshus har ca 80 studentlägenheter. Det finns både möblerade och omöblerade studentlägenheter samlade i 4 fastigheter. I alla våra studentlägenheter ingår bredband. Sveriges förenade studentkårer har i sin bostadsrapport för 2013 givit s.k. grönt ljus för Härnösand som en av endast fyra högskole- och universitetsorter som tillhandahåller en bostadsgaranti för studenter.

Härnösandshus har vid årsskiftet avvecklat sitt korttidsboende och studentboende på Södergården. Lokalerna har tagits över av socialförvaltningen och skall byggas om till ett särskilt boende för äldre.

Härnösands kommunfastigheter äger sedan 1997-12-30 lokaler för i huvudsak kommunal verksamhet. I fastighetsbeståndet finns bland annat Rådhuset, räddningstjänstens byggnad, samt fritidsanläggningar, t.ex. Simhallen och Höglätten .

Förändringar i fastighetsbeståndet

Den största förändringen i fastighetsbestånd genomfördes vid årsskiftet då Härnösandshus avvecklade student- och korttidsboendet på Södergården.

På fastigheten Bågen-Pilen har inglasning av 72 balkonger skett för att minska buller från Ådalsbanan. På fastigheterna Vägmannen 8 och 13 har också inglasning av balkonger genomförts, sammanlagt har ett tjugotal balkonger glasats in.

Härnösands kommunfastigheter har under 2013 uppfört en ny ishockeyrink på Höglätten. En ishockeyrink med s.k. NHL-mått som till ytan är mindre än en traditionell hockeyrink. Den första i sitt slag i Sverige. I samband med uppförandet har förberedelser skett för att i framtiden kunna bygga väggar och tak.

På Simhallen har damernas och herrarnas omklädningsrum byggts om och nya skåp har köpts in. Receptionen har byggts om och ett nytt läs- och passersystem har anskaffats. Simhallens terrass har också glasats in vilket förbättrar möjligheterna för restauratören att utnyttja terrassen.

Rådhusets utvändiga mark och markbeläggningen i rotundan har byggts om. En ny ramp för rörelsehindrade har anlagts och Rådhusparken har rustats upp.

Under 2013 har också arbetet med den nya ridanläggningen påbörjats. Programarbetet har genomförts och en systemhandling har tagits fram. Under första kvartalet 2014 kommer ett förfrågningsunderlag att skickas ut. Arbetet med den nya ridanläggningen beräknas pågå under hela 2014 och delar av 2015.

Investeringar och underhåll

Koncernens totala underhåll inklusive reparationer har under 2013 uppgått till 22,1 mkr (23,0). Årets investeringar uppgick till 9,8 mkr (54,4). Reparations- och underhållskostnaderna samt investeringarna fördelar sig på respektive bolag i koncernen enligt följande:

Härnösandshus har genomfört reparations- och underhållsåtgärder för 19,9 mkr och investerat 0,7 mkr i fastighetsbeståndet. Härnösands kommunfastigheter har genomfört reparations- och underhållsåtgärder i fastighetsbeståndet för 2,2 mkr och gjort investeringar för sammanlagt 9,1 mkr.

Bostadshyror

Hyran för 2013 har höjts med 1,69 %.

Enligt SABO:s statistik har Härnösandshus vid utgången av 2013 den tredje lägsta genomsnittshyran bland de kommunägda bostadsföretagen i länet och betydligt lägre än genomsnittshyran i riket.

Under slutet av 2013 avslutades förhandlingarna om 2014 års hyror. Parterna var efter förhandlingarna överens om att hyran för 2014 skall höjas med 1,42 %.

Verksamhetssystemet

Det kontinuerliga förbättringsarbetet i enlighet med verksamhetssystemets intentioner fortsätter. Personalen arbetar målmedvetet och engagerat vidare med verksamhetssystemet vilket har inneburit att bolaget vid årets revision rekommenderats fortsatt ISO-certifiering i kvalitet (ISO 9001), miljö (ISO 14001) och arbetsmiljö (AFS 2001:1 samt OHSAS 18001) för den kommande tre års perioden.

Marknadsundersökning

Under 2013 har Härnösandshus låtit genomföra den marknadsundersökning som enligt verksamhetssystemet skall ske vartannat år.

Resultatet av undersökningen är glädjande. Av undersökningen att döma, där intervjubolaget frågat både hyresgäster hos Härnösandshus och ett slumpmässigt urval av andra Härnösandsbor, behåller bolaget sin position som det ledande bostadsföretaget

i Härnösand. På en femgradig skala erhåller Härnösandshus ett genomsnittligt betyg på 3,8. Konkurrenternas genomsnittliga betyg ligger mellan 2,5-3,6.

Undersökningen visar också att hyresgästerna är nöjda med sitt boende. Både lägenheten och boendet som helhet får ett medelbetyg på 4,1. Hyresgäster och övriga som under året varit i kontakt med Härnösandshus medarbetare är väldigt nöjda med det bemötande och den service som tillhandahålls. Medelbetyget för samtliga personalkategorier ligger mellan 4,1-4,4.

Härnösandshus nöjd kund index, NKI uppgår till 80 (av 100).

Årets resultat

Härnösandshus redovisar ett positivt resultat före bokslutsdispositioner på 6,1 mkr. Efter ett lämnat koncernbidrag till dotterbolaget Härnösands kommunfastigheter och justering av det bokförda värdet på en fastighet uppgår årets resultat till 2,1 mkr.

År 2013 har varit ett bra år för Härnösandshus. Uthyrningsgraden har under andra halvåret varit mycket hög. Vid årsskiftet uppgick uthyrningsgraden till 98,9 %. Endast 6 vanliga lägenheter och 13 studentlägenheter var tillgängliga för uthyrning.

Räntekostnaderna har minskat successivt under året, vilket har en positiv effekt på bolagets rörliga lån. Under året har fyra lån omsatts vilket också har medfört lägre räntekostnader. Driftkostnaderna har överstigit budget och detta beror framförallt på ökade kostnader för snöröjning och taksrottning i början av året.

Kostnader för reparationer och underhåll understiger budget något. Kostnaden för planerat underhåll och inre lägenhetsunderhåll är i nivå med budget medan kostnaden för reparationer understiger budget.

Härnösandshus-koncernen fortsätter konsolideringen och det koncernbidrag som lämnas från moderbolaget till dotterbolaget har, precis som föregående år, använts för att justera det bokförda värdet på fastigheter i dotterbolaget.

I moderbolaget Härnösandshus har justering av en fastighets bokförda värde också genomförts.

Koncernens resultat för 2013 utvisar en vinst på 2,1 mkr.

Under 2014 kommer Härnösandshus att fortsätta sitt miljöarbete. Under nästa år planerar bolaget bl.a. att bygga om delar av värmelanläggningen på fastigheten Spjutet 1 för att ytterligare spara energi. Även på fastigheten Masten kommer energiåtgärder att genomföras för att energieffektivisera fastigheten. Förhoppningsvis kommer ytterligare ett nytt gruppboende för socialförvaltningens räkning att uppföras. Härnösandshus utreder också möjligheterna att bygga en ny fastighet samt tillskapa ett s.k. trygghetsboende i en befintlig fastighet.

Resultaträkning (mnkr)	2013	2012
Intäkter	143,6	141,4
Kostnader	-97,8	-96,2
Avskrivningar	-18,3	-18,4
Finansiella intäkter	0,3	0,5
Finansiella kostnader	-20,4	-21,1
Nedskrivningar anläggningstillgångar	-5,3	-3,2
Rörelseresultat efter finansnetto	2,1	3,0
Extraordinära kostnader	0	0
Skatt	0	0
Årets resultat	2,1	3,0

Härnösand Energi & Miljö AB

HEMAB-koncernens verksamhet är uppdelad i fyra affärsområden; Fjärrvärme, Återvinning (fd Renhållning), Vatten och Elnät. Elnätverksamheten bedrivs i dotterbolaget HEAB medan övriga verksamheter bedrivs i moderbolaget. Koncernens nettoomsättning uppgick till 285,1 miljoner kronor (280,2) och resultat före skatt blev 8,4 miljoner kronor (13,8). Det låga resultatet beror av kostnader hänförliga till reparationsarbeten i elnätet efter stormen Ivar. Investeringar i materiella anläggningstillgångar uppgick till 79,8 miljoner kronor (74,5) och bestod i huvudsak av anläggningar för el, fjärrvärme och vatten samt Härnösands Kretsloppspark.

Resultaträkning (mnkr)	2013	2012
Intäkter	298,4	293,8
Kostnader	-231,2	-221,4
Avskrivningar	-48,6	-46,2
Finansiella intäkter	0,3	0,3
Finansiella kostnader	-10,4	-13,1
Resultat från andel i intresseföretag	-0,2	0,4
Resultat efter finansiella poster	8,4	13,8
Skatt	-1,9	-2,8
Årets resultat	6,4	11,0

Målsättningen "länets lägsta priser" fortsätter prägla våra verksamheter och inom områdena fjärrvärme för småhus och flerbostadshus samt vatten/avlopp för flerbostadshus och elnät till villor har vi uppnått målet. Vad gäller flerbostadshus passerades Sundsvall under året då Härnösand intog första platsen med lägsta totalpris i Västernorrland då det gäller driftkostnader för alla nyttigheter. Nysatsningar på kommunikation genomfördes i form av närvaro på Facebook samt lansering av filmer på YouTube. Arbetet med skolsamverkan tog sig nya uttryck med distribution av läromedel i grundskolan samt medverkan i ansökningar om nya Yrkehögskoleutbildningar.

Fjärrvärme – fokus på leveranssäkerhet och vindkraft slår rekord

Mötena med våra kundrepresentanter, kundforum, hölls i april och november med information om budget, prisjusteringar, resultat, investeringar och framtidsplaner. Alla affärsområden medverkade vilket var mycket uppskattat.

I december bjöds alla kunder, företag såväl som privatpersoner in till de årliga Reko-träffarna. Förutom informationsträffar med kunder och kundrepresentanter så bjöd vi i början av året in allmänheten till en julgransplundring på vårt kraftvärmeverk. Rundvandring, tipspromenad, ponnyridning och hamburgare stod på programmet.

Årets nyutbyggnad av fjärrvärmenätet skedde längs Södra vägen (E4). Totalt anslöts 29 nya kunder till fjärrvärmenätet i Härnösand som nu har drygt 1900 kunder eller anslutningspunkter.

Tillgängligheten på värmeleveranserna har varit hög. Tillgängligheten på elproduktionen i kraftvärmeverket var lägre än normalt på grund av problem med ångturbinen. Vindkraftverken

producerade drygt 20 procent mer än budgeterad energimängd.

En reservpanna har installerats på Härnön för att öka leveranssäkerheten. El- och automationsutrustning för att kunna styra och övervaka yttre reservpannorna från kontrollrummet vid huvudproduktionsanläggningen har installerats. Äldre fjärrvärmeledningar i centrum med en total längd på cirka 1000 meter har bytts ut.

Solenergiföretaget Absolicon, som levererat den stora solenergianläggningen till Härnösands Energipark, försattes i konkurs under året. Driften av anläggningen påverkas inte av konkursen. Jordbruksverket beviljade 1,5 miljoner kronor till ett unikt algprojekt där vi tillsammans med Alkraft under 2013 och 2014 ska genomföra ett algodlingsprojekt i Härnösands Energipark

Tillståndsansökan för uppförande av fyra vindkraftverk vid Spjutåsberget mellan Fröländ och Häggdånger lämnades in till Länsstyrelsen i april. Ansökan kompletterades under hösten och har därefter varit ute på remiss.

Fjärrvärmeförsäljningen uppgick till 175 GWh (178) och elförsäljningen från kraftvärmeproduktionen uppgick till 39 GWh (44). Vindkraftverken producerade tillsammans 18 GWh (12).

Återvinning – Härnösands Kretsloppspark invigs

Efter en längre tids planering byggdes och invigdes Härnösands Kretsloppspark under året. Förbättrad arbetsmiljö samt ökad service har varit målet, vilket uppnåtts genom bland annat enklare avfallslämnande, personlig service samt ökade öppettider. Satsningen har genomförts i samarbete med Härnösands kommun. Underlaget för att hålla kvällsöppet i Åland har minskat, varför det upphört under hösten.

En digital sorteringsguide lanserades under året för den som vill ha hjälp med information om hur avfall ska sorteras. Tjänsten är placerad på HEMABs hemsida, men kan med några knapptryckningar utgöra en "app"-liknande funktion i Smartphones.

Affärsområdet står inför nya utmaningar och projekt i en ökad omfattning. Affärsområdet samt verksamheten i Åland bytte namn och en delvis ny organisation sjuösettes.

En ordentlig översyn av renhållningstaxan har gjorts. Från 1 april betalar alla kunder i Härnösand två delar; grundavgift och hämtningsavgift. Den nya fastighetsrenhållningstaxan är beslutad av Kommunfullmäktige. Nyheter är bland annat kostnadsfritt lämnande av byggavfall för privatpersoner samt kostnadsfritt lämnande av möbler från bostäder oavsett om det är privatperson eller företag som lämnar. För att finansiera alla förändringar har grundavgiften justerats för samtliga kunder.

Kommunfullmäktige beslutade att obligatorisk insamling av matavfall ska införas. Ett projekt med planering, upphandling och kommunikation sjuösettes under året och vid utgången av 2016 ska insamlingssystemet vara fullt infört. Härnösand kommer att vara första kommun norr om Stockholm att erbjuda flerfackskärl där kunderna erbjuds hämtning av matavfall, brännbart och förpackningar.

Efter att Energimyndigheten beviljat vårt projekt, Härnösand biogas, 13 miljoner i medfinansiering har vi nu valt att gå vidare och titta närmare på lokalt omhändertagande av matavfall och avloppsslam genom rötning. Samråd genomfördes under slutet av året.

Vi har komposterat matavfall från Sundsvall, totalt upp till 4000 ton per år under den avtalade fyraårsperioden. Komposteringen sker vid Ålands återvinningsanläggning. Den färdigkomposterade myllan används vid sluttäckning av deponiytor.

Från 1 januari 2013 tog Förpacknings- och Tidningsinsamlingen (FTI AB) över ansvaret för snöröjning, sandning och städning vid 22 återvinningsstationer i Härnösands kommun där vi genom åren haft olika avtalade ansvar för tömning, tillsyn och skötsel.

Vatten – driftsäkerhet och effektiviseringar

För att anpassa oss till miljöbalkens bestämmelser vill vi förnya vårt tillstånd för Kattastrands reningsverk. Samråd har hållits med boende i närområdet och berörda organisationer.

Målet att minska kemikalieanvändningen i reningsverken har gett resultat. Reningen har blivit bättre och doseringen av kemikalier har på vissa håll minskat med närmare 50 procent med bibehållen eller ibland bättre rening.

Efter genomfört samråd lämnade vi i april in ansökan till Länsstyrelsen om fastställande av vattenskyddsföreskrifter för Brunne Vattenskyddsområde. Arbetet är strategiskt mycket viktigt för att trygga vårt dricksvatten.

Vi beslutade om att delta i ett frivilligt projekt om ytråvatten, ”Riskklassning av svenska ytråvatten”, som drivs av Livsmedelsverket. Ökad kunskap om mikrobiologiska risker är målet, vilket ska uppnås genom utökad periodisk provtagning och analys. Nio svenska vattenproducenter deltar. Arbetet skall utmynna i en handbok som stöd avseende mikrobiologiska risker.

NCC Roads tog 1 juni över driften av Härnösands gator för en period av fem år med en optionstid av två år. I överenskommelsen ingår också beredskap för va-ledningsnätet samt en fastställd ekonomisk volym på cirka 6 miljoner kronor per år för ombyggnadsarbeten på va-ledningsnätet.

Förnyelsearbetet av va-ledningarna har fortsatt. Bland större ombyggnadsprojekt kan nämnas Ankarvägen, Aspvägen, Rönngatan etapp 3, Marinvägen etapp 3 och två ombyggnadssträckor i Häggdånger. Dessutom har också ett antal mindre projekt genomförts.

Sett till en 10-års-period motsvarar antalet driftstörningar under året ett medelår. Några översvämningar i källare har

dessvärre inträffat och några vattenläckor har medfört störningar i vattenförsörjningen hos kunder.

Va-taxan behölls oförändrad inför 2013 jämfört med året innan.

Elnät – skador efter stormen Ivar och lägsta pris till villor

Natten mot 13 december härjade stormen Ivar. Omfattningen av skadorna som uppstod var större än vad vi upplevt i tidigare stormar. Som jämförelse kan nämnas stormen Dagmar som gav upphov till reparationskostnader inklusive avbrottsersättning på 2,5 miljoner kronor. Motsvarande siffra för stormen Ivar kommer att bli cirka 8 miljoner kronor.

Arbetet med reparationer präglades av lojalitet och målfokusering. Vår personal, frivilliga samt entreprenörer och hitresta branschkollegor har gjort en stor bedrift. Totalt var det mer än 100 personer som arbetade i störningsorganisationen och som mest var 55 personer samtidigt i tjänst. Personal från alla verksamheter inom HEMAB ställde upp. Efter 6 dygn hade den sista åretruntboende fått strömmen åter.

En årlig risk- och sårbarhetsanalys med åtgärdsplan avseende leveranssäkerheten i elnätet lämnas in till Energimarknadsinspektionen. Arbetet med att vädersäkra elnätet har pågått många år. Kanske ska vi se om vi ekonomiskt kan orka med att ytterligare öka takten att gräva ner elkablar på landsbygden. Idag ligger vi på en takt av 25 km per år i vårt vädersäkringsprojekt ISO 2020 vars mål är att alla högspänningsledningar ska vara isolerade år 2020. I området Gånsviks By - Lotsstugan pågår arbete med att ersätta 3,3 kilometer oisolerad luftledning med jordkabel och mellan Ultrå och Brunne förlades 13 kilometer kabel i rör i samarbete med ServaNet.

I Murbergets fördelningsstation har ett nytt ställverk och ny kontrollutrustning installerats.

Från 1 juli tog vi åter över drift och underhåll av Härnösands kommuns gatubelysning samt tillsyn av belysning på fritidsanläggningar med mera som ägs av Härnösands kommun.

Infrastruktur för bredband

Driften av Härnösands, Sundsvalls, Timrås och Ånges stadsnät är gemensam och bedrivs i ServaNet AB, som ägs av HEMAB, Sundsvall Elnät och Ånge kommun. Kommunerna i Strömsund, Berg och Ragunda ansluter som nya delägare under 2014 i syfte att trygga tillgång till kompetens och att påbörja en långsiktig satsning på utbyggnad av fibernät i sina respektive kommuner. HEMAB äger fortfarande 100 procent av infrastrukturen i Härnösand med optofiber, kanalisation med mera.

Räddningstjänsten Höga Kusten - Ådalen

Verksamhetens mål

I Lag om skydd mot olyckor (LSO) anges nationella mål för verksamheten. De nationella målen har kompletterats med lokala verksamhetsmål. De lokala verksamhetsmålen benämns säkerhets- och prestationsmål.

Nationella mål

Att i hela landet bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö ett med hänsyn till de lokala förhållandena tillfredsställande och likvärdigt skydd mot olyckor.

För att uppnå det övergripande målet i lagen skall olycksförebyggande och operativ verksamhet bedrivas i kommunen.

För att skydda människors liv och hälsa samt egendom och miljö skall kommunerna se till att åtgärder vidtas för att förebygga bränder och skador till följd av bränder samt, utan att andras ansvar inskränks, verka för att åstadkomma skydd mot andra olyckor än bränder.

Räddningstjänsten skall planeras och organiseras så att räddningsinsatserna kan påbörjas inom godtagbar tid och genomföras på ett effektivt sätt.

Lokala verksamhetsmål

I handlingsprogram för skydd mot olyckor 2012-2015 finns de övergripande lokala säkerhetsmål fastställda. Dessa mål beskriver vilken verkan Räddningstjänsten Höga Kusten – Ådalens förebyggande verksamhet och räddningstjänstverksamhet ska ha på samhället och medborgarna. Målens utformning indikerar vilken nytta samhället kan förvänta sig av förbundets tjänster.

- Brandsäkerhet
  - Brandskyddet i bostäder ska öka.
  - Bränder med stora konsekvenser ska förhindras.
- Trafiksäkerhet
  - Trafiksäkerheten för barn och ungdomar ska öka.
- Vattensäkerhet
  - Säkerheten vid hamnar och badplatser ska öka.
- Naturrelaterade
  - Konsekvenserna av eventuella naturrelaterade olyckor ska minskas.
- Räddningstjänst
  - Det mänskliga lidandet till följd av olyckor ska minimeras.

2013 år verksamhet

Ekonomiskt påverkades 2013 av att diskoteringsrörelsen sänktes vilket innebar att pensionskostnaderna ökade med 1 755 000 kr. Denna förändring gick inte att förutse i samband med budgetarbetet. Resultatet blev – 812 000 kr vilket var ca 500 000 kr bättre än budget om de extraordinära kostnaderna räknas bort.

Antalet akuta uppdrag var det högsta någonsin. Ökningen beror på att servicen till kommunerna och Landstiget ger fler akuta uppdrag.

Det mest krävande arbetet var höstens översvämningar och stormar. Det innebar inga stora och omfattande räddningsinsatser men framkomlighetsproblem och strömbortfall fick som konsekvens att möjligheten att nå de som behövde hjälp begränsades och att medborgarna inte kunde nå 112 vid behov.

Räddningstjänsten gav stöd till kommunernas ledningsorganisationer och till förvaltningar som behövde hjälp.

Måluppfyllelsen i förhållande till verksamhetsplanen är mycket god. Därutöver har många andra uppgifter som tillkommit utförts.

Förebyggande åtgärder

2013 års tematillsyn har varit privata vårdboenden och samlingslokaler. De privata vårdboendena har haft fler brister än förväntat. 8 förelägganden varav ett är överklagat. Inga förelägganden har skrivits efter tillsyn av samlingslokaler.

2012 var kommunala vårdboendena årets tema. Uppföljningen av de anmärkningar som identifierades har tagit en hel del resurser även 2013.

I övrigt har remisser besvarats, råd och information till allmänhet och kommuner genomförts i normal omfattning, tillsyn och tillståndsprövning avseende brandfarliga och explosiva varor genomförts enligt plan, m.m.

Räddningsinsatser

Totalt antal akuta uppdrag 2013 var det högsta någonsin. Antalet räddningsinsatser var av normal omfattning. En marginell minskning av antalet trafikolyckor syns i statistiken.

Ökningen av insatser beror på att samtliga brandstationer, förutom Ullånger, numera åker på i väntan på ambulans (IVPA), ökat antal automatiska brandlarm och att lyfthjälpen till hemtjänsten ökat.

Efterföljande åtgärder

Fördjupade olycksundersökningar genomförs vid samtliga olyckor med dödlig utgång och stora och/eller komplicerade räddningsinsatser.

De två största bränderna under året var McDonalds och Fiskekroken vilka båda skedde i Härnösand. Dessa insatser har utvärderats och gett ett bra underlag till förbättringar av verksamheten. Utöver dessa har ett antal olyckor med dödlig utgång utretts.

Mervärden - sambruk

Strategiskt har idéer kring mervärden/sambruk med medlemskommunerna startats upp och andra idéer studerats djupare med målet att öka Räddningstjänstens stöd till den kommunala servicen. 2013 var första året som grundläggande brandskyddsutbildning för kommunala medarbetare genomfördes inom ramen för Räddningstjänstens uppdrag.

Planering för övertagande av brandsläckarservice i alla kommunala objekt har genomförts med målsättningen att starta upp verksamheten 2014.

Larmprocessen dvs från en larmindikation till åtgärd är en kostsam process med allt för dålig beställarkompetens i våra tre

kommuner. Diskussion har skett mellan förbundets medlemskommuner och Örnsköldsviks kommun med resultatet att en förstudie kommer att genomföras under 2014.

Ekonomi

Kommunalförbund står under lagen om balanskrav, alltså att det finns ett krav att enskilda kommuner, landsting och kommunalförbund inte får besluta om en budget där kostnaderna överstiger intäkterna. Det finansiella målet för Räddningstjänsten Höga Kusten Ådalen har fastställts av respektive kommunfullmäktige och är att resultatet skall uppgå till 0,5 % av omsättningen. För 2013 har att förbundet inte nått det finansiella målet då det blev ett underskott på 812 000 kr.

Orsaken till underskottet var den förändring av diskontoreringsräntan som ökade pensionskostnaderna med 1 755 000 kr. Denna förändring gick inte att förutse i samband med att budgeten fastslogs.

Bortsett från de extraordinära kostnaderna har den ekonomiska hushållningen fungerat väl. Den största anledningen till det ”goda” resultatet är att 2013 var befriat från långvariga räddningsinsatser vilka är kostsamma. I övrigt överensstämmer budget och utfall på ett bra sätt.

Resultaträkning (mnkr)	2013	2012
Intäkter	4,9	6,5
Kostnader	-69,6	-67,5
Avskrivningar	-3,0	-2,8
Verksamhetens nettokostnader	-67,6	-63,8
Kommunbidrag	68,9	66,9
Finansiella intäkter	0,2	0,2
Finansiella kostnader	-0,5	-0,8
Resultat före extraordinära poster	1,0	2,5
Extraordinära kostnader	-1,8	0,0
Årets resultat	-0,8	2,5

Investeringar

Den stora investeringen 2013 var utrustning för digital utalarmering. Kravet kom från SOS-alarm AB att analoga larm skulle bytas ut mot digitala larm. Valet föll på att utalarmering av räddningsstyrkorna skulle ske via RAKEL-nätet.

I övrigt har det investerats i räddningsmateriel och fordon där gammalt bytts ut mot nytt.

Totalt har förbundet investerat för ca 2,0 mnkr.

Framtid

Den stora utmaningen framöver är att säkerställa rekryteringen av medarbetare. De problem vi börjar se kan komma att försvåra förmågan att både förebygga bränder och andra olyckor samt genomföra räddningsinsatser.

Som ett resultat av alarmeringstjänstutredningen kommer en proposition att läggas under våren 2014. Troligen kommer förslaget att föreslå en ny myndighet för alarmeringstjänsten och 112. Vad det innebär för räddningstjänsten och den kommunala krisberedskapen är inte redovisat i detalj. Beroende på var staten lägger gränssnittet mellan utalarmering och ledning av räddningstjänst krävs ett nytt sätt att ta över ansvaret för att leda räddningsinsatser.

Under 2014 kommer brandstationen i Nyland att läggas ner och delar av verksamheten att flyttas till Höga Kusten airport. För att bibehålla och förbättra den operativa beredskapen krävs nya metoder och andra arbetsätt än idag.

Ett värdegrundsarbete internt inom organisationen skall genomföras under de närmaste åren. Arbetet kommer att starta med en inventering som är grunden för de kommande aktiviteterna.

RESULTATRÄKNING

Mnkr		Kommun 2013	Kommun 2012	Koncern 2013	Koncern 2012
Verksamhetens intäkter	Not 1	247,1	224,2	630,7	588,6
Verksamhetens kostnader	Not 2	-1 521,9	-1 469,2	-1 791,0	-1 719,2
Jämförelsestörande poster	Not 3	23,7	19,1	23,7	24,2
Avskrivningar	Not 4	-22,5	-18,1	-95,7	-86,8
Verksamhetens nettokostnader		-1 273,5	-1 244,0	-1 232,3	-1 193,2
Skatteintäkter	Not 5	1 011,4	1 001,8	1 011,4	1 001,8
Generella statsbidrag o utjämning	Not 6	301,3	271,8	301,3	271,8
Finansiella intäkter	Not 7	6,5	10,0	2,7	2,3
Finansiella kostnader	Not 8	-27,1	-36,4	-53,8	-61,9
Jämförelsestörande finansiella poster	Not 9	-70,0		-70,6	
Resultat före extraordinära poster		-51,5	3,1	-41,3	20,9
Skattkostnad	Not 10			-1,9	-2,8
Årets resultat		-51,5	3,1	-43,2	18,0

KASSAFLÖDESRAPPORT

Mnkr		Kommun 2013	Kommun 2012	Koncern 2013	Koncern 2012
Den löpande verksamheten					
Årets resultat		-51,5	3,1	-43,2	18,0
Justering för av- och nedskrivning		22,5	18,1	95,7	86,8
Justering för gjorda avsättningar		42,2	13,7	44,0	0,0
Justering för ianspråktaga avsättningar		-0,1	-12,2	0,0	-31,9
Ej likviditetspåverkande poster	Not 26	0,5	0,0	0,0	0,0
Justering för uppskjuten skatt		0,0	0,0	1,9	2,8
Utbetalning pensionsstiftelse		-88,5	0,0	-88,5	0,0
<i>Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital</i>		<i>-74,9</i>	<i>22,7</i>	<i>9,9</i>	<i>75,</i>
Ökning (-) / Minskning (+) förråd och varulager		2,5	-2,5	1,95	-3,2
Ökning (-) / Minskning (+) kortfristiga fordringar		35,8	-5,6	47,5	-1,5
Ökning (+) / Minskning (-) kortfristiga skulder		7,0	-17,8	11,3	-115,1
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-29,6	-3,2	70,6	-44,0
Investeringsverksamheten					
Investering i materiella anläggningstillgångar		-77,5	-72,6	-195,8	-215,4
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	Not 27	0,0	12,2	32,9	58,8
Bidrag till materiella anläggningstillgångar		1,7	9,2	1,7	9,2
Investering i immateriella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0	0,1
Investering i finansiella anläggningstillgångar		-2,6	0,0	-2,4	-0,8
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-78,4	-51,2	-163,6	-148,1
Finansieringsverksamheten					
Ökning långfristiga fordringar		-3,3	0,0	0,3	-0,8
Minskning av långfristiga fordringar		0,0	122,7	0,0	0,0
Långfristig upplåning		0,0	0,0	-14,3	260,5
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		-3,3	122,7	-14,0	259,7
Årets kassaflöde		-111,3	68,3	-107,0	67,6
Likvida medel vid årets början		130,6	62,3	187,9	120,3
Likvida medel vid årets slut		19,3	130,6	80,9	187,9
Förändring av likvida medel		-111,3	68,3	-107,0	67,6

BALANSRÄKNING

Mnkr		Kommun 2013	Kommun 2012	Koncern 2013	Koncern 2012
TILLGÅNGAR					
Anläggningstillgångar					
Imateriella anläggningstillgångar	Not 11	0,0	0,0	0,3	0,3
Materiella anläggningstillgångar					
Byggnader, mark och tekn. anlägggn.	Not 12	377,2	335,1	1 848,3	1 793,4
Maskiner och inventarier	Not 13	29,5	17,1	90,6	80,0
Summa materiella anläggningstillgångar		406,7	352,2	1 938,9	1 873,4
Finansiella anläggningstillgångar					
Andelar i koncern- och intresseftg m fl	Not 14	182,4	179,8	10,6	8,2
Fordr. hos koncern- och intresseftg m fl	Not 15	10,0	8,1	4,8	4,9
Summa finansiella anläggningstillgångar		192,4	187,9	15,4	13,1
Summa anläggningstillgångar		599,1	540,1	1 954,6	1 886,7
Omsättningstillgångar					
Förråd mm	Not 16	0,1	2,6	6,7	8,6
Kortfristiga fordringar	Not 17	113,9	149,7	155,6	203,0
Kassa och bank	Not 18	39,8	147,5	80,9	187,9
Summa omsättningstillgångar		153,8	299,8	243,2	399,5
SUMMA TILLGÅNGAR		752,9	840,0	2 197,8	2 286,2
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
Eget kapital					
	Not 19				
Ingående eget kapital		-157,7	-160,8	89,8	64,0
Justering Hemab				3,0	7,8
Årets resultat		-51,5	3,1	-43,2	18,0
Summa eget kapital		-209,2	-157,7	49,6	89,8
Avsättningar					
Avsättning för pensioner	Not 20	693,1	741,0	700,9	747,6
Andra avsättningar	Not 21	3,1	1,6	17,0	14,8
Latent skatt				61,0	62,2
Summa avsättningar		696,2	742,6	778,9	824,6
Skulder					
Långfristiga skulder	Not 22	25,4	25,1	1 028,0	1 041,9
Kortfristiga skulder	Not 23	240,5	229,9	341,2	329,9
Summa skulder		265,9	255,0	1 369,2	1 371,8
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		752,9	840,0	2 197,8	2 286,2
Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser					
Borgensåtaganden	Not 24	1 088,3	1 103,4	1 088,3	1 103,4
Ansvarsförbindelser	Not 25	1 178,6	1 673,2	1 178,6	1 673,4

NOTER

Mnkr	Kommun 2013	Kommun 2012	Koncern 2013	Koncern 2012
Not 1 Verksamhetens intäkter				
Försäljningsintäkter	15,4	15,3	399,1	380,0
Taxor och avgifter	39,7	37,5	39,7	37,2
Hyror och arrenden	30,5	30,1	30,5	30,1
Bidrag	127,5	109,2	127,5	109,2
Försäljning verksamhet	30,5	31,0	30,5	31,0
Försäljning omst- och anlägg.tillgångar	3,5	1,1	3,5	1,1
Summa verksamhetens intäkter	247,1	224,2	630,7	588,6
Not 2 Verksamhetens kostnader				
Bidrag	-89,2	-87,0	-89,2	-87,0
Bränsle, energi o vatten	-9,9	-11,5	-9,9	-11,5
Entreprenader och köp av verksamhet	-222,8	-221,5	-222,8	-221,5
Tjänster	-39,6	-31,0	-39,6	-31,0
Löner, ersättningar och sociala avgifter	-851,3	-809,8	-851,3	-809,8
Pensioner inkl löneskatt	-44,4	-53,3	-44,4	-53,3
Lokalhyror	-160,6	-162,2	-160,6	-162,2
Material	-52,6	-48,3	-52,6	-48,3
Övriga verksamhetskostnader	-51,5	-44,6	-320,7	-294,6
Summa verksamhetens intäkter	-1 521,9	-1469,2	-1 791,0	-1 719,2
Not 3 Jämförelsestörande poster				
Återbetalning av försäkringar AFA	23,7	24,2	23,7	24,2
Bidrag Kommunfastigheter, Curlinghall	0,0	-5,1	0,0	0,0
Summa jämförelsestörande kostnader	23,7	19,1	23,7	24,2
Not 4 Avskrivningar				
Avskrivningar	-20,5	-18,8	-88,4	-84,3
Nedskrivning fastigheter AB Härnösandshus	0,0	0,0	-5,3	-3,2
Nedskrivning Skidan 3-7	0,0	0,7	0,0	0,7
Nedskrivning Bragebron	-0,5	0,0	-0,5	0,0
Nedskrivning Bryggör kanaludden	-1,6	0,0	-1,6	0,0
Summa avskrivningar	-22,5	-18,1	-95,7	-86,8
Not 5 Skatteintäkter				
Kommunalskatt	1 016,7	990,5	1 016,7	990,5
Avräkning kommunalskatt				
- slutavräkning föregående år	0,6	0,2	0,6	0,2
- preliminär avräkning innevarande år	-6,0	11,1	-6,0	11,1
Summa skatteintäkter	1 011,4	1 001,8	1 011,4	1 001,8
Not 6 Generella statsbidrag och utjämning				
Inkomstutjämning	213,9	190,8	213,9	190,8
Strukturbidrag	1,6	1,6	1,6	1,6
Bidrag för LSS-utjämning	43,9	29,2	43,9	29,2
Kommunal fastighetsavgift	41,8	42,3	41,8	42,3
Regleringsavgift	11,1	12,1	11,1	12,1
Kostnadsutjämning	-10,9	-4,2	-10,9	-4,2
Summa generella statsbidrag och utjämningsbidrag	301,3	271,8	301,3	271,8
Summa skatteintäkter och generella statsbidrag	1 312,6	1 273,6	1 312,6	1 273,6

Mnkr	Kommun 2013	Kommun 2012	Koncern 2013	Koncern 2012
Not 7 Finansiella intäkter				
Utdelning aktier	0,0	0,0	0,0	0,3
Ränteintäkter	1,7	0,6	2,3	1,8
Ränteintäkter från bolagen	0,2	6,5	0,0	0,0
Borgensprovision från bolagen	4,3	2,6	0,0	0,0
Övriga finansiella intäkter	0,4	0,3	0,4	0,3
Summa finansiella intäkter	6,5	10,0	2,7	2,3
Not 8 Finansiella kostnader				
Låneräntor	0,0	-0,2	-26,5	-25,8
Ränta pensionsskuld PFA	-2,2	-3,6	-2,2	-3,6
Ränta pensionsskuld garantipension och visstidspens.	-0,2	-0,5	-0,2	-0,5
Ränta pensionsskuld ansvarsförbindelse	-24,7	-32,0	-24,7	-32,0
Övriga finansiella kostnader	-0,1	-0,1	-0,3	-0,1
Summa finansiella kostnader	-27,1	-36,4	-53,8	-61,9
Not 9 Jämförelsestörande finansiella kostnader				
Sänkt diskonteringsränta på pensioner	-70,0	0,0	-70,6	0,0
Summa jämförelsestörande finansiella kostnader	-70,0	0,0	-70,6	0,0
Finansnetto	-90,6	-26,4	-121,6	-59,6
Not 10 Skattekostnad				
Årets skattekostnader	0,0	0,0	-0,1	0,0
Uppskjuten skattekostnad	0,0	0,0	-1,9	-2,8
Summa skattekostnad	0,0	0,0	-1,9	-2,8
Not 11 Immateriella anläggningstillgångar				
Ingående anskaffningsvärde	0,0	0,0	8,9	8,9
Årets investeringar	0,0	0,0	0,1	0,0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	0,0	0,0	9,0	8,9
Ingående ackumulerade avskrivningar	0,0	0,0	-8,6	-8,5
Årets avskrivningar	0,0	0,0	-0,1	-0,1
Utgående akumulerade avskrivningar	0,0	0,0	-8,7	-8,6
Utgående bokfört värde	0,0	0,0	0,3	0,3
Not 12 Byggnader, mark och tekn. anläggning.				
Ingående anskaffningsvärde	534,6	483,1	2 975,4	2 756,9
Årets investeringar	62,4	66,5	169,6	200,4
Försäljning	0,0	-0,5	-123,2	85,2
Utrangering del av Resecentrum etapp 1	0,0	-2,3	0,0	0,0
Utrangeringar	-2,3	0,0	-2,3	0,0
Nedskrivning exploateringsmark	-0,5	0,0	-0,5	-2,3
Omklassificeringar till maskiner o inventarier	0,0	-2,4	-5,4	-56,4
Justering från fg. år Skidan	0,0	-9,8	0,0	-8,4
Justering från fg. år	0,0	0,0	-1,5	0,0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	594,2	534,6	3 012,1	2 975,4
Ingående ackumulerade avskrivningar	-199,5	-183,5	-1 182,1	-1 111,6
Årets avskrivningar	-17,5	-16,4	-72,1	-69,5
Årets nedskrivningar	0,0	0,0	-5,3	-3,2
Årets försäljning/utrangering	0,0	0,4	95,6	0,4
Övriga justeringar	0,0	0,0	0,0	1,8
Utgående akumulerade avskrivningar	-217,0	-199,5	-1 163,9	-1 182,1
Utgående bokfört värde	377,2	335,1	1 848,3	1 793,4

Mnkr	Kommun 2013	Kommun 2012	Koncern 2013	Koncern 2012
Forts. Not 12				
<i>Fördelning per område:</i>				
- markreserv	17,6	17,1	17,6	17,1
- verksamh.fastigheter	28,4	28,4	837,9	850,6
- fastigheter för affärsverksamhet (va-verk, hamnar)	31,6	29,1	115,7	100,1
- publika fastigheter (gator, vägar, parker)	279,4	237,4	279,4	237,4
- tomträttsmark	4,3	4,3	4,3	4,3
- exploateringsmark	0,5	1,0	0,5	1,0
- tekniska anläggningar				
(fjärrvärmeanläggning, reningsanläggning m.m.)	0,0	0,0	531,0	537,1
- pågående arbete	15,4	17,8	61,9	45,8
Utgående bokfört värde	377,2	335,1	1 848,3	1 793,4
Not 13 Maskiner och inventarier				
Ingående anskaffningsvärden	150,4	142,0	339,8	322,4
Årets anskaffningar	15,1	6,0	26,2	15,0
Omklassificering från pågående arbete	0,0	2,4	0,0	2,4
Försäljningar/utrangeringar	0,0	0,0	-6,0	0,0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	165,5	150,4	360,0	339,8
Ingående avskrivningar	-133,3	-130,9	-259,8	-245,7
Årets avskrivningar	-2,7	-2,4	-15,5	-14,3
Försäljning / utrangeringar	0,0	0,0	6,0	0,3
Utgående ackumulerade avskrivningar	-136,0	-133,3	-269,3	-259,8
Utgående bokfört värde	29,5	17,1	90,6	80,0
<i>Fördelning per område:</i>				
- inventarier	16,6	8,9	74,0	67,6
- maskiner o fordon	0,1	0,3	3,8	4,6
- förbättringsutgift i annans fastighet	12,8	7,9	12,8	7,9
Utgående bokfört värde	29,5	17,1	90,6	80,0
Summa materiella anläggningstillgångar	406,7	352,2	1 938,9	1 873,4
Not 14 Andelar i koncern- och intresseföretag m fl				
Härnösands Energi & Miljö AB	50,1	50,1	0,0	0,0
AB Härnösandshus	127,5	127,5	0,0	0,0
Härnösand Invest AB	0,1	0,1	0,1	0,1
Kommuninvest i Sverige AB	4,7	2,1	4,7	2,1
Technichus AB	0,0	0,0	0,0	0,0
Kommunbränsle i Ådalen AB	0,0	0,0	4,0	4,2
ServaNet AB	0,0	0,0	0,0	0,0
Övriga långfristiga värdepappersinnehav	0,0	0,0	1,8	1,8
Summa andelar i koncern- och intresseföretag m fl	182,4	179,8	10,6	8,2
Not 15 Fordringar hos koncern- & intresseföretag m fl				
AB Härnösand Kommunfastigheter	5,2	3,3	0,0	0,0
Förlagsbevis Kommuninvest i Sverige AB	3,7	3,7	3,7	3,7
Revers Länstrafiken AB	0,8	0,8	0,8	0,8
Västernorrlands Länstrafik AB	0,4	0,4	0,4	0,4
Summa långfristiga fordringar hos koncern mfl	10,0	8,1	4,8	4,9
Summa finansiella anläggningstillgångar	192,4	187,9	15,4	13,1

Mnkr	Kommun 2013	Kommun 2012	Koncern 2013	Koncern 2012
Not 16 Förråd mm				
Exploateringsmark	0,1	0,1	0,1	0,1
Exploateringsfastighet, Baldershage 6	0,0	2,5	0,0	2,5
Varulager	0,0	0,0	6,6	6,0
Summa förråd mm	0,1	2,6	6,7	8,6
Not 17 Kortfristiga fordringar				
Kundfordringar	8,8	8,4	12,3	49,8
Statsbidragsfordringar	10,8	13,9	10,8	13,9
Förutbetalda kostnader & upplupna intäkter	51,0	53,9	82,2	63,4
Upplupna skatteintäkter	22,9	45,1	22,9	45,1
Kortfr. lånefordran Härnösandshus AB	0,0	10,0	0,0	0,0
Kortfr. lånefordran Technichus	4,5	0,0	4,5	0,0
Momsfordran	15,3	17,3	19,1	27,7
Övriga kortfristiga fordringar	0,7	1,1	3,8	3,0
Summa kortfristiga fodringar	113,9	149,7	155,6	203,0
Not 18 Kassa och bank				
Kassa, bank och postgiro	0,1	0,1	41,2	40,7
Koncernkonto totalt	39,7	147,4	39,7	147,4
Fördelat koncernkonto:				
- Härnösands kommun	19,6	130,0	19,6	130,0
- Härnösand Energi & Miljö AB	11,2	24,7	11,2	24,7
- Härnösandshus AB	8,5	-7,4	8,5	-7,4
- Härnösand Näringsliv AB	0,4	0,1	0,4	0,1
Summa kassa och bank	39,8	147,5	80,9	187,9
Not 19 Eget kapital				
Balanserat resultat	-157,7	-160,8	89,8	63,9
Förändring eget kapital från föregående år			3,0	7,8
Årets resultat	-51,5	3,1	-43,2	18,0
Utgående eget kapital	-209,2	-157,7	49,6	89,8
<i>Egna kapitalet består av</i>				
- anläggningskapital	-123,0	-227,6	147,1	-89,6
- rörelsekapital	-86,2	69,9	-97,5	179,6
Summa	-209,2	-157,7	49,6	89,8

Not 20 Avsättningar pensioner

Härnösands kommun har sedan 2005 redovisat hela pensionsåtagandet som en avsättning i balansräkningen. 2013 har skuldförändringen på ansvarsförbindelsen (pensioner före 1998) påverkat resultatet med +2,8 mnkr

Härnösands kommun har sedan 2009 en del av pensionsåtagande (pensioner för personer födda före 1940) tryggt i Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse. 2013-12-13 gjordes en till överföring till stiftelsen på 88,5 mnkr för personer födda 1940-1942. Per 2013-12-31 är 209,0 mnkr tryggt och som minskar den totala förpliktelsen.

	Kommun	Kommun	Koncern	Koncern
Mnkr	2013	2012	2013	2012
Avsatt till pensioner före 1998 (Ansvarsförbindelse)				
Ingående avsättning	645,7	648,0	645,7	648,0
Ingående värde Pensionsstiftelsen	-117,3	-127,1	-117,3	-127,1
Utbetalning pensionsstiftelsen	-88,5		-88,5	
Ränte- och basbeloppsuppräknig	19,9	32,1	19,9	32,1
Gamla utbetalningar	-30,3	-28,1	-30,3	-28,1
Sänkning diskonteringsränta	49,9		49,9	
Aktualisering	0,9	-1,9	0,9	-1,9
Bromsen				
Övriga poster	7,3	5,4	7,3	5,4
<i>Utgående avsättning</i>	<i>487,6</i>	<i>528,4</i>	<i>487,6</i>	<i>528,4</i>
Löneskatt	118,3	128,2	118,3	128,2
Summa inklusive löneskatt	605,9	656,6	605,9	656,6
Avsatt till pensioner exkl ÖK-SAP				
Ingående avsättning	64,1	59,9	64,1	59,9
Ingående värde pensionsstiftelsen	-3,3	-3,5	-3,3	-3,5
Ränte- och basbeloppsuppräknig	1,7	3,1	1,7	3,1
Utbetalningar	-3,1	-3,1	-3,1	-3,1
Sänkning av diskonteringsräntan	6,3		6,3	
Intjänande	3,1	4,0	3,1	4,0
Övriga poster	0,4	0,4	0,4	0,4
<i>Utgående avsättning</i>	<i>69,3</i>	<i>60,9</i>	<i>69,3</i>	<i>60,9</i>
Löneskatt	16,8	14,8	16,8	14,8
Summa inkl löneskatt	86,1	75,6	86,1	75,6
Avsatt till pensioner ÖK-SAP				
Ingående avsättning	7,0	8,0	7,0	0,0
Ränte- och basbeloppsuppräknig	0,1	0,4	0,1	0,4
Utbetalningar	-0,9	-2,7	-0,9	-2,7
Arbetstagare som pensionerats	0,3	0,5	0,3	0,5
Sänkning av diskonteringsräntan	0,0		0,0	
Övriga poster	-5,7	0,8	-5,7	0,8
Utgående avsättning	0,9	7,0	0,9	-1,0
Löneskatt	0,2	1,7	0,2	1,7
Summa inklusive löneskatt	1,1	8,7	1,1	0,7
Summa kommunens avsättning pensioner	693,1	741,0	693,1	741,0
Aktualiseringsgrad	83%	82%	83%	82%
Avsättning pensioner för Hemabkoncernen				
Ingående avsättning			0,0	27,9
Årets avsättning			0,0	0,0
Inlöst pensionsskuld till KPA			0,0	-27,9
Årets utbetalning			0,0	0,0
Utgående avsättning			0,0	0,0

Mnkr	Kommun 2013	Kommun 2012	Koncern 2013	Koncern 2012
Forts. Not 20				
Avsättning pensioner för Räddningstjänsten				
Ingående avsättning			6,6	6,0
Årets avsättning			0,6	0,4
Årets utbetalning			-0,2	-0,2
Ränte- och basbeloppsuppräkring			0,2	0,3
Övriga förändringar netto			0,5	-0,1
<i>Utgående avsättning</i>			7,7	6,5
Löneskatt			0,2	0,1
Summa inklusive löneskatt			7,9	6,6
Avsättningar pensioner inkl. koncernbolagen	693,1	741,0	700,9	747,6
Not 21 Andra avsättningar				
Lokala investeringsprogrammet (LIP)				
Ingående värde	1,5	1,5	1,5	0,0
lanspråktaga avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	1,5	1,5	1,5	0,0
Omställningsåtgärder				
Ingående värde	0,1	1,0	0,1	1,0
Nya avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
lanspråktaga avsättningar	-0,1	-0,9	-0,1	-0,9
Utgående avsättning	0,0	0,1	0,0	0,1
Skidan 3-7				
Ingående värde	0,0	11,3	0,0	0,0
lanspråktaga avsättningar	0,0	-11,3	0,0	-11,3
Nya avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	0,0	0,0	0,0	-11,3
Individuella avtal				
Ingående värde	0,0	0,0	0,0	0,0
Ny avstättning	1,6	0,0	1,6	0,0
lanspråktaga avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	1,6	0,0	1,6	0,0
Garantikostnader (AB Härnösandshus)				
Ingående värde	0,0	0,0	0,4	0,4
lanspråktaga avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	0,0	0,0	0,4	0,4
Deponiyta 1 (Hemab)				
Ingående värde	0,0	0,0	9,2	14,6
Nya avsättningar	0,0	0,0	1,0	3,0
lanspråktaga avsättningar	0,0	0,0	-0,6	-8,4
Utgående avsättning	0,0	0,0	9,6	9,2

	Kommun 2013	Kommun 2012	Koncern 2013	Koncern 2012
Mnkr				
Forts. Not 21				
Deponiyta 2 (Hemab)				
Ingående värde	0,0	0,0	3,0	2,9
Nya avsättningar	0,0	0,0	0,1	0,1
Utgående avsättning	0,0	0,0	3,1	3,0
Vindkraft Vårdkasen				
Ingående värde	0,0	0,0	0,6	0,6
Nya avsättningar	0,0	0,0	0,1	0,0
lanspråktaga avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående avsättning	0,0	0,0	0,7	0,6
Bandsjölänken (Hemab)				
Ingående värde	0,0	0,0	0,0	1,5
Nya avsättningar	0,0	0,0	0,0	0,0
lanspråktaga avsättningar	0,0	0,0	0,0	-1,5
Utgående avsättning	0,0	0,0	0,0	0,0
Totalt ingående värde avsättningar	1,6	13,8	14,8	33,1
Totalt förändringar	1,5	-12,2	2,2	-18,4
Total utgående avsättningar	3,1	1,6	17,0	14,8
Not 22 Långfristiga skulder				
Förutbetalda intäkter som regleras över flera år				
Investeringsbidrag	25,4	25,1	25,4	25,1
Återstående antal år (snitt)	23,9	23,6	23,9	23,6
Summa förutbetalda intäkter	25,4	25,1	25,4	25,1
Ingående skuld till kreditinstitut	0,0	0,0	1 016,8	764,8
Korr KVV leasing	0,0	0,0	-5,2	0,0
Nettoupplåning	0,0	0,0	6,7	282,0
Kortfr. del av långfr skuld	0,0	0,0	-15,8	-30,0
Utgående långfristig skuld kreditinstitut	0,0	0,0	1 002,5	1 016,8
Summa långfristiga skulder	25,4	25,1	1 028,0	1 041,9
Långgivare				
Kommuninvest	0,0	0,0	742,2	802,5
Nordea	0,0	0,0	81,4	79,9
Stadshypotek	0,0	0,0	105,6	53,9
Swedbank	0,0	0,0	0,0	80,4
SEB leasing	0,0	0,0	73,4	0,0
Summa långgivare	0,0	0,0	1 002,5	1 016,8

Mnkr	Kommun 2013	Kommun 2012	Koncern 2013	Koncern 2012
Not 23 Kortfristiga skulder				
Kortfristiga skulder till kreditinstitut o kunder	4,6	4,7	4,6	4,7
Skulder inom koncernkontot	20,5	16,9	22,1	16,9
Leverantörsskulder	30,9	48,1	66,2	91,6
Personalens skatter, avgifter o löneavdrag	14,4	15,2	18,0	19,1
Övriga kortfristiga skulder	21,9	0,4	26,6	2,4
Semesterlöneskuld och upplupna löner	66,8	65,2	72,7	71,2
Årets pensioner avgiftsbestämd del inkl löneskatt	36,4	35,2	37,0	49,1
Upplupna kostnader o förutbetalda intäkter	45,0	44,2	94,1	74,9
Summa kortfristiga skulder	240,5	229,9	341,2	329,9
Not 24 Borgensåtaganden				
Borgen i kommunala bolag	1 057,4	1 069,9	1 057,4	1 069,9
Borgensåtagande egna hem	1,2	1,7	1,2	1,7
Övriga förpliktelser	29,7	31,8	29,7	31,8
Summa borgensåtaganden	1 088,3	1 103,4	1 088,3	1 103,4

Härnösands kommun har i december 1993 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga förpliktelser. Samtliga 278 kommuner som per 2013-12-31 var medlemmar i Kommuninvest har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga dessa kommuner har ingåtts ett avtal om hur ansvaret skall fördelas på varje medlemskommun vid ett eventuellt infriande av borgensansvaret. Principerna för denna fördelning sker efter en beräkningsmodell grundad på samtliga medlemskommuners respektive ägarandel i Kommuninvest. Härnösands kommun hade vid årsskiftet 2013/2014 en ägarandel i Kommuninvest som uppgick till 0,35 procent.

Not 25 Ansvarsförbindelser

Tilläggsupplysning garantibelopp

Prognos garantibelopp Fastigo inom 1 år	0,0	0,0	0,0	0,0
Prognos garantibelopp Fastigo senare än 1 år men inom 5 år	0,0	0,0	0,0	0,0
Prognos garantibelopp Fastigo senare än 5 år	0,0	0,0	0,0	0,2

Tilläggsupplysning operationell leasing

Prognos leasingavgifter inom 1 år	2,6	3,3	2,6	3,3
Prognos leasingavgifter senare än 1 år men inom 5 år	4,1	4,6	4,1	4,6
Prognos leasingavgifter senare än 5 år	0,0	0,0	0,0	0,0

Tilläggsupplysning hyresavtal längre än tre år

Prognos hyresavgifter inom 1 år	146,1	148,5	146,1	148,5
Prognos hyresavgifter senare än 1 år men inom 5 år	475,0	500,9	475,0	500,9
Prognos hyresavgifter senare än 5 år	550,5	1 011,7	550,5	1 011,7

Tilläggsupplysning medfinansiering EU-projekt

EU-projekt budgeterat inom 1 år	0,3	3,9	0,3	3,9
EU-projekt budgeterat senare än 1 år men inom 5 år	0,0	0,3	0,0	0,3
EU-projekt budgeterat senare än 5 år	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa ansvarsförbindelser	1 178,6	1 673,2	1 178,6	1 673,4

Mnkr	Kommun 2013	Kommun 2012	Koncern 2013	Koncern 2012
Not 26 Ej likviditetspåverkade poster				
Nedskrivning exploateringsmark	0,5	0,0	0,0	0,0
Summa ej likviditetspåverkade poster	0,5	0,0	0,0	0,0
Not 27 Försäljning av materiella anläggningstillgångar				
Utrangeringar	0,0	1,9	27,5	1,9
Omklassificeringar	0,0	9,8	5,4	56,4
Försäljning mark/tomträtt	0,0	0,5	0,0	0,5
Summa ej likviditetspåverkade poster	0,0	12,2	32,9	58,8

DRIFTREDOVISNING

Mnkr	Intäkter	Kostnader	Netto	Budget	Avvikelse m budget
Kommunfullmäktige	0,0	-5,1	-5,1	-5,8	0,7
Kommunstyrelse	168,0	-284,0	-115,9	-132,6	16,7
Arbetslivsnämnden	53,9	-89,6	-35,7	-41,1	5,4
Samhällsnämnden	20,2	-165,1	-144,9	-145,3	0,3
Skolnämnden	60,7	-544,7	-484,0	-482,3	-1,8
Socialnämnden	123,1	-588,5	-465,4	-467,5	2,1
Summa	425,9	-1 677,0	-1 251,1	-1 274,5	23,4

INVESTERINGSREDOVISNING

Mnkr	Inkomster	Utgifter	Netto	Budget	Avvikelse m budget
Kommunstyrelse	0,2	-8,5	-8,3	-11,5	3,2
Arbetslivsnämnden	0,5	-1,4	-0,9	-0,4	-0,5
Samhällsnämnden	1,1	-66,1	-65,0	-63,6	-1,4
Socialnämnden	0,0	-0,6	-0,6	0,0	-0,6
Skolnämnden	0,0	-0,6	-0,6	-3,3	2,7
Summa	1,7	-77,2	-75,4	-78,8	3,4

Redovisningsprinciper

Härnösands kommuns årsredovisning är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning. Kommunen följer de rekommendationer som lämnats av Rådet för kommunalredovisning och strävar i övrigt efter att följa god redovisningssed men med undantag för pensionsredovisningen.

Pensionskostnader och pensionsskuld

Lagen om kommunalredovisning anger att det endast är nyintjänade pensionsförmåner från och med 1998 som skall redovisas som en avsättning i balansräkningen (blandmodellen). Härnösands kommun har från och med 2005 redovisat hela pensionsåtagandet som en avsättning i balansräkningen (fullkostnadsmodellen). Av den orsaken så skiljer sig Härnösands kommuns redovisning mot andra kommuners som istället redovisar pensionsförmåner som intjänats före 1998 som ansvarsförbindelse inom linjen. I Härnösands redovisning är hela förändringen pensionsåtagandet i resultaträkningen som verksamhetens kostnader och finansiella kostnader. Avsikten är att ge en rättvisande bild av kommunens finansiella ställning och utveckling samt en god redovisning. Som en följd av detta följer Härnösands kommun inte rekommendation nummer 17.

Fullkostnadsmodellen har påverkat resultatet år 2014 positivt med 2,8 mnkr.

Härnösands kommun har ett pensionsåtagande som är tryggt med 221,4 mnkr i Mellersta Norrlands Pensionsstiftelse. Engångsutbetalningar till stiftelsen bokförs över balansräkningen.

Anläggningstillgångar och avskrivningar

Som anläggningstillgång räknas en tillgång där anskaffningsvärdet uppgår till minst ett halvt basbelopp, 22 250 kr (föregående år 21 200 kr) exklusive moms, och som har en livslängd på minst tre år. Anläggningstillgångar tas i balansräkningen upp till anskaffningsvärde efter avdrag för planerliga avskrivningar. Investeringsbidrag och gatukostnadsersättningar tas från och med 2010 upp som en förutbetalad intäkt och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod. Tidigare redovisades dessa intäkter det bokförda värdet reducerades. Ej avslutade investeringar balanseras som pågående arbeten.

Kommunens avskrivningstider har fram till 2009 gjorts med vägledning av SKL:s förslag till avskrivningstider. Avskrivningar beräknas inte för mark, konst och pågående arbeten. På övriga anläggningstillgångar sker linjär avskrivning utifrån förväntad ekonomisk livslängd. Någon anpassning av avskrivningstiderna bolagen emellan i den sammanställda redovisningen har ej skett. Kommunens investeringar från och med 2010, skrivs av utifrån nyttjandetiden. Avskrivning påbörjas den dag anläggningstillgången är färdig att tas i bruk.

Fram till och med 2009 tillämpas huvudsakligen följande ekonomiska livslängder:

Fastigheter och anläggningar

- 20, 33 och 50 år

Maskiner och inventarier

- 5-10 år

Energidistributionsanläggningar

- 25 år

VA-anläggningar

- 10, 20 och 33 år

Från och med 2010 tillämpas huvudsakligen följande nyttjandetider för investeringar som är gjorda 2010:

Fritidsanläggningar

- 10 år

Parker

- 15 och 25 år

Gatu- och belysningsanläggning

- 25 år

Maskiner och inventarier

- 5 år

Kassaflödesrapport

År 2010 har Rådet för kommunal redovisning utgivit en ny rekommendation 16.2, redovisning av kassaflöden. I denna rekommendation redogörs för vad som är god redovisningssed vid upprättandet av en kassaflödessanalys. Härnösands kommun följer rekommendationen.

Leasing

Från och med bokslutet 2004 redovisas all leasing i en tilläggsupplösning. Alla leasingavtal i kommunen har klassificerats som operationell leasing. Den totala leasingkostnaden för ett avtal skall vara över 43 000 kr och löpa över mer än tre månader.

Lånekostnader

Härnösands kommun tillämpar huvudmetoden.

Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningen har upprättats i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer. Den sammanställda redovisningen för Härnösands kommun omfattar kommunen, AB Härnösandshuskoncernen (100%), Hemabkoncernen (100%) och Räddningstjänsten Höga kusten – Ådalen (33%).

Kommuner är skyldiga att upprätta sammanställd redovisning om:

- kommunens andel av de kommunala koncernföretagens omsättning uppgår till 5 % eller mer av kommunens skatteintäkter och generella stadsbidrag eller om
- kommunens andel av de kommunala koncernföretagens balansomslutning uppgår till 5 % eller mer av kommunens balansomslutning

För de organisationer som undantas är kommunens andel 2 % 2013. Eftersom dessa organisationer dessutom medför en låg risk för kommunen har bedömningen gjorts att det inte är väsentligt att konsolidera dessa organisationer in i koncernens siffror.

Följande organisationer avses:

- Invest i Härnösand AB (100%)
- Stiftelsen Länsmuseum i Västernorrland (30%)
- Technichus i Mitt Sverige AB (100%)

Enhetliga principer för redovisning och värdering gäller ej för den sammanställda redovisningen. Differenser kan förekomma i eget kapital mellan bolagen och den sammanställda redovisningen, vilket beror på att bolagen inte färdigställt sin årsredovisning vid upprättande av detta dokument. Justeringar redovisas som justerat ingående eget kapital och visas inte på resultaträkningen.

Intäkter

Skatteintäkter

Den preliminära slutavräkningen för skatteintäkter baseras på SKL:s decemberprognos i enlighet med rekommendation RKR 4.2.

Övriga intäkter

Härnösands kommun tillämpar denna rekommendation (RKR 18) från och med 2010. Rekommendationen innebär att investeringsbidrag, anslutningsavgifter, gatukostnadsersättningar tas upp som en förutbetald intäkt, och redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

Ekonomisk ordlista

Anläggningstillgång

Tillgångar avsedd för stadigvarande innehav såsom anläggningar och inventarier.

Avskrivning

Planmässig värdeminskning av anläggningstillgångar för att fördela kostnaden över tillgångens livslängd.

Balansräkning

Visar den ekonomiska ställningen på bokslutsdagen och hur den förändrats under året. Av balansräkningen framgår hur kommunen har använt sitt kapital (i anläggnings- och omsättningstillgångar), respektive hur kapitalet anskaffats (lång- och kortfristiga skulder samt eget kapital).

Eget kapital

Skillnaden mellan tillgångar och skulder.

Extraordinära poster

Saknar tydligt samband med ordinarie verksamhet och är av sådan art att de inte förväntas inträffa ofta eller regelbundet, samt uppgår till väsentligt belopp.

Finansiella kostnader & intäkter

Poster som inte är direkt hänförliga till verksamheten, exempelvis räntor.

Intern ränta

Kalkylmässig kostnad för det kapital som utnyttjas inom en viss verksamhet.

Jämförelsestörande poster

Är kostnader och intäkter som inte tillhör den ordinarie verksamheten och som är viktig att uppmärksamma vid jämförelse med andra perioder.

Kapitalkostnad

Benämning för internränta och avskrivningar.

Kortfristiga fordringar och skulder

Skulder och fordringar som förfaller inom ett år från balansdagen.

Likviditet

Betalningsberedskap på kort sikt.

Långfristiga fordringar och skulder

Skulder och fordringar som förfaller senare än ett år från balansdagen.

Omsättningstillgång

Tillgångar i likvida medel och kortfristiga fordringar mm. Dessa tillgångar kan på kort sikt omsättas till likvida medel.

Resultaträkning

Sammanställning av årets intäkter och kostnader och visar årets resultat. (förändring av eget kapital).

Rörelsekapital

Skillnaden mellan omsättningstillgångar och kortfristiga skulder. Rörelsekapitalet avspeglar kommunens finansiella styrka.

Soliditet

Långfristig betalningsförmåga. Andelen eget kapital av de totala tillgångarna.

Till fullmäktige i Härnösands kommun
org.nr 212000-2403

Revisionsberättelse 2013

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse och nämnder och genom utsedda lekman-revisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorernas ansvar är att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisions-sed i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvars-prövning.

Vi bedömer sammantaget att styrelse och nämnder i Härnösands kommun i allt väsentligt har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna ger en rättvisande bild. Pensionsredovisningen avviker från lag om kommunal redovisning och felet är av betydande storlek.

Vi bedömer att styrelsens och nämndernas interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer att resultatet enligt årsredovisningen inte är förenligt med det finansiella mål som fullmäktige uppställt. Redovisningen av måluppfyllelsen avseende verksamhetsmålen ger inte tillräcklig grund för bedömning av fullmäktiges verksamhetsmål.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse och nämnder samt enskilda ledamöterna i dessa organ.

Räkenskaperna är rättvisande och vi tillstyrker att kommunens årsredovisning för 2013 godkänns.

Vi återoppar bifogade redogörelse och rapporter.

Göran Lundström har p.g.a. jäv inte deltagit i granskningen av socialnämnden.

Karl Hultin har p.g.a. jäv inte deltagit i granskningen av skolnämnden.

Samuel Möller har p.g.a. jäv inte deltagit i granskningen av arbetslivsnämnden.

Stig Nilsson har p.g.a. jäv inte deltagit i granskningen av arbetslivsnämnden.

Härnösands kommun 2014-03-17

 Göran Lundström Ordförande	 Hans Sonesson 1:e vice ordförande	 Bo Anders Öberg 2:e vice ordförande
 Monica Flodin	 Sven Bylund	 Peter Hasselborg
 Samuel Möller	 Stig Nilsson	 Karl Hultin

Härnösands
kommun

871 80 Härnösand, 0611-34 80 00
www.harnosand.se